

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE POLICE
na lata 2017 - 2026**

Police, Styczeń 2017

Spis treści

WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE POLICE	4
1. METODOLOGIA	6
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	7
2.1. <i>UWARUNKOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ .....</i>	<i>9</i>
2.2. <i>UWARUNKOWANIA STRATEGII WYNIKAJĄCE Z POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ NA SZCZEBLU KRAJU.....</i>	<i>10</i>
2.3. <i>UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU REGIONALNM.....</i>	<i>20</i>
2.4. <i>OCENA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE.....</i>	<i>22</i>
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	24
3.1. <i>UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU LOKALNYM .....</i>	<i>25</i>
3.2. <i>OCENA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE .....</i>	<i>27</i>
4. RAPORT O STANIE	30
4.1. <i>OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY .....</i>	<i>30</i>
4.2. <i>UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE.....</i>	<i>32</i>
4.2.1. <i>Stan i struktura ludności.....</i>	<i>32</i>
4.2.2. <i>Ruch naturalny ludności.....</i>	<i>35</i>
4.3. <i>UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE .....</i>	<i>37</i>
4.3.1. <i>Bezrobocie w gminie Police .....</i>	<i>37</i>
4.3.2. <i>Przedsiębiorczość.....</i>	<i>44</i>
4.3.3. <i>Sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy.....</i>	<i>46</i>
4.4. <i>UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE.....</i>	<i>49</i>
4.4.1. <i>Dostęp do edukacji .....</i>	<i>49</i>
4.4.2. <i>Dostęp do usług zdrowotnych.....</i>	<i>55</i>
4.4.3. <i>Wykluczenia społeczne .....</i>	<i>58</i>
4.4.3.1. <i>Osoby niepełnosprawne.....</i>	<i>59</i>
4.4.3.2. <i>Ubóstwo.....</i>	<i>63</i>
4.4.3.3. <i>Bezdomność .....</i>	<i>66</i>
4.4.3.4. <i>Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.....</i>	<i>68</i>
4.4.3.5. <i>Alkoholizm .....</i>	<i>70</i>
4.4.3.6. <i>Narkomania .....</i>	<i>74</i>
4.4.3.7. <i>Starość.....</i>	<i>77</i>
4.4.4. <i>Aktywność społeczna .....</i>	<i>79</i>
4.4.5. <i>Bezpieczeństwo.....</i>	<i>82</i>
4.5. <i>INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....</i>	<i>86</i>

4.5.1. Infrastruktura pomocy społecznej	86
4.5.1.1. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej – statystyka wybranych elementów pomocy społecznej	92
4.5.2. Infrastruktura kulturalna.....	102
4.5.3. Infrastruktura sportowa.....	105
4.5.4. Infrastruktura turystyczna	108
4.6. RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH	110
5. ANALIZA SWOT.....	123
6. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	129
6.1. DIAGNOZA	129
7. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE POLICE	135
8. MISJA.....	136
9. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA.....	138
10. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII	149
11. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA, RAMY FINANSOWE	150
11.1. FUNDUSZE STRUKTURALNE UE NA LATA 2015-2020 DLA POMOCY SPOŁECZNEJ... 150	
11.1.1. PROGRAM EDUKACYJNY WIEDZA, EDUKACJA, ROZWÓJ (PO WER)	150
11.1.2. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2014-2020.....	151
12. MONITORING STRATEGII, PROGNOZA ZMIAN.....	152
12.1. WSTĘP.....	152
12.2. Tabela 64. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police.....	155
13. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	167

WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE POLICE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest podstawowym instrumentem zarządzania, wyznacza instytucjom pomocy społecznej syntetycznie sformułowaną misję. Wyraża cele długoterminowe, odpowiadające generalnym kierunkom działania, a także przedstawia alokację zasobów, jakie są niezbędne do realizacji przyjętych celów.

Obowiązująca dotąd Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police wytyczała cele strategiczne, cele szczegółowe i kierunki działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych do końca 2016 roku.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police na lata 2017 – 2026 zaprojektowano kontynuację podjętych przedsięwzięć do roku 2016 oraz zaktualizowano jej cele tak, aby odpowiadały bieżącym problemom mieszkańców gminy Police.

Potrzeba opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, traktowanej jako długofalowy program działania, wynika z kilku przesłanek.

Po pierwsze jest to prawny obowiązek nałożony na samorząd gminny i powiatowy.

W przypadku gminy zadanie budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych określa ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. art.17 pkt.1(Dz. U. z 2016r. poz. 930), który stanowi, iż do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Po drugie, przyjęcie przez samorząd Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Cele polityki społecznej to:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie, bezdomność),
- inwestycja w człowieka, tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia, promocja zatrudnienia,
- pokój społeczny, który jest podstawą stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiągnięciu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiągnięciem dobrobytu i stabilizacji politycznej,

- akcentowanie życia rodzinnego, czyli powrót do wartości związków między ludźmi poczucie bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych.

Podczas opracowywania dokumentu wykorzystane zostały obowiązujące dokumenty planistyczne i strategiczne województwa, powiatu polickiego i gminy Police, a także materiały udostępnione, m.in. przez Urząd Statystyczny, Powiatowy Urząd Pracy, Policję, Urząd Miejski oraz Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach.

W opracowaniu Strategii wykorzystano również informacje pochodzące z badań ankietowych, przeprowadzonych wśród osób będących uczestnikami debaty strategicznej, organizowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w siedzibie Urzędu Miejskiego w Policach oraz wyniki ankiet wypełnionych przez bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej za pośrednictwem OPS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police stanowi integralną część Strategii Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020 roku oraz jest próbą odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć, by społeczność zamieszkująca gminę Police mogła w sposób jak najpełniejszy, w trwającym skutecznie procesie rozwiązywania problemów społecznych zaspokajać swoje potrzeby i realizować własne scenariusze życiowe w nawiązaniu do przyjętych kierunków rozwoju gminy.

W raporcie (Bilansie Otwarcia) omawiającym uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polityki społecznej i działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie Police wykorzystano następujące źródła danych i informacji:

a) pierwotnych:

1. dane zebrane podczas spotkań z przedstawicielami administracji samorządowej szczebla gminnego,
2. wyniki rozmów i dyskusji podczas spotkań konsultacyjnych oraz rozmów bezpośrednich z przedstawicielami Urzędu Miejskiego, Ośrodka Pomocy Społecznej, lokalnymi liderami środowisk oświatowych, organizacji pozarządowych i instytucji pomocy społecznej,
3. własne badania sondażowe oparte o spotkania konsultacyjne i ankietyzację uczestników debaty strategicznej.

b) wtórnych:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2030, (MA i C¹, 2015),
2. Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020, (MPiPS, 2014),
3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (MA i C², 2015),
4. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020 (MPiPS, 2011),
5. Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego, (WUS³, 2013, 2014),

---

¹ MA i C Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

² MA i C Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji

³ WUS – Wojewódzki Urząd Statystyczny

6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Polickim na lata 2008 –2015 (Starostwo Powiatowe w Policach, 2008),
7. Strategia Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020 roku, (UM⁴, 2008),
8. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego lata 2014 - 2020 (UMWZ⁵,2014),
9. Sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Police za rok 2015 i lata poprzednie (OPS⁶),
10. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2015 i 2016, (UM , 2015).

1. METODOLOGIA

Na całość opracowania pn. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police składają się wyniki prac, będących kompilacją wniosków powstałych po dokonanej diagnozie stanu, opartej na bilansie otwarcia i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników warsztatu strategicznego, który odbył się w dniu 15 grudnia 2016 r. z udziałem reprezentantów środowisk samorządowych, organizacji pozarządowych, służby zdrowia, edukacji, kultury i policji i mieszkańców gminy.

Zaproponowane sformułowania celów i kierunków działania są spójne z dokumentami określającymi politykę społeczną na szczeblu krajowym i regionalnym, ale przede wszystkim uwzględniają założenia – beneficjentów instytucjonalnych tej strategii, mających bezpośrednie przełożenie w swoich codziennych działaniach na rzecz beneficjentów pomocy społecznej.

Głównym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt strategii jest zamieszczony w pierwszej części dokumentu Bilans Otwarcia, opracowany przy merytorycznym udziale pracowników Urzędu Miejskiego w Policach oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach. Bilans ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej i działaniach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie Police, uwzględniając czynniki społeczne i gospodarcze w całym regionie i poszczególnych jego obszarach. Czynniki te mają pośrednie lub bezpośrednie oddziaływanie na poziom i jakość życia, skalę i rodzaj problemów społecznych w gminie Police.

Założeniem konsultacji społecznej było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych teoretycznie obszarach pomocy społecznej. Uczestnicy debaty pracując nad analizą SWOT brali pod uwagę pięć obszarów istotnych z punktu widzenia problematyki społecznej:

---

⁴ UM – Urząd Miejski w Policach

⁵ UMWZ – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

⁶ OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

EDUKACJA, PROBLEMY SPOŁECZNE, FINANSE, SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA, INFRASTRUKTURA.

Nie mniej, formując oceny poszczególnych elementów życia społeczno - gospodarczego, mającego wpływ na realizację zadań polityki społecznej, poruszano się w siedmiu **grupach beneficjentów** w obszarach istotnych z punktu widzenia interesów beneficjentów pomocy społecznej tj. **Dzieci i Młodzież, Seniorzy, Uzależnienia, Ubóstwo, Bezdomność, Bezradność, Niepełnosprawność.**

Na podstawie wcześniej opracowanej analizy SWOT:

- mocne strony (wewnętrzne) polityki rozwiązywania problemów społecznych w gminie Police,
- słabe strony (wewnętrzne) tej polityki,
- szanse (zewnętrzne),
- zagrożenia (zewnętrzne),

odpowiadano w trakcie debaty strategicznej na następujące pytanie: *„Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony i zniwelować zagrożenia?”*.

Na podstawie tak postawionego pytania składano propozycje celów strategicznych polityki społecznej opierając się na wcześniej wybranych w wyniku dyskusji słabych stronach i zagrożeniach. Podobnie pracowano przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans. Kolejnym krokiem procesu konsultacji społecznej była prezentacja celów w poszczególnych obszarach polityki społecznej, przy jednoczesnym wskazywaniu na potrzebę realizacji niezbędnych inwestycji w obszarze pomocy społecznej gminy Police.

Założenia do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police sformułowano na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu, w tym również posługując się analizą SWOT, przeprowadzoną w trakcie konsultacji społecznych.

Część strategiczna została oparta na przyjętych założeniach do strategii wynikających z bilansu otwarcia i diagnozy stanu.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Uwarunkowań zewnętrznych dla realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police należy upatrywać w Unii Europejskiej, polityce społecznej państwa oraz w wyznaczonych celach i kierunkach działania, w tym sektorze na szczeblu regionalnym. Po podpisaniu przez Rząd RP Traktatu Akcesyjnego wszelkie prawa w tym zakresie obowiązujące w UE przed przystąpieniem naszego kraju do Unii stały się dla Polski obowiązujące. W pierwszej kolejności kierunki polityki społecznej dla tej części Europy określa od 2000 roku Strategia Lizbońska oraz Europejski Model Społeczny Unii Europejskiej i Rady Europy. Natomiast Traktat Konstytucyjny

Unii Europejskiej obecnie przejęty przez Traktat Lizboński, wprowadza Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej, która ma również stanowić podstawy dla prowadzenia polityki społecznej i działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w krajach członkowskich.

W kolejności znaczenia i wpływu na rozwiązania regionalne w tym obszarze ma Narodowa Strategia Spójności oraz Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, które to dokumenty wspierają min. realizację polityki społecznej i integracji na poziomie województw, powiatów i gmin. W Unii Europejskiej stosunkowo niedawno narodziła się koncepcja otwartej koordynacji polityki społecznej. To z kolei oznacza, że istnieje koncepcja pożądanej drogi rozwoju, a także koncepcja europejskiego modelu socjalnego, do której kraje europejskie będą się zbliżać.⁷

Polityka społeczna w województwie zachodniopomorskim to przede wszystkim zwiększony nacisk na wzrost znaczenia samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego, dowartościowanie wolontariatu, podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego, wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych, działania aktywizujące całe społeczności lokalne.

Uwarunkowania zewnętrzne w układzie tabelarycznym w rozbiciu na europejskie, krajowe i regionalne omówiono szerzej w następnych podrozdziałach.

---

⁷ *Europejski model socjalny i otwarta koordynacja polityki społecznej, Stanisława Golimowska, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, W-wa.*

2.1. UWARUNKOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Tabela 1. Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej

Traktat Akcesyjny
<p>Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie przystępują do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązują się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami.</p> <p>Co oznacza, że Polska zobowiązuje się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.</p>
Strategia Lizbońska
<p>Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej.</p>
Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest:
<ul style="list-style-type: none">
- odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu,
- oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego, a następnie Traktatu Reformującego,
- wielo- sektorowość i wielo- poziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne,
- uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych,
- uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.
Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
<p>W obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi.</p> <p>Karta Praw Podstawowych zabezpiecza obszar interesów związanych ze skuteczną realizacją polityki społecznej i integracji państw członkowskich UE uznając m.in. następujące prawa, wolności i zasady: godność ludzką, prawo do życia, prawo do integralności osoby, zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karanie, zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej, prawo do wolności i bezpieczeństwa, poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny, prawo do nauki, wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy, równość wobec prawa, niedyskryminacja, równość mężczyzn i kobiet, prawa dziecka, prawa osób w podeszłym wieku, integracja osób niepełnosprawnych, zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów obowiązujących w Unii Europejskiej.

2.2. UWARUNKOWANIA STRATEGII WYNIKAJĄCE Z POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ NA SZCZEBLU KRAJU

Tabela 2. Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej – obecnie obowiązujące w Polsce

1.	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
	<p>Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.</p> <p>2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.</p> <p>Art. 33. 1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.</p> <p>2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń.</p> <p>Art. 35. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury.</p> <p>2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej.</p> <p>Art. 67. 1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa.</p> <p>2. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i niemający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa.</p> <p>Art. 69. Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.</p> <p>Art. 71. 1. Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.</p> <p>2. Matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa.</p> <p>Art. 72. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.</p> <p>2. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.</p> <p>Art. 75. 1. Władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.</p>
2.	Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 546)
	<p>Art. 1. 1) Ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.</p> <p>2) W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne</p>

organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Art. 2. 1. Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Art. 8. 1) Jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, zwane dalej „organami do spraw pomocy społecznej”, w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz spraw bytowych.

2) Oparcie społeczne polega w szczególności na:

- podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia.
- organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji,
- udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

3.

**Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej
(Dz. U. z 2016r. poz. 930)**

Art. 17 ust. 1 Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
  - 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;
  - 3) udzielenie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
  - 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
  - 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
  - 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
  - 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu;
  - 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
  - 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
  - 10) praca socjalna;
  - 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
  - 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
  - 13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
  - 14) dożywanie dzieci;
  - 15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
  - 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
  - 16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
  - 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
  - 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.
2. Do zadań własnych gminy należy:
- 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
  - 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze
  - 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
  - 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy,

w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.

4.

**Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(Dz. U. z 2016 poz. 1817)**

Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji:

Art. 3. 1. Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

2. Organizacjami pozarządowymi są:

1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytucjami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,

2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku

— osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4.

Art. 4. 1. Sfera zadań publicznych, o której mowa w ustawie, obejmuje (*między innymi— przyp. aut.*) zadania w zakresie:

1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;

1a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

1b) udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa;

2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluceniem społecznym;

3) działalności charytatywnej;

4) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;

5) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;

5a) działalności na rzecz integracji cudzoziemców;

6) ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618, z późn. zm.);

7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;

8) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;

9) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;

10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;

13) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;

20) porządku i bezpieczeństwa publicznego;

22a) udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;

27) promocji i organizacji wolontariatu;

31) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;

32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;

Art. 5. 1. Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów.

2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

3. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3.

4. Zlecenie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 - jako zadań zleconych w rozumieniu art. 106 ust. 2 pkt 1 lit. d, art. 131 ust. 1 oraz art. 176 ustawy o finansach publicznych - może mieć formy:

1) powierzenia wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub

2) wspierania takich zadań, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

3. Współpraca, o której mowa w ust. 1, odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron,

partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

4. Zlecenie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, jako zadań zleconych w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e, art. 151 ust. 1 oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, może mieć formy:

- 1) powierzania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub
- 2) wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.

5. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa, w drodze uchwały, szczegółowy sposób konsultowania z radami działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

6. Organ administracji publicznej może po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 tworzyć i prowadzić jednostki organizacyjne, których celem jest działalność, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 33.

7. Podmiotem prowadzącym jednostkę, o której mowa w ust. 6, może być także organizacja pozarządowa oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3.

5.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390)

Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji:

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Art. 3. 1. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Art. 4. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

6.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 poz. 2046)

Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji:

Rozdział 3: Rehabilitacja osób niepełnosprawnych.

Art. 7. 1. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Art. 9. 1. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym.

2. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

	<p>1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji, 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.</p>
7.	<p>Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 poz. 487)</p>
	<p>Wybrane artykuły ustawy szczególnie istotne dla kreowania polityki społecznej:</p> <p>Art. 2. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, 2) działalność wychowawczą i informacyjną, 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju, 4) ograniczanie dostępności alkoholu, 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu, 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie, 7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. <p>Art. 21. 1. Leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu prowadzą podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą w rodzaju świadczenia stacjonarne i całodobowe oraz ambulatoryjne w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa. 3. Od osób uzależnionych od alkoholu nie pobiera się opłat za świadczenia w zakresie leczenia odwykowego udzielane przez podmioty określone w ust. 1.
8.	<p>Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 poz. 224)</p>
	<p>Wybrane artykuły ustawy szczególnie istotne dla kreowania polityki społecznej:</p> <p>Art. 2.1. Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną, 2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych, 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych, 4) nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii, 5) zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, 6) nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii. <p>Art. 19. 1. Działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i profilaktyczna obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) promocję zdrowia psychicznego, 2) promocję zdrowego stylu życia, 3) informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, oraz o narkomanii i jej skutkach, 4) edukację psychologiczną i społeczną, 5) edukację prawną, 6) działania interwencyjne. <p>2. Działalność, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów wychowawczych jednostek organizacyjnych systemu oświaty, 2) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem oraz profilaktyką w szkołach i innych placówkach systemu oświaty oraz w szkołach wyższych, 3) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów szkolenia żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz żołnierzy zawodowych, 4) prowadzenie działalności zapobiegawczej, w szczególności w środowiskach zagrożonych uzależnieniem, 5) wspieranie działań ogólnokrajowych i lokalnych organizacji, o których mowa w art. 5 ust. 3, oraz innych

	<p>inicjatyw społecznych, 6) uwzględnianie problematyki zapobiegania narkomanii w działalności publicznej radiofonii i telewizji oraz innych środków masowego przekazu, 7) prowadzenie badań naukowych nad problematyką narkomanii.</p>
9.	<p style="text-align: center;">Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 poz.1518)</p> <p>Art. 1. 1. Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. 2. Świadczenia rodzinne przysługują: 1) obywatelom polskim; 2) cudzoziemcom: a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym, c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 lub art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650, z późn. zm.1)), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją „dostęp do rynku pracy”, z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę na terytorium państwa członkowskiego na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, obywateli państw trzecich przyjętych w celu podjęcia studiów oraz obywateli państw trzecich, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy. 3. Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa w ust. 2, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej. Art. 2. Świadczeniami rodzinnymi są: 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego; 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne; 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a; 3a) świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b; 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka; 5) świadczenie rodzicielskie. Art. 4. 1. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. 2. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje: 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka; 2) opiekunowi faktycznemu dziecka; 3) osobie uczącej się. Art. 23. 1. Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek małżonków, jednego z małżonków, rodziców, jednego z rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, rodziny zastępczej niezawodowej, osoby uczącej się, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej, a także osób, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny. 2. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby, o której mowa w ust. 1.</p>
10.	<p style="text-align: center;">Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 poz. 966)</p> <p>Art. 1. Ustawa reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach. Art. 2. 1. Dodatek mieszkaniowy, z zastrzeżeniem art. 7 ust. 3 i 4, przysługuje: 1) najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych; 2) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego; 3) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych; 4) innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem; 5) osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny. 2. Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tylko jednego z tytułów wymienionych w ust. 1.</p>

	<p>Art. 3. 1. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, o których mowa w art. 2 ust. 1, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku, z zastrzeżeniem art. 6 ust. 8.</p> <p>2. Przy wydawaniu decyzji o przyznaniu dodatku mieszkaniowego uwzględnia się kwotę najniższej emerytury obowiązującą w dniu złożenia wniosku, ogłaszaną przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. A ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.)</p> <p>Art. 7. 1. Dodatek mieszkaniowy przyznaje, na wniosek osoby uprawnionej do dodatku mieszkaniowego, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji administracyjnej. Do wniosku dołącza się deklarację o dochodach gospodarstwa domowego za okres 3 miesięcy kalendarzowych poprzedzających dzień złożenia wniosku oraz inne niezbędne dokumenty.</p>
11.	<p style="text-align: center;">Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r., poz. 575)</p>
	<p>Art. 1. Ustawa określa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków; 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. <p>Art. 2. 1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.</p> <p>2. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.</p> <p>3. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.</p> <p>Art. 3. 1. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.</p> <p>2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.</p> <p>3. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecania realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.</p>
12.	<p style="text-align: center;">Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020</p>
	<p>Program pn. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014-2020 (dalej Program FIO) stanowi propozycję kontynuacji funkcjonowania oferty programowej skierowanej do sektora organizacji pozarządowych.</p> <p>Zmodyfikowana formuła wsparcia inicjatyw obywatelskich (Program FIO), jest adekwatna do potrzeb i oczekiwań sektora organizacji pozarządowych związanych z tworzeniem partnerstwa publiczno-społecznego, poprawą jego kondycji społecznej i finansowej oraz poziomem inwencji i zaangażowania w proces rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Diagnoza kondycji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce oraz sytuacji w sektorze organizacji pozarządowych, a także – wynikające z prognozy – perspektywy rozwoju potwierdzają konieczność programowego i finansowego wyodrębnienia działań na rzecz rozwoju inicjatyw obywatelskich, w postaci programu obejmującego obszary pożytku publicznego.</p> <p>Priorytet 1 - Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.</p>

- 1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i w środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego.
- 1.2. Tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, w celu podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych.
- 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
- 1.4. System pomocy dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się.
- 1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne, sportowo-rekreacyjne i kulturalne.
- 1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i dzietności.
- 1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę.
- 1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.

- 2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej.
- 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu.
- 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i wsparcie gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej.
- 2.5. Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego.
- 2.6. Likwidacja pułapki dochodowej, ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach.

Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

- 3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.
- 3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia.
- 3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych.
- 3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności.
- 3.5. Reforma systemu rentowego.
- 3.6. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania możliwości aktywności zawodowej.
- 3.7. Rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa.

Priorytet 4 – Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

- 4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy.
- 4.2. Wprowadzenie specjalizacji stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki.
- 4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym.
- 4.4. Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość.
- 4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych.

Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.

- 5.1 Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej.
- 5.2 Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej.
- 5.3 Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu.

Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

- 6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych.
- 6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego.
- 6.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.
- 6.4. Wsparcie postaw obywatelskich.
- 6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej.

Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

- 7.1. Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych.
- 7.2. Wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec

środowisk imigranckich.
7.3. Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami.
7.4. Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami.

13.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji.

Priorytety:

- Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- Ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- Zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy,
- Upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- Powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- Dostęp do pracowników socjalnych,
- Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne,
- Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.

14.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Celem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (dalej DSRK) jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle UE oraz procesów gospodarczych zachodzących w świecie. Na tej podstawie sformułowane są wnioski oraz ich przełożenie na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów.

W DSRK przedstawiono wizję rozwojową w perspektywie do 2030 r., identyfikuje się wyzwania stojące przed gospodarką i społeczeństwem oraz trzy obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. Celem jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

W DSRK wskazano 11 celów strategicznych, od których zależy skok cywilizacyjny Polski oraz powiązane z nimi projekty do realizacji.

	<p>W części dotyczącej kapitału społecznego znajdują się cele do których odwołuje się Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na szczeblu gminy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej; 2) wzrost społecznego kapitału rozwoju.
15.	Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020
	<p>Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 (dalej ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie <i>Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski</i>.</p> <p>W ŚSRK, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Dodatkowo zawiera ona szacunkowe wielkości potrzebnych środków finansowych. Stanowi ona bazę dla 9 strategii zintegrowanych</p> <p>W ŚSRK wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Wskazuje się również działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych tzw. „wąskich gardeł”. ŚSRK nie rozwija wszystkich obszarów związanych z funkcjonowaniem państwa, lecz koncentruje się głównie na tych, w których powinny zostać podjęte działania wzmacniające i przyspieszające procesy rozwojowe (w tym niezbędne zmiany strukturalne).</p> <p>Cele i kierunki działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police wpisuje się, w realizację następujących celów ŚSRK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela; 2) rozwój kapitału ludzkiego; 3) integracja społeczna; 4) zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.
16.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011- 2020
	<p>Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej jest gospodarzem drugiego obszaru Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (dalej SRKS). Obejmuje on zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności 11 obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.</p> <p>W SRKS wskazano, że dla całości przedsięwzięć w ww. obszarze wykorzystane zostaną doświadczenia MPiPS we wspieraniu działań, w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. W kolejnej perspektywie finansowej ma nastąpić kontynuacja funkcjonowania Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, który stanowi merytoryczną i finansową formułę budowy społeczeństwa obywatelskiego jako integralnego elementu kapitału społecznego. Spośród listy działań zawartych w SRKS można wyodrębnić te, które będą wspierać przez Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Police. Należą do nich m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej; 2) upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli; 3) stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami; 4) różne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym; 5) rozwijaniu i promocji indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu; 6) wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;

- 7) stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- 8) ułatwienie działalności organizacji obywatelskich;
- 9) wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Źródło: Opracowanie własne dokumentów strategicznych opracowanych na poziomie krajowym.

2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU REGIONALNYM

Tabela 3. Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Województwie Zachodniopomorskim

1.	Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020
	<p>Poniżej zostały wskazane cele strategiczne bezpośrednio oddziałujące na politykę społeczną w regionie i lokalne strategie rozwiązywania problemów społecznych.</p> <p>Cel strategiczny 5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.</p> <p>Wspierany przez przedstawione cele kierunkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1 Rozwój infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich. 1.2 Kształtowanie postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych i proekologicznych. 1.3 Budowanie społeczeństwa uczącego się. 1.4 Wzmacnianie środowiskowej roli systemu edukacyjnego i europejskiej współpracy w edukacji. 1.5 Budowanie społeczeństwa informacyjnego. 1.6 Poprawa przestrzennej i zawodowej struktury rynku pracy, wzrost mobilności zawodowej ludności. 1.7 Podnoszenie jakości kształcenia oraz dostępności i jakości programów edukacyjnych. 1.8 Współpraca międzynarodowa, transgraniczna i regionalna. <p>Cel strategiczny 6. wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.</p> <p>Wspierany przez przedstawione cele kierunkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1 Wzmacnianie tożsamości społeczności lokalnych. 1.2 Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego. 1.3 Wzmacnianie więzi i warunków funkcjonowania rodziny. 1.4 Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego – zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności. 1.5 Opieka i wspieranie aktywności osób w wieku poprodukcyjnym. 1.6 Rozwój sportu i rekreacji, promocja zdrowego stylu życia. 1.7 Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego. 1.8 Wspieranie działań aktywizujących rynek pracy.
2.	Strategia Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do Roku 2015
	<p>Od roku 2016 zaktualizowane cele Strategii Wojewódzkiej cele strategiczne 5 i 6 przejęły rolę priorytetów polityki społecznej regionie do roku 2020</p> <p>Celem strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i realizowanie w praktyce wyznaczonych założeń rozwiązywania ważnych problemów społecznych w regionie. Należy to rozumieć jako cele strategiczne i operacyjne oraz praktyczne działania, zmierzające do osiągnięcia misji Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego w dziedzinie polityki społecznej.</p> <p>Obszar problemowy – Długotrwale bezrobocie</p> <p>Cel strategiczny: Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.</p> <p>Cel operacyjny 1: Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych.</p> <p>Cel operacyjny 2: Promocja na rzecz zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych.</p> <p>Cel operacyjny 3: Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności osób długotrwale bezrobotnych.</p> <p>Cel operacyjny 4: Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia przez mieszkańców województwa</p> <p>Obszar problemowy – Kryzys rodziny</p> <p>Cel strategiczny: Pomoc rodzinom w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych.</p> <p>Cel operacyjny 1: Tworzenie lokalnego systemu wsparcia dla rodzin.</p>

Cel operacyjny 2: Pomoc dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.
Cel operacyjny 3: Poprawa jakości i dostępu do usług socjalnych.

Obszar problemowy - Marginalizacja grup społecznych

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych

Cel operacyjny 1: Rozbudowa zaplecza instytucjonalnego i poza – instytucjonalnego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Cel operacyjny 2: Aktywizacja mieszkańców województwa zagrożonych marginalizacją społeczną ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.

Cel operacyjny 3: Edukacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych marginalizacją społeczną ze szczególnym uwzględnieniem kobiet.

Obszar problemowy – Uzależnienia

Cel strategiczny: Zmniejszenie spożycia alkoholu i używania środków psychoaktywnych oraz ograniczanie ich negatywnych skutków wśród mieszkańców województwa.

Cel operacyjny 1: Edukacja społeczna i działalność wychowawcza.

Cel operacyjny 2: Lecznictwo odwykowe oraz rehabilitacja osób uzależnionych.

Cel operacyjny 3: Przeciwdziałanie negatywnym następstwom używania środków psychoaktywnych.

Obszar problemowy – Ograniczony dostęp osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego

Cel strategiczny: Tworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego.

Cel operacyjny 1: Integracja społeczna osób niepełnosprawnych we wszystkich grupach wiekowych.

Cel operacyjny 2: Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Obszar problemowy – Starzenie się społeczeństwa

Cel strategiczny: Podniesienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego wśród osób starszych.

Cel operacyjny 1: Poprawa bezpieczeństwa socjalnego wśród ludzi starszych.

Cel operacyjny 2: Aktywizacja społeczna osób starszych.

Cel operacyjny 3: Wzmocnienie roli i miejsca osób starszych w środowiskach lokalnych.

3. Strategia Sektorowa w Zakresie Ochrony Zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego

Nadrzędnym celem jest podjęcie działań w zakresie zahamowania wzrostu śmiertelności ludności z powodu chorób, a zwłaszcza chorób układu krążenia, nowotworów, urazów, zatruć, zaburzeń psychicznych. Istotne znaczenie ma ograniczenie śmiertelności okołoporodowej i zmniejszenie liczby noworodków o niskiej masie urodzeniowej.

Poniżej został wskazany cel, który bezpośrednio związany jest z zakresem polityki społecznej w regionie i prowadzoną polityką rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym.

Cel strategiczny 1. Podniesienie jakości życia w regionie

Cel pośredni 1. Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa Zdrowotnego.

1. Wypracowanie optymalnego modelu ochrony zdrowia i koordynacja działań w tym zakresie.

2. Zapewnienie wysokiej jakości opieki medycznej w dziedzinie całodobowej podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej opieki ambulatoryjnej i opieki stacjonarnej.

3. Reorganizacja ratownictwa medycznego.

4. Stworzenie systemu rozwoju promocji zdrowia i profilaktyki.

5. Podnoszenie poziomu wykształcenia personelu medycznego.

6. Przekształcenia własnościowe zakładów opieki zdrowotnej.

7. Właściwe zabezpieczenie sanitarno-epidemiologiczne województwa..

4. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Uzależnieniom

Cel główny 1 Ograniczenie skutków społecznych nadmiernego używania substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego.

Cele pośrednie:

2.3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu oraz zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki.

2.3.2. Zmniejszenie rozmiarów problemów występujących aktualnie.

2.2.3. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów wynikających z uzależnień.

Cele operacyjne:

3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu oraz zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki.

3.2. Wspieranie rozwoju, modernizacja i zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.

3.3. Edukacja społeczeństwa w zakresie konsekwencji zażywania środków psychotropowych, metody

zapobiegania oraz ograniczania negatywnych skutków takich zachowań.
 3.4. Zmniejszenie udziału osób nietrzeźwych oraz pod wpływem narkotyków w naruszaniu prawa oraz porządku publicznego.
 3.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.
 3.6. Współpraca i wspieranie działań administracji publicznej: samorządowej i państwowej; organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli różnych środowisk zawodowych i lokalnych w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

5. **Wojewódzki Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych**

Wojewódzki program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2007-2015 stanowi integralną część Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 i jest spójny ze Strategią Województwa Zachodniopomorskiego w Zakresie Polityki Społecznej do Roku 2015.

Do opracowania i wdrażania programu zobowiązuje samorząd województwa art. 35 ust 1 pkt.1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych(Dz. U. Nr 123 poz.776 z 1997 r.)

Cel strategiczny: Stworzenie warunków równego dostępu osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego.

Cele Operacyjne:

1. Wyższy poziom świadomości społecznej.
2. Dostęp do diagnozy, leczenia i wszechstronnej rehabilitacji.
3. Dostęp do powszechnej edukacji.
4. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
5. Niezależne życie i integracja społeczna.
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz i w imieniu osób niepełnosprawnych.

6. **Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

Cel główny programu: Ograniczenie skutków społecznych nadmiernego spożycia alkoholu wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Cele pośrednie:

- 2.3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu.
- 2.3.2. Zmniejszenie rozmiarów problemów występujących aktualnie.
- 2.3.3. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych.

Cele operacyjne:

- 3.1. Zmniejszenie spożycia alkoholu przez młodzież i dorosłych
- 3.2. Wspieranie rozwoju, modernizacja i zwiększenie dostępności do usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 3.3. Edukacja społeczeństwa w zakresie konsekwencji nadużywania alkoholu, metod zapobiegania oraz ograniczania negatywnych skutków takich zachowań.
- 3.4. Zmniejszenie udziału osób nietrzeźwych w naruszaniu prawa i porządku publicznego
- 3.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.
- 3.6. Współpraca i wspieranie działań administracji Publicznej: samorządowej i państwowej; organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli różnych środowisk zawodowych i lokalnych w obszarach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie regionalnym.

2.4. OCENA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE

Należy podkreślić wzrastającą tendencję do postrzegania polityki społecznej jako jednego z ważniejszych elementów, stanowiących o standardzie i jakości życia. Unia Europejska wyznaczyła

główne kierunki polityki społecznej i stała się przyczynkiem do formułowania kolejnych aktów prawnych, określających normy społeczne i prawa należne każdemu Europejczykowi, w zakresie pomocy społecznej i dostępności do zdobyczy cywilizacyjnych Starego Kontynentu, które sprzyjają wzrostowi komfortu życia. Przekonanie o rosnącym potencjale ekonomicznym państw członkowskich umacnia się, co można wnioskować po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na politykę społeczną Europy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu zjawisk społecznych, co znajduje wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Większa znajomość prawidłowości i uwarunkowań, jakim podlega społeczność europejska przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz zmian zachodzących w obszarze społecznym. Wobec złożoności problematyki społecznej taką sytuację należy uznać za szansę dalszego skutecznego rozwiązywania problemów społecznych i prowadzenia działań integracyjnych.

Na szczeblu krajowym polityka społeczna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Narodowa Strategia Integracji Społecznej, czy Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011- 2020 są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną, dają one szansę na koordynację, większą spójność, a w efekcie wzajemne wzmocnianie działań Państwa z podejmowanymi na innych szczeblach działaniami zwłaszcza w obszarach zarządzanych przez samorząd wojewódzki i terytorialny. Samorządy natomiast od lat wspierane są przez liczne organizacje pozarządowe rozwiązujące konkretne problemy społeczne i podejmujące działania integracyjne w lokalnych społecznościach, a zwłaszcza w środowiskach zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyrazem polityki Państwa w sferze polityki społecznej jest skuteczne sędowanie na rzecz poszczególnych poziomów polskiego samorządu znaczącej odpowiedzialności za politykę społeczną. Warunkiem wzmocnienia przewidywanych korzyści winny być przemyślane i dobrze zorganizowane działania promocyjne i poszerzenie informacji o możliwościach tworzenia projektów w oparciu o środki UE. Działania te winny być skierowane do instytucji zarządzających poszczególnymi segmentami pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i bezpośrednich beneficjentów prowadzonej polityki społecznej.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego tylko w niewielkim stopniu wpisuje się w finansowanie infrastruktury pomocy społecznej poprzez następujące priorytety:

- Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,
- Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia,
- Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki realizowany do roku 2014 został częściowo zastąpiony Programem Operacyjnym Wiedza, Edukacja, Rozwój (POWER) w obszarach wyznaczonych na poziomie regionalnym i powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju i projektów na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego. Istotne znaczenie w latach 2015 - 2026 zyskuje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej na realizację części zadań polityki społecznej, zwłaszcza w sferze tzw. projektów innowacyjnych, aktywizujące różne grupy społeczne do aktywności społecznej i gospodarczej.

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Uwarunkowania wewnętrzne wynikają z przyjętych na szczeblu gminy Police dokumentów strategicznych i programów sektorowych. Najważniejszym dokumentem gminy Police wyznaczającym kierunki działań dla poszczególnych celów strategicznych jest Strategia Rozwoju Gminy Police do roku 2020. Natomiast w zakresie pomocy społecznej takim dokumentem winna być Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Polickim, która niestety obowiązywała do roku 2015 i nie może stanowić dokumentu, do którego można byłoby powiązać projektowane cele na poziomie gminy. W trakcie opracowywania strategii pomocy społecznej dla Gminy Police Starostwo Powiatowe w Policach procedowało podobny dokument na poziomie powiatu. W zakresie finansowania pomocy społecznej w ramach zaplanowanych projektów i przedsięwzięć z inspiracji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police istotną rolę odgrywa Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 na szczeblu regionalnym oraz Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój (POWER). Dokumenty te zostały omówione w uwarunkowaniach zewnętrznych. Szczegółowe omówienie dokumentów opracowanych na szczeblu powiatu przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Bardzo istotnym elementem wpływającym na prowadzenie skutecznej polityki społecznej są uwarunkowania wynikające bezpośrednio z oceny bieżącej sytuacji społeczno - gospodarczej gminy Police i możliwych do zidentyfikowania trendów w takich obszarach jak m.in. bezrobocie, problemy społeczne i demograficzne, dostęp do edukacji i infrastruktury społecznej oraz świadczeń medycznych.

3.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU LOKALNYM

Tabela 4. Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w gminie Police dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych

1.	Strategia Rozwoju Gminy Police do roku 2020
	<p>Strategia Rozwoju Gminy Police przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną Gminy, formułuje cele i opisuje strategie, zmierzające do osiągnięcia rozwoju społecznego-gospodarczego. Strategia wskazuje również spodziewane efekty planowanych przedsięwzięć i kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych Gminy.</p> <p>Misja Gminy Police</p> <p>Gmina Police to przestrzeń, możliwości, przyjazne środowisko – tu warto żyć i inwestować.</p> <p>Priorytety i cele powiązane bezpośrednio lub w sposób pośredni z szeroko rozumianym obszarem pomocy społecznej w Gminie Police:</p> <p>2.3. Priorytet III. Poprawa jakości życia mieszkańców.</p> <p>CEL 1. Nowoczesna baza edukacyjna. Poprawa stanu technicznego obiektów oświatowych. Wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli i wzmacnianie wychowawczej funkcji szkoły. Tworzenie oferty kształcenia ustawicznego. Poprawa warunków kształcenia i jakości wyposażenia szkół, przedszkoli, Miejskiego Ośrodka Kultury Biblioteki im. Marii Curie – Skłodowskiej . Rozbudowa, modernizacja i remonty boisk szkolnych i sal gimnastycznych.</p> <p>CEL 4. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu Wspomaganie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zapewnianie mieszkańcom gminy równych szans rozwoju. Wspieranie funkcjonalnego systemu pomocy społecznej i działań socjalnych. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym udziału w życiu społeczności lokalnej. Stworzenie oferty wsparcia, integracji i aktywizacji osób starszych. Przeciwdziałanie patologiom społecznym. Rozwój infrastruktury umożliwiającej spędzanie czasu wolnego oraz wspieranie instytucji i organizacji pozarządowych proponujących różnorodne form aktywności. Realizacja programów edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Realizacja profilaktycznych programów zdrowotnych.</p> <p>CEL 5. Wspieranie aktywności lokalnej. Wspieranie rozwoju i programów organizacji pozarządowych. Wspieranie inicjatyw lokalnych. Wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej i integracji mieszkańców z gminą.</p> <p>CEL 6. Poprawa bezpieczeństwa. Podjęcie kompleksowych działań o charakterze prewencyjnym służących zwiększeniu bezpieczeństwa w gminie. Wdrożenie nowoczesnego systemu monitoringu w gminie. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Podnoszenie efektywności działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Tworzenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej.</p> <p>CEL 7. Promocja zdrowia.</p> <p>CEL 8. Rozwój instytucjonalny Stworzenie wysokich standardów pracy urzędów i zakładów komunalnych służących obsłudze mieszkańców. Zapewnienie pełnego dostępu do informacji publicznej. Rozwój społeczeństwa informacyjnego. e-Police. Skuteczny system komunikacji społecznej. Współpraca regionalna i międzynarodowa. Przygotowanie i wdrożenie elektronicznej mapy numerycznej infrastruktury technicznej dla poszczególnych</p>

branż.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2016 rok

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, nakłada na samorząd obowiązek kształtowania na własnym terenie polityki przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Realizacja Programu odbywa się we współpracy z jednostkami pomocy społecznej, szkołami, policją, sądem, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz kościołami, związkami wyznaniowymi i osobami fizycznymi (tzw. realizatorami), które posiadają odpowiednie kwalifikacje do realizacji zadań.

W szczególności zadania własne gminy obejmują:

2.

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 -2018

CEL GŁÓWNY

Zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Zabezpieczenie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia

dożywianie dzieci,

zapewnienie pomocy, w tym w formie schronienia, osobom doznającym przemocy w rodzinie,

monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych,

pomoc w zaopatrzeniu osób niepełnosprawnych w niezbędny sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze,

zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

3.

Minimalizowanie skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach

zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta rodziny,

prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,

zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, i prawnego rodzinom i dzieciom,

tworzenie i prowadzenie grup wsparcia organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

podnoszenie kompetencji rodzin tego wymagających w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo - wychowawczych, poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji, poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej,

kampanie społeczne dotyczące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz o tematyce rodzinnej.

Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin

koordynacja działań i bieżąca współpraca podmiotów podejmujących działania na rzecz dzieci i młodzieży, dobór działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne,

Zapobieganie uzależnieniom oraz niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży

przygotowanie, prowadzenie i finansowanie programów profilaktyczno - edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, w tym organizowanie wypoczynku letniego i zajęć pozaszkolnych,
prowadzenie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży,
finansowanie istniejących świetlic i klubów młodzieżowych oraz dążenie do tworzenia nowych placówek wsparcia dziennego na terenie miasta,
udzielanie pomocy uczniom z trudnościami w nauce,
wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi,
wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dziecka,
prowadzenie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym,
monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców bądź dzieci; monitorowanie terapii; wczesna interwencja.

Podjęcie działań prowadzących do odbudowy więzi rodzinnych oraz do powrotu dzieci do rodzin biologicznych

wsparcie ze strony asystenta rodziny (podnoszenie kompetencji rodzicielskich, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym itp.) ,
praca socjalna ze strony pracowników socjalnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie lokalnym.

Podsumowanie

Informacje zebrane w tabeli, przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających priorytety oraz zadania gminy Police wyznaczających kierunki działania w programach sektorowych świadczą o tym, że znaczenie polityki społecznej i rozwiązywanie konkretnych problemów przy wielu priorytetach gospodarczych gminy stanowi jeden z istotnych elementów rozwoju gminy Police. Dla wielu obszarów gminy strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi jeden z istotniejszych elementów przezwyciężenia problemów społecznych oraz integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3.2. OCENA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE

Możliwości prowadzenia skutecznej polityki społecznej na danym obszarze zależą w znacznym stopniu od skali zjawisk objętych tą polityką oraz sprawnego współdziałania wszystkich podmiotów działających w tym obszarze. Sektor publiczny w gminie Police oparty o działania Ośrodka Pomocy Społecznej wraz z organizacjami pozarządowymi tworzy potencjał kadrowy i infrastrukturalny, będący w stanie wygenerować projekty i przedsięwzięcia skutecznie wypełniające

założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Działania te wsparte dostępem do najnowszych osiągnięć nauki w tym obszarze oraz umiejętnym włączeniem bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej dają podstawy do osiągnięcia znacznych sukcesów na polu wdrażania celów określonych strategią rozwiązywania problemów społecznych. Ocena uwarunkowań wewnętrznych w gminie Police zmierza do wskazania niewykorzystanych zasobów gminy oraz możliwości większego ich dostosowania do potrzeb rozwiązywania problemów społecznych. Z tego punktu widzenia należy zwrócić uwagę przede wszystkim na następujące zjawiska:

1. Baza oświatowa i dostęp do edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym wypełnia potrzeby gminy. Coroczny spadek ilości mieszkańców w gminie Police (w latach 2000 - 2015 liczba mieszkańców spadła zaledwie o 1%, a średni wiek mieszkańców wynosi 39,5 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski). Istnieje jednak ciągle konieczność monitorowania ruchu ludności i podstawowych wskaźników demograficznych.
2. Struktura ekonomiczna ludności zamieszkującej teren gminy Police jest obecnie korzystna - ludność w wieku produkcyjnym stanowi 65,2% ogólnej liczby ludności. Należy jednak pamiętać, że prognozy ludnościowe przewidują w najbliższych latach zmniejszanie się procentowego udziału ludności w wieku produkcyjnym na rzecz ludności w wieku nieprodukcyjnym;
3. W latach 2011– 2016 zaobserwować można wyraźny spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy, co wiąże się zarówno ze wzrostem zatrudnienia, jak i procesem emigracji zarobkowej, która w wielu przypadkach rodziła problemy społeczne wynikające m.in. ze wzrostu ilości rodzin niepełnych lub okresowo niepełnych. Poziom bezrobocia nadal jest stosunkowo niski w powiecie polickim i osiąga poziom 8,3,% i jest mniejszy niż w regionie (11,3%) a mniejszy niż na poziomie krajowym – 8,7% na dzień 30.06.2016 r.
4. O trwałości rozwoju gospodarczego decydują w znacznej mierze podmioty oparte o kapitał spółek prawa handlowego. W gminie występuje potrzeba kontynuacji skutecznej polityki proinwestycyjnej, która w sposób ciągły przyczynia się do dalszego wzrostu inwestycji tworzących nowe miejsca pracy zarówno w samych Policach jak i w całej gminie;
5. Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania decyzji strategicznych, poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk społecznych w wybranych obszarach tematycznych pomocy społecznej, ponieważ wiedza na temat kształtowania się zjawisk społecznych będących podstawowym przyczynkiem wyznaczania celów i kierunków działania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest niewystarczająca, z uwagi na ciągłą zmienność tych zjawisk;

6. Winien być stworzony korzystny klimat gospodarczy i społeczny dla prowadzenia skutecznej pomocy społecznej poprzez wzmocnienie funkcji partnerstw publiczno - społecznych i publiczno - prywatnych, zwłaszcza w zakresie budowy oferty infrastruktury pomocy społecznej, edukacyjnej, kulturalnej skierowanych w kierunku lokalnego biznesu, organizacji pozarządowych i ludzi, dla których Police są miejscem otwartym na inwestycje. Spowoduje to poszerzenie motywów działań prospołecznych i integracyjnych w grupie aktywnych liderów rozwiązywania problemów społecznych, animatorów organizacji pomocy społecznej, działań integracyjnych i wolontariuszy sprawi, że zaspokajane będą w większym stopniu potrzeby bezpośrednich beneficjentów prowadzonej w gminie polityki społecznej;
7. Szansą na podniesienie efektywności działań podejmowanych w ramach prowadzonej polityki społecznej na obszarze całej gminy jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju i aktywizacja społeczności lokalnej w kierunku tworzenia projektów i przedsięwzięć prospołecznych i integracyjnych;
8. Skuteczna realizacja polityki społecznej w gminie Police musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne wdrażanych i już zrealizowanych z sukcesem dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, działań na rzecz integracji, zwiększenia dostępu do edukacji, świadczeń zdrowotnych i wzrostu świadomości społecznej. Działania promocyjne winny być wsparte dobrze zorganizowaną informacją, skierowaną nie tylko do decydentów polityki społecznej, ale także do organizacji pozarządowych i instytucji uczestniczących w świadczeniu usług na rzecz bezpośrednich beneficjentów tej polityki. Ma to istotne znaczenie dla utrzymywania stałego kontaktu wszystkich aktorów polityki społecznej – dawców, biorców i lokalnej społeczności nie zawsze do końca rozumiejącej zachodzące przemiany społeczne w jej dalszym i bliższym otoczeniu.

4. RAPORT O STANIE

4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

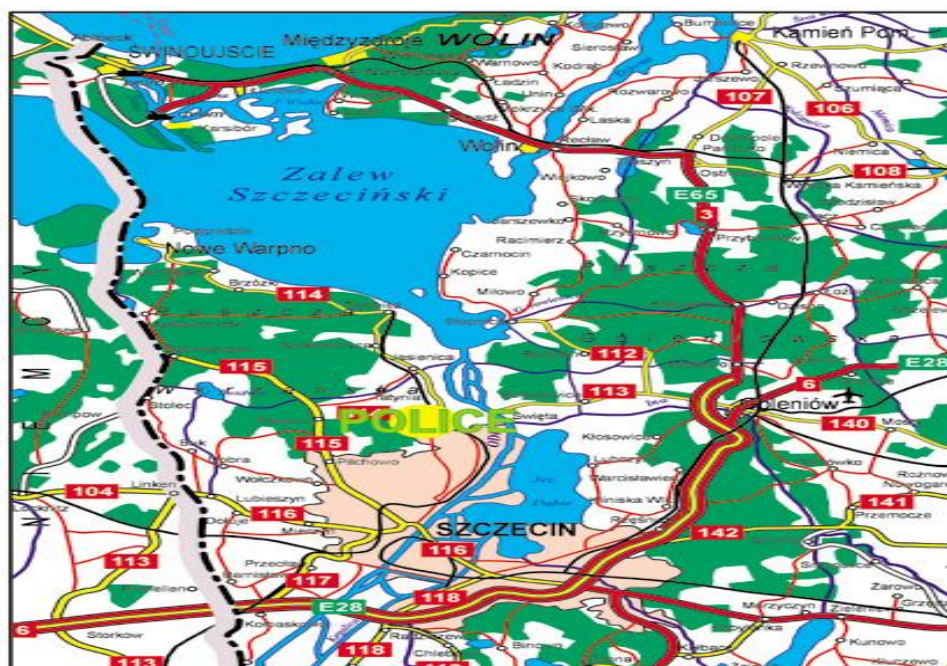
POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Police położona jest w północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego i we wschodniej części powiatu polickiego, zajmując blisko 38% jego powierzchni. Położona na Nizinie Szczecińskiej zajmuje obszar 25 171 ha (w tym miasto - 3 731 ha i obszary wiejskie - 21 440 ha). Jest jedną z największych gmin w województwie zachodniopomorskim pod względem liczebności mieszkańców. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego miejsko-wiejska gmina Police liczy 41 618 mieszkańców (na koniec 2015 r.).

Police to „gmina zielona” z Zalewem Szczecińskim oraz malowniczo położonym na skraju Puszczy Wkrzańskiej jeziorem Świdwie, a zarazem ośrodek przemysłowy na skalę krajową, z morskimi portami w Policach i Trzebieży. Od północy gmina Police graniczy z gminą Nowe Warpno, od południa - ze Szczecinem i Dobrą Szczecińską, od wschodu - z gminą Goleniów, którą oddziela od Polic rzeka Odra, od zachodu sąsiadami gminy są Niemcy z powiatu Uecker-Randow, położonego na terenie kraju związkowego Mecklemburgia Pomorze Przednie.

Do gminy, oprócz miasta Police, należy dwanaście sołectw: Dębostrów, Drogoradz, Niekłończyca, Pilchowo, Przęsocin, Siedlice, Tanowo, Tatynia, Trzebież, Trzeszczyń, Uniemyśl i Wienkowo.

Rysunek 1. Gmina Police

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Police do 2020 r., s. 6.

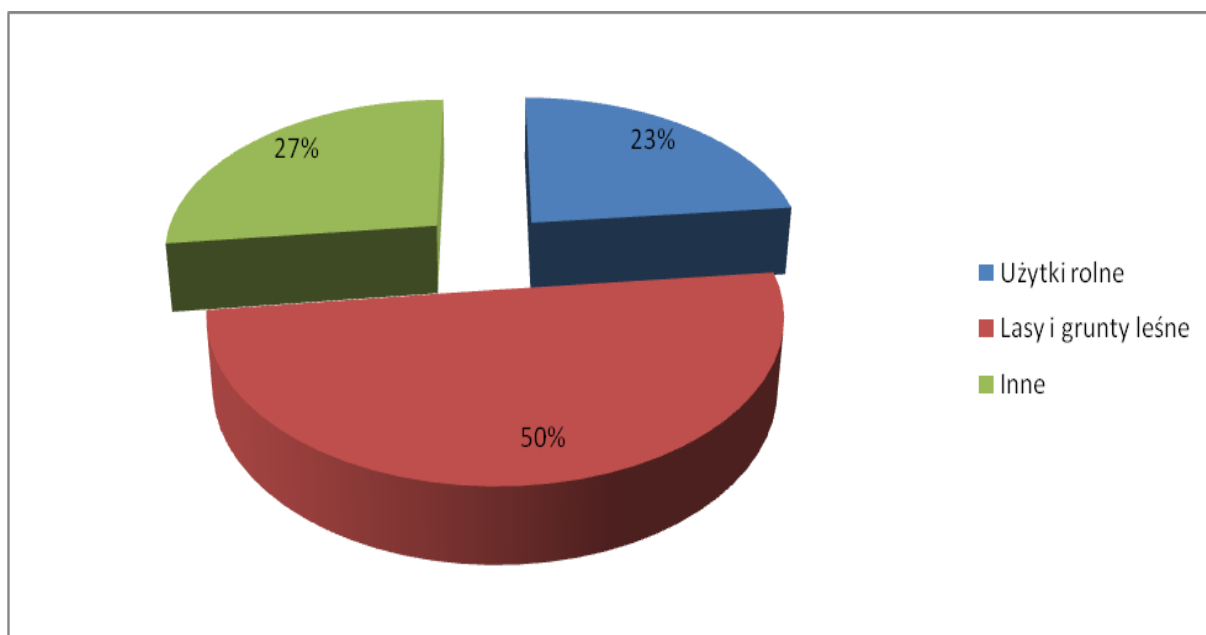
Rysunek 2. Położenie gminy Police w powiecie polickim

Źródło: Zasoby internetowe: https://www.osp.org.pl/hosting/katalog.php?id_w=17&id_p=350&id_g=2552.

W ogólnej powierzchni gminy dominującą rolę odgrywa strefa leśna - lasy i grunty leśne zajmują 12 534 ha, co stanowi 50% powierzchni gminy. Jest to jeden z największych odsetków obszarów leśnych w województwie zachodniopomorskim. Zdecydowana większość lasów, oprócz podstawowej funkcji, którą jest produkcja surowca drzewnego pełni również funkcje wodochronne, glebochronne i krajobrazowe. Użytki rolne zajmują 6 861 ha, stanowiąc udział 23%, z czego niecałą połowę stanowią grunty orne. Dane te obrazuje poniższy wykres.

Rysunek 3. Struktura procentowa gruntów w gminie Police

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

4.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

4.2.1. Stan i struktura ludności

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i stanu na dzień 31.12.2015 r. ludność gminy Police liczyła 41 618 mieszkańców, co stanowi blisko 55% ludności powiatu polickiego. Gęstość zaludnienia na 1 km² w latach 2011-2014 utrzymywała się na tym samym wysokim poziomie i wynosiła 167-165 osób, co daje gminie 2 miejsce w powiecie (115 os/1 km²).

Miasto Police pełni funkcje lokalnego ośrodka usługowego. To tutaj mieszczą się podstawowe urzędy, instytucje i obiekty użyteczności publicznej.

W latach 2010-2015 odnotowano systematyczny spadek liczby ludności – w roku 2015 w porównaniu do 2010 nastąpił spadek o 475 osób, co stanowi nieco ponad 1%. Natomiast w dłuższej perspektywie lat 2000 -2015 liczba mieszkańców wzrosła o 1%.

Według prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców miast w powiecie polickim do roku 2035 sukcesywnie będzie spadać, przy czym tempo tego spadku będzie coraz wyższe. Natomiast liczba mieszkańców obszarów wiejskich będzie wzrastać.

Prognozuje się, że od roku ok. 2020 zacznie się okres stosunkowo wysokiego ujemnego przyrostu naturalnego, trwający kilkadziesiąt lat. Ponadto według badań Eurostatu począwszy od 2015 r. liczba ludności w wieku 18-64 lat w Polsce obniża się. Szacuje się, że w 2050 r. populacja tej grupy osób zmniejszy się o 30 proc. czyli o 8,1 mln osób w porównaniu z 2014 r. Proces ten wynikać będzie przede wszystkim ze zmniejszenia się liczebności grupy osób w wieku 0-24 lat przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku emerytalnym. Jednocześnie znacznym fluktuacjom podlegać będzie liczebność osób w wieku niemobilnym. Prognozy Eurostatu jednak nie dotyczą gminy Police, która objęta jest procesem migracji ludności średnich i dużych miast do obszarów podmiejskich.

Czynnikiem wpływającym w istotny sposób na liczbę ludności jest również średnia długość życia. Postęp medycyny, zmiany we wzorcach zachowań itp., powodują wydłużanie się życia, a więc w konsekwencji zwiększenie się liczby osób w wieku emerytalnym. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,5 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 5. Podstawowe dane demograficzne - stan na 31.12.2015 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚCI
Stan ludności ogółem, w tym:	41 618
mężczyźni	20 405
kobiety	21 213
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	7 574

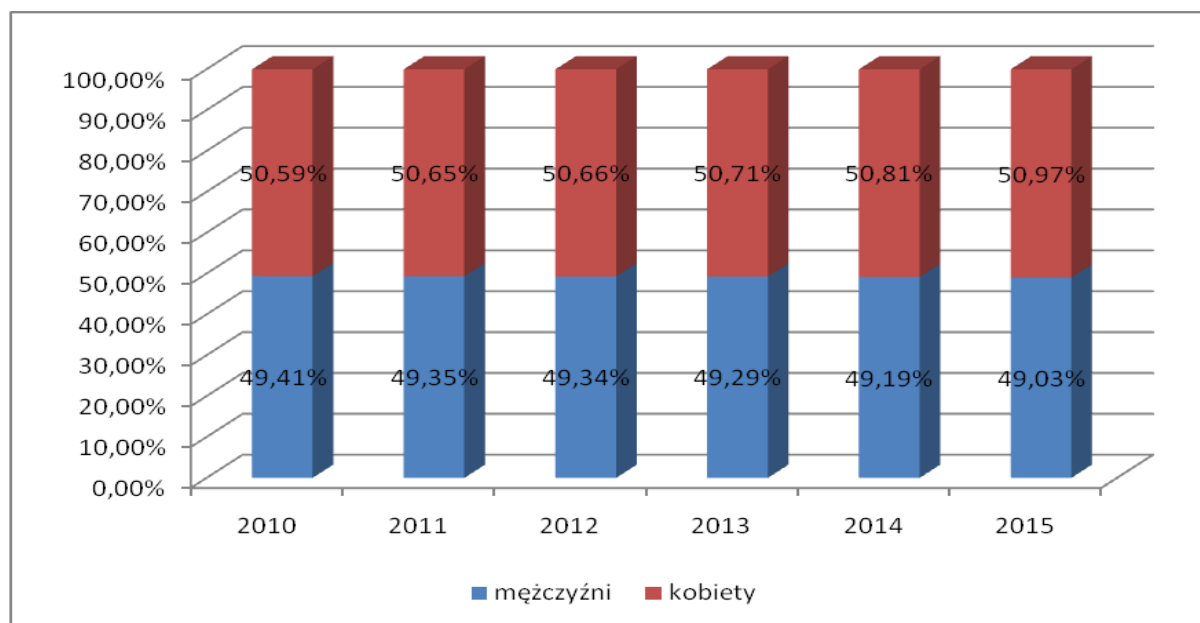

WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚCI
mężczyźni	3 894
kobiety	3 680
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	27 129
mężczyźni	14 380
kobiety	12 749
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	6 915
mężczyźni	2 131
kobiety	4 784
Urodzenia żywe w 2015 r.	403
Zgony ogółem w 2015 r.	324
Przyrost naturalny	79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Kobiety w gminie Police mają obecnie przewagę liczebną nad mężczyznami. W 2015 r. udział kobiet w ogólnej liczbie ludności kształtował się na poziomie blisko 51% (w powiecie 51%, w województwie 51,3%). Natomiast współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, wyniósł 104 i był taki sam, jak w powiecie polickim, natomiast niższy niż uzyskany w województwie zachodniopomorskim (106).

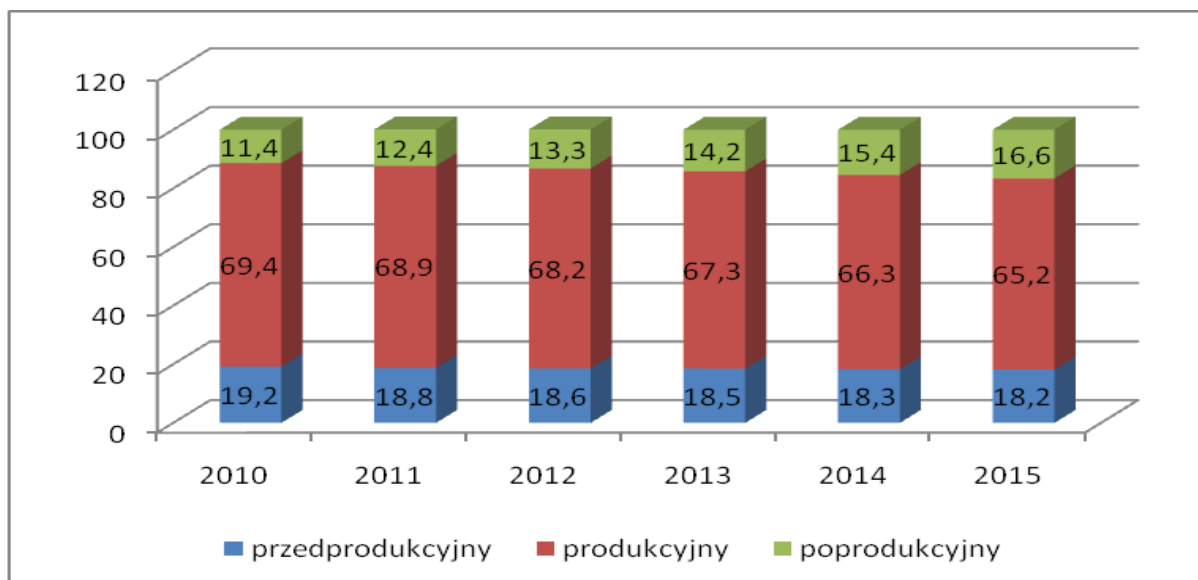
Wykres 1. Struktura procentowa ludności wg płci w gminie Police w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Charakterystykę gminy ze względu na strukturę ludności, przyjmując za kryterium wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w gminie Police w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Strukturę wiekową mieszkańców charakteryzuje wyższy procent osób w wieku przedprodukcyjnym i niższy procent osób w wieku poprodukcyjnym. Struktura ludności gminy według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2015 ukazuje przewagę ludności w wieku produkcyjnym, która stanowiła 65,2% ludności ogółem (dla porównania w 2005 r. – 70%). Porównując rok 2015 do roku 2010 można zauważyć, że ludność w wieku produkcyjnym była poprzednio na wyższym poziomie, który systematycznie odnotowuje spadek. Natomiast w latach 2010-2015 utrzymał się trend zwykłowy w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, która na koniec 2015 r. stanowiła udział 16,6% ogółu, osiągając tym samym na koniec badanego okresu znaczący wzrost 5,2% (dla porównania w 2005 r. – 9%). Obserwowany na przestrzeni analizowanych lat wzrost populacji w wieku poprodukcyjnym świadczy o starzejącym się społeczeństwie. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła w roku 2010 poziom 19,2%, natomiast w 2015r. – 18,2% ludności zamieszkującej obszar gminy, co stanowi 1% spadku (dla porównania w 2005 r. – 21%). Udział osób młodych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym jest ponad trzykrotnie niższy, co również świadczy o „starzejącej się” gminie. Przyczyn postępującego starzenia mieszkańców jest kilka:

- niska rozrodczość, powodująca brak zastępowalności biologicznej pokoleń, prowadzić będzie do stałego zmniejszania się udziału najmłodszych grup wieku w ogólnym zaludnieniu,
- poprawa warunków bytowych, opieki i profilaktyki zdrowotnej oraz wysokiej świadomości w zakresie własnego zdrowia wpłynie na stopniowe wydłużanie się czasu trwania życia,
- odpływ ludności z miasta na otaczające je obszary wiejskie (w ostatnich latach obserwuje się wzrost przepływu ludności z dużych miast do miejscowości położonych bezpośrednio poza

ich granicami administracyjnymi. Miejscowości te stają się stopniowo „sypialniami” dla ludności zawodowo związanej z miejskim centrum),

- odpływ za pracą poza granice podregionu dotyczący głównie ludzi młodych.

W analizowanym okresie można zauważyć, że:

- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie spada, co oznacza, że rodzi się mniejsza ilość dzieci każdego roku, a także, że coraz większa liczba osób z tej grupy opuszcza gminę, co jest zjawiskiem negatywnym, wpływającym na rozwój gminy,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym w dość szybkim tempie spada, co odzwierciedla m.in. utrzymujące się ujemne saldo migracji - odpływ tej ludności w poszukiwaniu pracy do innych ośrodków miejskich,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie rośnie, co oznacza, że coraz więcej osób przechodzi na emeryturę. W tej grupie jest również znacznie więcej kobiet niż mężczyzn, co wynika z faktu, że kobiety dożywają zwykle późniejszego wieku, niż mężczyźni.

W kolejnych latach systematycznie będzie się zwiększał w strukturze wiekowej udział ludności w wieku poprodukcyjnym, jako efekt powojennego wyżu demograficznego lat 50.

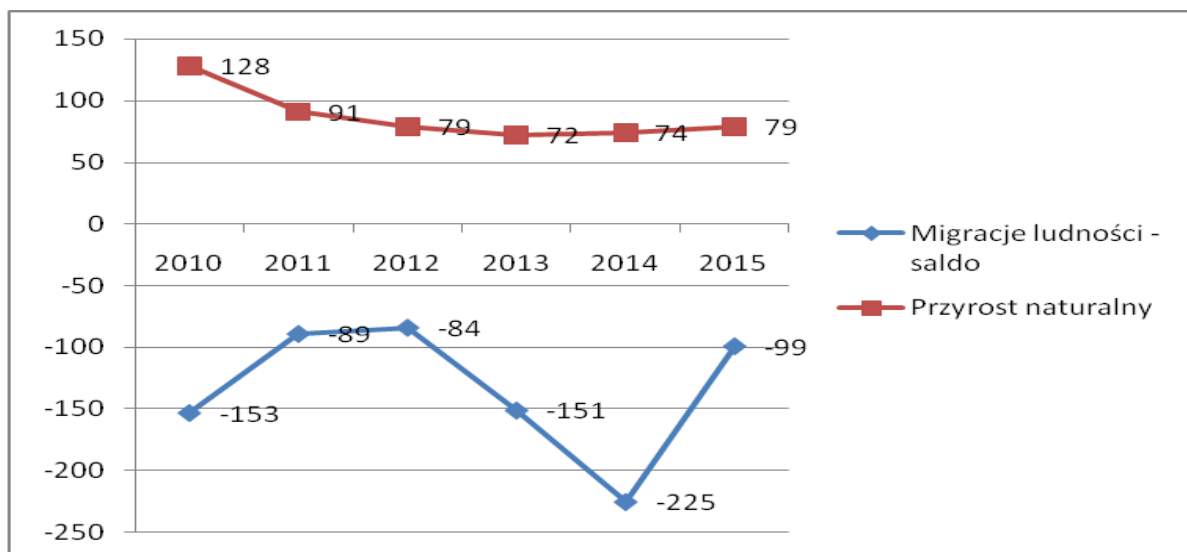
Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Police należy stwierdzić, że jest ona porównywalna zarówno z województwem zachodniopomorskim jak i ze strukturą demograficzną całej Polski. Z danych procentowych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców Polic wykazuje niepokojące zjawisko, co przejawia się w systematycznie malejącej różnicy liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

4.2.2. Ruch naturalny ludności

Czynnikami determinującymi zjawiska demograficzne w gminie Police są: przyrost naturalny i związany z nim współczynnik dzietności, liczba urodzeń, długość trwania życia oraz saldo migracji. Ruchy naturalne określa się za pomocą naturalnych czynników, takich jak urodzenia żywe i zgony – będące wielkościami pozwalającymi wyznaczyć przyrost naturalny. Analiza wskaźnika przyrostu naturalnego, określanego jako różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów, wskazuje na korzystną sytuację panującą w gminie Police. Co prawda od roku 2011 liczba urodzeń zmniejszyła się w stosunku do lat poprzednich, jednak za wcześnie by móc na tej podstawie wyznaczyć stosowny trend. We wszystkich latach analizy liczba urodzin dominowała nad liczbą zgonów. W roku 2010 przyrost naturalny wynosił +128, po czym w kolejnych latach oscylował w granicach 72-91. W analizowanym okresie nie odnotowano na terenie gminy Police ani jednego roku, w którym przyrost naturalny byłby ujemny. Świadczy to o określonej „trwałości” i „stabilności” zasobów demograficznych gminy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,52 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Migracje to z kolei wymeldowania i zameldowania na terenie gminy Police, obrazujące ruchy ludności z perspektywy miejsca zamieszkania – wielkości pozwalające wyznaczyć saldo migracji.

Wykres 3. Migracje ludności na pobyt stały i przyrost naturalny w gminie Police w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Powyższe zastawienie obrazuje skokowy charakter wskaźnika migracji na terenie gminy, który w każdym roku był mniejszy od przyrostu naturalnego. Saldo migracji ludności mieściło się w granicach od -84 (w 2012 r.) do -225 (w 2014 r.). Na przestrzeni okresu 2010-2015 tylko w 2011 r. odnotowano przyrost ludności w gminie (+2), w pozostałych latach następował systematyczny spadek ludności.

Tabela 6. Ruch naturalny ludności w gminie Police w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,5	9,5	9,5	9,5	10	9,7
Zgony na 1000 ludności	7,48	7,37	7,66	7,83	8,19	7,76
Przyrost naturalny na 1000 ludności	3	2,2	1,9	1,7	1,8	1,9
Małżeństwa na 1000 ludności	5,8	4,9	4,5	4,5	4,5	4,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych.

Współczynnik zgonów na terenie gminy w latach 2010 – 2014 wykazywał tendencję wzrostu, co sumarycznie dało wzrost o ok. 0,7‰ na przestrzeni badanych lat, po czym w 2015 odnotowano spadek w tej pozycji. W gminie Police zaobserwowano także zmianę współczynnika przyrostu

naturalnego; współczynnik liczony na 1000 ludności wynosił w roku 2010 3 ‰, natomiast w roku 2015 osiągnął poziom 1,9 ‰, co oznacza mniejszy przyrost naturalny na 1000 osób.

4.3. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE

4.3.1. Bezrobocie w gminie Police

Bezrobocie jest jednym z najistotniejszych problemów wielu gmin w Polsce. Bezrobocie powoduje obniżenie warunków bytowych społeczności wpływając jednocześnie na wzrost frustracji oraz patologii, dlatego też ważne jest aktywizowanie społeczeństwa w zakresie przedsiębiorczości, edukacji czy samodoskonalenia.

Zarówno w Polsce, w województwie zachodniopomorskim jak i w powiecie polickim w latach 2011 – 2015 oraz według stanu na 30.06.2016 r. , zanotowano na rynku pracy spadek poziomu bezrobocia. Według danych statystycznych na 30.06.2016 r. stopa bezrobocia w powiecie polickim wyniosła 8,3%, podczas gdy w województwie 11,1%, natomiast na poziomie kraju 8,7% .

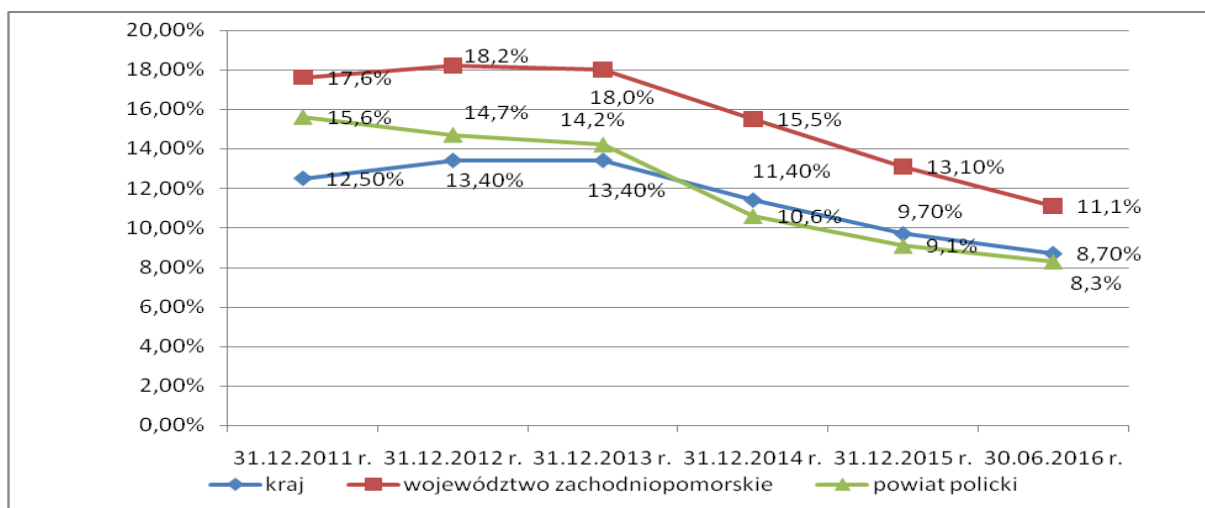
Poniższa tabela i wykres obrazuje wielkość stopy procentowej w poszczególnych jednostkach terytorialnych.

Tabela 7. Stopy bezrobocia w kraju, województwie zachodniopomorskim i powiecie polickim w latach 2011-2015

Wyszczególnienie	31.12.2011 r.	31.12.2012 r.	31.12.2013 r.	31.12.2014 r.	31.12.2015 r.	30.06.2016 r.
kraj	12,50%	13,40%	13,40%	11,40%	9,70%	8,70%
województwo zachodniopomorskie	17,6%	18,2%	18,0%	15,5%	13,10%	11,1%
powiat policki	15,6%	14,7%	14,2%	10,6%	9,1%	8,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

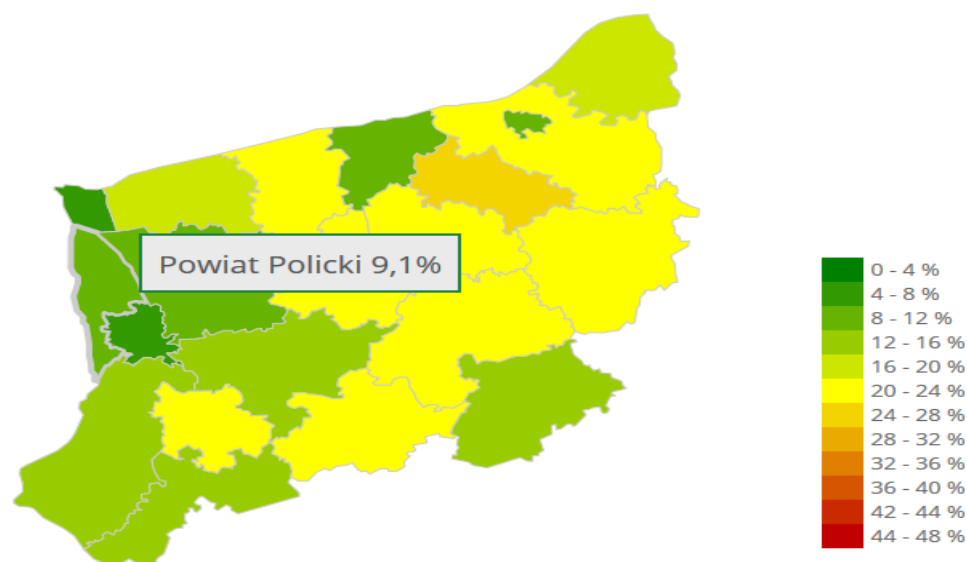
Wykres 4. Stopy bezrobocia w kraju, województwie zachodniopomorskim i powiecie polickim w latach 2011-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Rysunek 4. Stopa bezrobocia w powiatach województwa zachodniopomorskiego wg stanu na 31.12.2015 r.

Stopa bezrobocia dla całego województwa 13,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie.

Bezrobocie jest drugim co do wielkości problemów występujących w gminie. Pomimo polityki socjalnej prowadzonej przez gminę, oraz nowych miejsc pracy, nadal znaczący odsetek ludzi pozostaje bez zatrudnienia. Od kilku lat notuje się jednak stopniowy spadek liczby osób bezrobotnych. Według stanu na 31.12.2015 r. liczba osób bezrobotnych w gminie Police zmniejszyła się w porównaniu do 2012 r. o ponad 40%. Poniższa tabela obrazuje gminę Police na tle pozostałych 3 gmin powiatu polickiego oraz jej najwyższy udział w ogóle bezrobotnych w powiecie.

Tabela 8. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu polickiego

Wyszczególnienie	Bezrobotni zarejestrowani			% ogółu bezrobotnych w powiecie polickim (dot. 2015 r.)
	2013	2014	2015	
Dobra (Szczecińska)	794	544	496	20,43
Kołbaskowo	517	429	387	15,94
Nowe Warpno	133	120	106	4,37
Police	2296	1701	1439	59,27
Razem powiat	3740	2794	2428	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Bezrobocie w gminie jest bezspornie problemem, który dotyka największą część społeczeństwa. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Analizując rynek pracy w gminie Police zauważyć można systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych z terenu gminy, co stanowi o zmniejszaniu się skali tego problemu.

Liczba bezrobotnych w powiecie polickim zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Policach na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiła 2428 osoby, w tym 1431 kobiet, tj. 58,9%. W okresie tym na terenie gminy Police znajdowały się 1433 osoby bezrobotne. Bezrobotne kobiety z terenu gminy w liczbie 833 osoby stanowiły na koniec grudnia 2015 r. 58% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku ich liczba spadła o 168 osób. Bezrobocie wśród mężczyzn obniżyło się natomiast w porównaniu z grudniem 2014 roku o 92 osoby.

Tabela 9. Bezrobotni w gminie Police w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	stan na dzień 31.12.2012 r.		stan na dzień 31.12.2013 r.		stan na dzień 31.12.2014 r.		stan na dzień 31.12.2015r.	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
Liczba bezrobotnych ogółem:	2418	1370	2290	1299	1693	1001	1433	833
w tym:								
Z prawem do zasiłku	292	181	248	150	193	137	157	105
Do 25 roku życia	357	193	302	180	221	142	192	113
Powyżej 50 roku życia	711	328	702	320	558	259	453	216
Długotrwale bezrobotni	1324	817	1208	737	936	566	725	462
Niepelnosprawni	105	65	98	56	95	58	82	50
Podjęcia pracy	100	52	97	60	107	59	136	89
Rozpoczęcia szkolenia	2	1	0	0	0	0	3	1
Rozpoczęcia stażu	19	10	15	6	3	2	5	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Policach.

Analizując strukturę bezrobocia, należy zauważyć, że w latach 2012 - 2015 ze względu na wiek osób bezrobotnych, najliczniejszą grupę stanowiły osoby powyżej 50 roku życia, czyli osoby stopniowo wychodzące z zatrudnienia. Osoby w tej grupie narażone są na czynniki wykluczające je z rynku pracy, do których należą niska mobilność przestrzenna i zawodowa. Natomiast w grupie osób bezrobotnych do 25 roku życia nastąpił spadek bezrobotnych - o ok. 46% w porównaniu do 2012 r. W analizowanym okresie nastąpił również spadek osób długotrwale bezrobotnych – aż o 45%, jednak na koniec 2015 r. stanowiły one aż 50% wszystkich bezrobotnych. Jest to zjawisko niepokojące, gdyż osoby długotrwale bezrobotne są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym i trudno takie osoby "wyrwać" z bezrobocia. Kwestia długotrwałego bezrobocia stanowi istotny problem społeczny, ponieważ osoby z tej grupy są w znacznym stopniu zagrożone marginalizacją społeczną z powodu

długotrwałego pozostawania bez pracy. Im krótszy okres pozostawania bez pracy, tym bezrobotny ma większe szanse na znalezienie pracy, niż osoba długotrwanie poszukujące pracy. Szansą na zmianę niekorzystnej sytuacji osób długotrwanie bezrobotnych w gminie stanowi zmiana *ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, która z końcem 2015 r. wprowadziła regulacje służące aktywizacji zawodowej młodych pracowników. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań pomocy społecznej na bezrobotnych oraz instytucji i organizacji zajmujących się reintegracją zawodową.

W 2015 r. 5 osób bezrobotnych objęto stażem. W tym samym okresie 136 osób podjęło pracę za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Policach.

Analizując strukturę bezrobocia pod kątem wieku, należy zauważyć, że w latach 2012 - 2015 ze względu na wiek osób bezrobotnych, przeważały osoby pomiędzy 25-34 rokiem życia. Drugą grupę pod względem liczebności stanowili bezrobotni w wieku 55 i więcej.

Tabela 10. Bezrobotni zarejestrowani w latach 2012-2015 w gminie Police w rozbiciu na grupy wiekowe

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Ogółem	2418	2290	1693	1433
18-24	357	302	221	192
25-34	755	704	466	409
35-44	416	417	330	290
45-54	469	407	298	215
55 i więcej	421	460	378	327

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Policach.

W ciągu ostatnich 4 lat proporcje między grupami wiekowymi osób bezrobotnych uległy zmianom. Wyróżnić należy tutaj zmiany nominalne, tzn. w obrębie jednej grupy wiekowej oraz zmiany relatywne struktury, tzn. zmiany w stosunku do ogółu bezrobotnych. Największe bezrobocie jest grupie osób w wieku 25-34 lata - stanowią oni w 2015 roku blisko 28% ogółu bezrobotnych. Udział ten nieznacznie zmniejszył się co prawda, w sensie relatywnym, na przestrzeni 4 lat, z poziomu 31% w roku 2012. W tej grupie też zanotowano największy spadek nominalny (o 346 osób w analizowanym okresie). W grupie osób najmłodszych wskaźnik spadł o 1,4% - do poziomu 13,4% ogółu bezrobotnych z 14,8% w 2012 r. W trzeciej grupie (35-44) wskaźnik zwiększył się 3% w porównaniu do 2012.

Bezrobocie dotyka osoby z wykształceniem zawodowym jak i osoby z wykształceniem wyższym i średnim. Strukturę bezrobotnych pod względem wykształcenia obrazuje poniższa tabela:

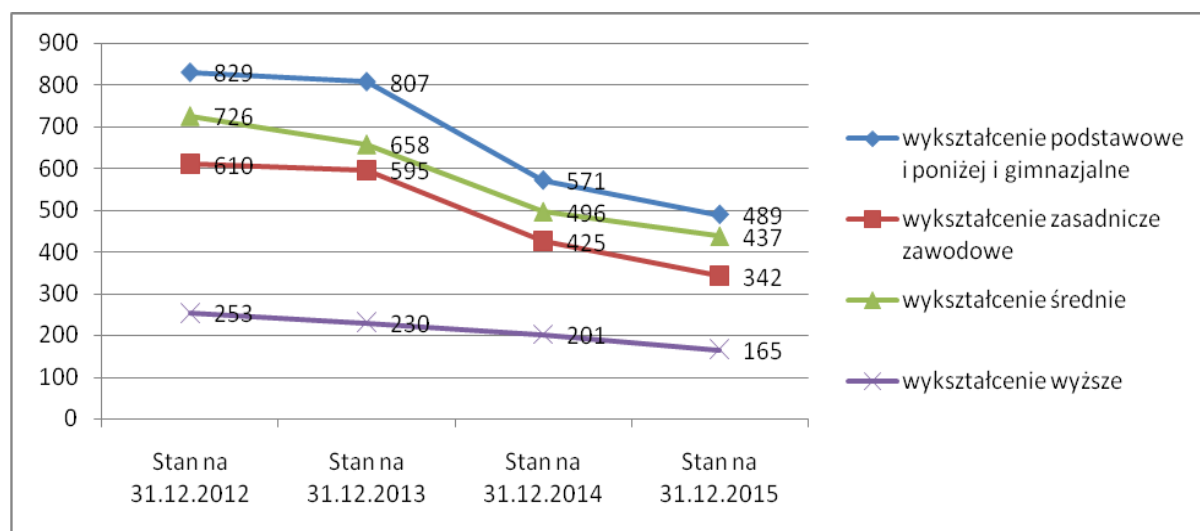
Tabela 11. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Police w latach 2012-2015

Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Police w latach 2012-2015				
wyszczególnienie	Stan na 31.12.2012	Stan na 31.12.2013	Stan na 31.12.2014	Stan na 31.12.2015
wykształcenie podstawowe i poniżej i gimnazjalne	829	807	571	489
wykształcenie zasadnicze zawodowe	610	595	425	342
wykształcenie średnie	726	658	496	437
wykształcenie wyższe	253	230	201	165

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Policach.

Charakterystyczną cechą bezrobocia w gminie Police jest niski poziom wykształcenia wśród osób bezrobotnych, co w zasadniczy sposób decyduje o ich szansach na znalezienie zatrudnienia. Biorąc pod uwagę kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych można zauważyć, że najliczniejszą grupę w 2015 roku stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i poniżej i gimnazjalnym (34% bezrobotnych) oraz wykształceniem średnim (30%). Należy także odnotować udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym, stanowiący 11,5% ogółu bezrobotnych. W formie graficznej informacje zostały przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 5. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Police latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Policach.

Osoby niepełnosprawne na rynku pracy

Osoby niepełnosprawne stanowią szczególną kategorię społeczną. W każdym społeczeństwie istnieje pewien odsetek ludzi, którzy z powodu czynników dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków albo nieprawidłowych warunków życia nie posiadają pełnej sprawności fizycznej

czy psychicznej. Niepełna sprawność fizyczna i umysłowa ludzi jest problemem wymagającym szczególnej uwagi.

Wszystkie wskaźniki ilustrujące sytuację na rynku pracy są dla osób niepełnosprawnych bardzo niekorzystne i dowodzą pogłębiających się nierówności w dostępie do pracy między osobami niepełnosprawnymi a sprawnymi, co w znacznej mierze związane jest z dostępem do komunikacji oraz odległością do miejsc pracy.

Według danych pochodzących z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie na 31.12.2015 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego, ogólna liczba zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyniosła 3 924. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych stanowiła 4,9% ogólnej liczby bezrobotnej ludności województwa. Wśród niepełnosprawnych bezrobotnych kobiety stanowiły 46,8%, a mężczyźni 53,2%.

Natomiast na terenie powiatu polickiego, według danych pochodzących z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie w 2015 r., bez pracy pozostawało 105 osób niepełnosprawnych, tj. 4,3% ogółu bezrobotnych, w tym 62 kobiety. Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych z terenu gminy Police na koniec 2015 r. były zarejestrowane 82 osoby.

Spośród 76 osób poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, 32 osoby to osoby niepełnosprawne.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na zachodniopomorskim rynku pracy wymaga szczególnej uwagi instytucji rynku pracy oraz podjęcia kompleksowych działań na rzecz tej grupy. Czynniki, które mają istotny wpływ na poszukiwanie i zdobycie przez niepełnosprawnych zatrudnienia, są względnie niski poziom posiadanych kwalifikacji zawodowych i mała aktywność na rynku pracy oraz dodatkowo funkcjonujące społecznie stereotypy i uprzedzenia.

Zakres działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Policach ukierunkowany na pomoc osobom niepełnosprawnym zarejestrowanym w tut. urzędzie obejmuje poza finansowaniem poszczególnych form aktywizacji, także wspieranie aktywności zawodowej z wykorzystaniem przewidzianych przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. PUP w Policach wspierając osoby niepełnosprawne w zakresie rehabilitacji zawodowej udzielał wsparcia zarówno osobom niepełnosprawnym, jak i pracodawcom zamierzającym zatrudnić osoby niepełnosprawne, w formie m.in.:

- przyznania środków na podjęcie działalności gospodarczej z Funduszu Prac lub PFRON,
- refundacji pracodawcy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanej osoby niepełnosprawnej z Funduszu Pracy lub PFRON,
- organizacji staży, prac interwencyjnych, robót publicznych,
- dodatków aktywizacyjnych, zwrotu kosztów dojazdu i opieki nad dzieckiem i osobą zależną.

Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności mogły również skorzystać ze szkoleń zawodowych celem podniesienia, zmiany, uzupełnienia kwalifikacji zawodowych.

W 2012 r. pozyskano 22 oferty pracy dla osób niepełnosprawnych, w 2013 r. – 25 ofert pracy, w 2014 r. – 56 ofert pracy, natomiast w 2015 r. pozyskano 50 ofert.

Corocznie odbywa się również Giełda Pracy dla Osób Niepełnosprawnych pn. „Niepełnosprawny, ale sprawny zawodowo”. Organizowane przedsięwzięcie ma na celu umożliwienie bezpośredniego kontaktu z pracodawcami, którzy prezentują wolne miejsca pracy.

W roku 2015 PUP w Policach realizował projekty skierowane do osób bezrobotnych, w tym niepełnosprawnych. Wykaz zrealizowanych projektów wraz z wyszczególnieniem projektów dotyczących osób niepełnosprawnych znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 12. Wykaz zrealizowanych projektów przez PUP w Policach, w tym dla osób niepełnosprawnych w latach 2012-2016

L.p.	Nazwa projektu	Liczba osób niepełnosprawnych objętych działaniami projektu w latach 2012-2016
1	Powrót do pracy	30
2	GPS dla rodziny	12
3	Od wykluczenia do zatrudnienia	0
4	Dorosłość, samodzielność, praca	0
5	Nowa praca to się opłaca	0
6	PL – Witryna pracy dla osób 50+ innowacyjny system kojarzenia popytu i podaży na rynku pracy	0
7	KIS w Policach, czyli integracja, wsparcie i praca	0
8	PRACOWNIA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ	0
9	Re: start	
10	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie polickim (I)	2
11	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie polickim (II)	2
12	Aktywizacja osób pozostających bez pracy w wieku powyżej 29 roku życia znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy(I)	4
13	Aktywizacja osób pozostających bez pracy w wieku powyżej 29 roku życia znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy(II)	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Policach.

Działania podejmowane przez PUP w Policach zmierzają w kierunku wzrostu zatrudnienia wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych, celem lepszego ich dostosowania do aktualnych potrzeb rynku pracy jak i kształtowania poglądu nakierowanego na aktywizację zawodową wśród samych klientów urzędu pracy poprzez poradnictwo zawodowe. Ponadto Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie na terenie województwa realizuje coroczny „Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia”. Plan ten w ramach założonych priorytetów ma na celu m.in. stwarzanie warunków dla

podniesienia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych i zwiększanie działań na rzecz ich aktywizacji zawodowej.

4.3.2. Przedsiębiorczość

Gmina Police stanowi atrakcyjne miejsce dla rozwoju działalności gospodarczej. Na terenie gminy w systemie REGON było zarejestrowanych na dzień 31.12.2015 r. 4 736 podmiotów gospodarczych, natomiast na koniec 2014 r. 4651 (przyrost o ok. 2%).

Tabela 13. Podmioty gospodarcze wg form własności w gminie Police wg stanu na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z ogółem				
		Spółki handlowe		Spółdzielnie	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		Razem	W tym z udziałem kapitału zagranicznego			
gmina Police	4736	320	74	17	115	3668

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wśród 4 736 podmiotów gospodarczych ze względu na sektory własności – 226 podmiotów stanowi sektor publiczny (co stanowi 4,8%), natomiast pozostałe 95,2% - sektor prywatny. Najwięcej jest tzw. mikro przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników – 4 551, co stanowi blisko 96% wszystkich podmiotów. Znajduje się tu także jeden podmiot gospodarczy zatrudniający ponad 2000 osób, na którym oparty jest lokalny rynek pracy. Na koniec 2015 r. na terenie gminy funkcjonowało m.in. 320 spółek, 17 spółdzielni, 115 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 3 668 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, posiadających znaczny potencjał gospodarczy. W roku 2015 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w porównaniu do bazowego 2012 r. powiększyła się o 58 podmiotów. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że aktywność gospodarcza w gminie skoncentrowana jest w sektorze prywatnym. Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności w gminie - podobnie jak w całym kraju - jest forma jednoosobowej działalności osoby fizycznej.

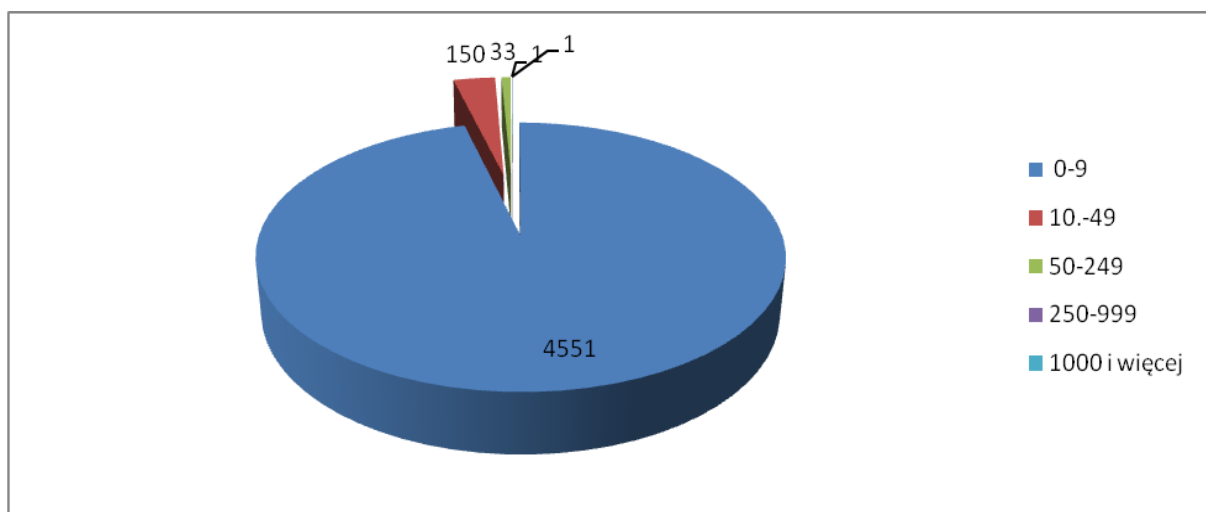
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r., działające na terenie gminy Police

Wyszczególnienie	Ilość podmiotów
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	4736
0-9	4551
10-49	150
50-249	33

Wyszczególnienie	Ilość podmiotów
250-999	1
1000 i więcej	1
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	3668

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w 2015 r., działające na terenie gminy Police

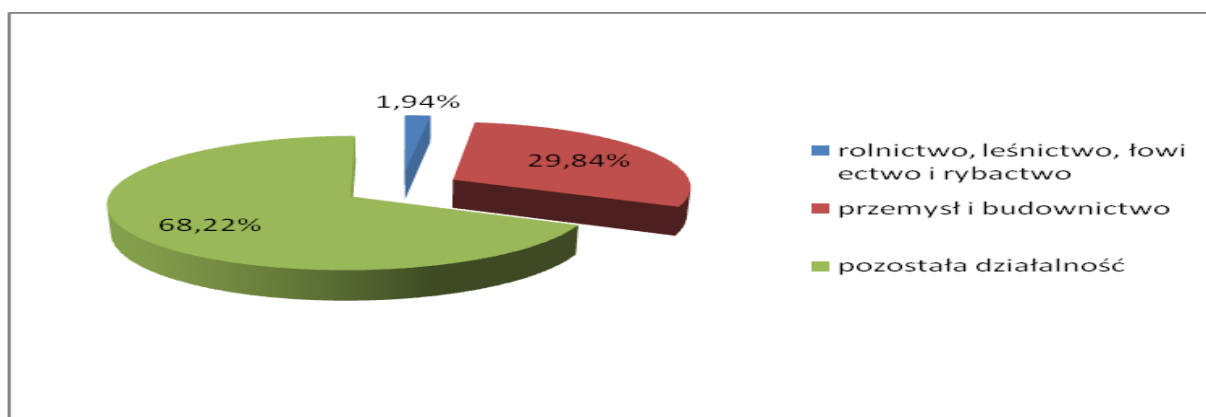
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarczych według grup rodzajów działalności PKD 2007 działających na terenie gminy Police w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Razem	4 595	4 626	4 651	4 736
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	90	91	91	92
przemysł i budownictwo	1 369	1 362	1 365	1 413
pozostała działalność	3 136	3 173	3 195	3 231

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Wykres 7. Struktura podmiotów gospodarczych wg rodzajów grup działalności PKD 2007 działających na terenie gminy Police wg stanu na 31.12.2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Zgodnie z powyższą tabelą i wykresem przeważa pozostała działalność (68,2% - głównie handel hurtowy i detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych), poza działalnością związaną z przemysłem i budownictwem (29,8%) oraz rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem (ok. 2%). Ilość osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców w gminie Police na koniec 2015 r. wynosiła 88, w powiecie polickim –113, w województwie zachodniopomorskim – 94. Ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności (na koniec 2015 r.) wynosiła 1138, w powiecie 1403, natomiast w województwie 1290. Rolę ponadlokalnego ośrodka handlowego zaspokajającego ponadpodstawowe potrzeby mieszkańców gminy stanowi miasto Szczecin.

4.3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy

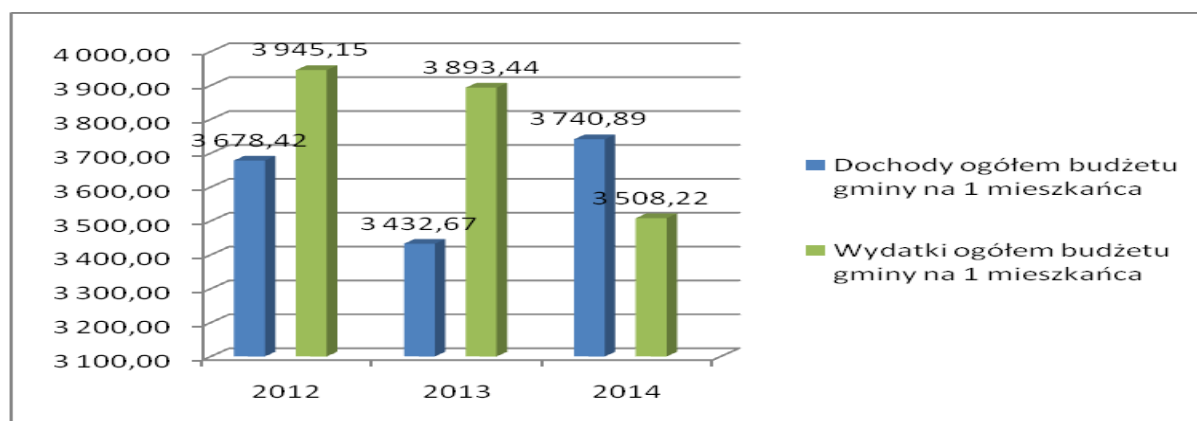
Obraz sytuacji ekonomicznej gminy Police można oceniać też na podstawie informacji o dochodach i wydatkach budżetu gminy na zadania publiczne. Sytuację tę prezentuje poniższa tabela oraz wykres, pokazując zróżnicowany, ale z tendencją wzrostową, poziom dochodów na jednego mieszkańca oraz malejący poziom wydatków z budżetu gminy Police na 1 mieszkańca.

Tabela 16. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Police na 1 mieszkańca w latach 2012-2015 na tle powiatu polickiego

	gmina Police				powiat policki
	2012	2013	2014	2015	2015
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca (w zł)	3 678,42	3 432,67	3 740,89	3 912,77	4 052,62
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca (w zł)	3 945,15	3 893,44	3 508,22	3 534,68	3 746,17

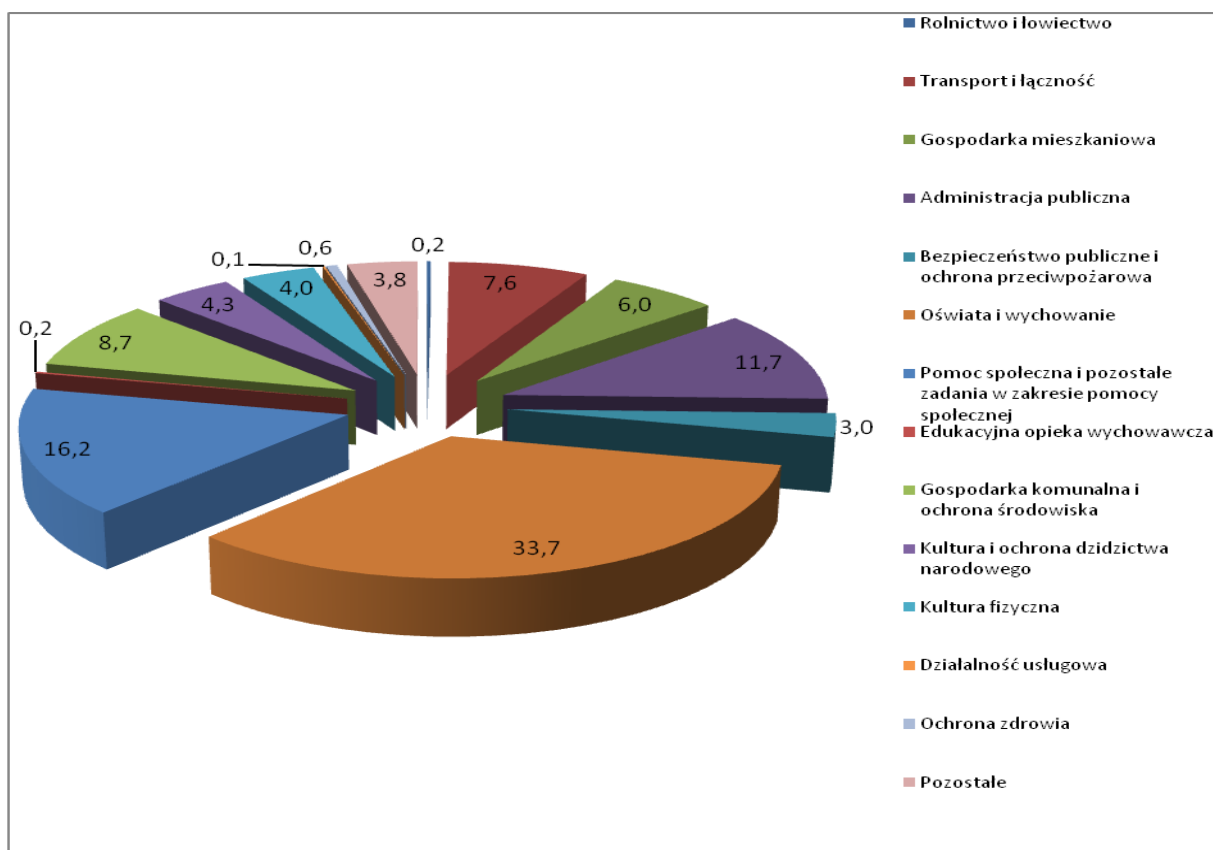
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

Wykres 8. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Police na 1 mieszkańca w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

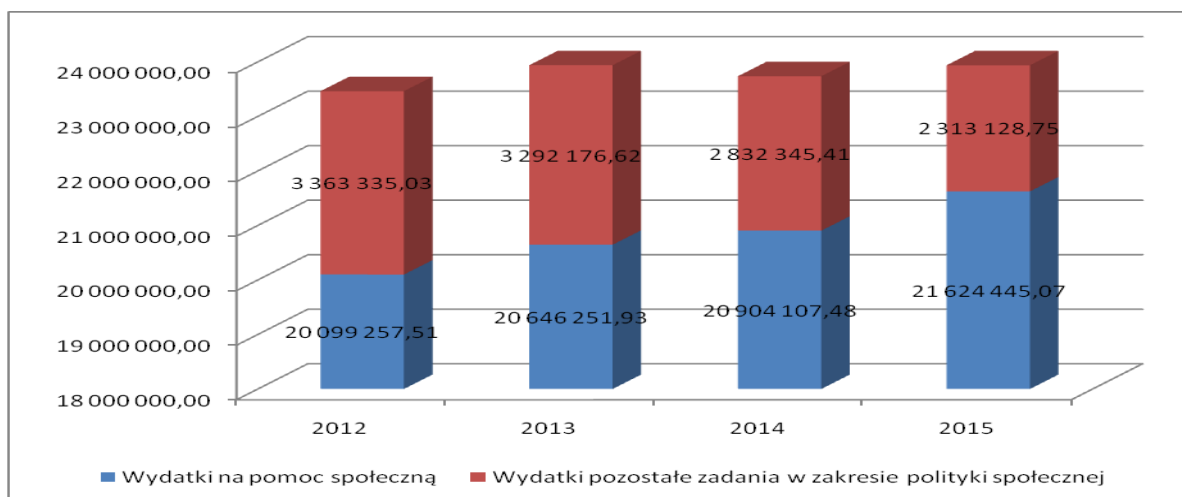
Wykres 9. Wydatki gminy Police na realizację zadań publicznych w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

Analizując potrzeby społeczne mieszkańców gminy Police można stwierdzić, że największe wydatki z budżetu gminy przeznaczane są na oświatę i pomoc społeczną. Obraz sytuacji ekonomicznej gminy można zaobserwować po przeprowadzeniu analizy wydatków przeznaczonych na pomoc społeczną na poniższym wykresie.

Wykres 10. Wydatki budżetu gminy Police na realizację pomocy społecznej w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

Tabela 17. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach w budżecie gminy Police w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (w zł)	23 462 592,54	23 938 428,55	23 736 452,89	23 927 573,82
Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach z budżetu ogółem (%)	14,10%	14,64%	16,15%	16,22%
Wydatki w budżecie gminy (w zł)	166 355 151,03	163 559 587,39	146 948 781,08	147 519 709,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych - GUS.

Poziom wydatków budżetu gminy przeznaczonych na pomoc społeczną w 2015 r. wynosił 23 927 573,82 zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowi kwotę 575 zł⁸, natomiast w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą z pomocy społecznej kwotę 8 918 zł⁹ w ciągu roku. Prezentowany powyżej poziom wydatków na realizację zadań związanych z udzielaniem pomocy może świadczyć o dość trudnej sytuacji ekonomicznej mieszkańców gminy. Potwierdza to informacja o świadczeniach finansowych wypłacanych mieszkańcom gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Obraz tej sytuacji przedstawiają powyższe zestawienia i tabele, dot. ilości i wartości świadczeń dot. różnego rodzaju pomocy społecznej.

Jednym z elementów polityki społecznej gminy Police jest rządowy program wspierający rodziny wielodzietne na terenie gminy Police - Karta Dużej Rodziny, do którego gmina przystąpiła w połowie 2014 r. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+, zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie

⁸ Wynik stanowi iloraz kwoty 23 927 573,82zł i liczby mieszkańców wynoszącej 41 618 osób.

⁹ Wynik stanowi iloraz kwoty 23 927 573,82 zł i liczby 2 683 osób, tj. liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w 2015 roku.

całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia więc dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia.

Ponadto od kwietnia 2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach realizuje program „Rodzina 500+”, który również ma za zadanie wsparcie polskich rodzin. Celem programu jest pomoc w wychowywaniu dzieci, w tym sprawowanie opieki nad nimi i zaspokajanie ich potrzeb życiowych. Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują odpowiednio na wniosek matki, ojca, opiekuna prawnego lub opiekuna faktycznego dziecka tj. (osoby faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka). Świadczenie wychowawcze przysługuje w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie, do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

Według sprawozdawczości prowadzonej przez OPS w Policach za okres 1.04.2016 r. - 31.10.2016 r. liczba złożonych niepowtarzających się wniosków wyniosła 2752. Jednocześnie liczba wydanych decyzji w sprawach dotyczących świadczenia wychowawczego wyniosła 2743, w tym liczba wydanych decyzji przyznających prawo do świadczenia wychowawczego 2595. Łącznie z budżetu państwa poniesiono na ten cel 12 018 230 zł.

4.4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

4.4.1. Dostęp do edukacji

Na system edukacji w gminie Police składają się 3 zespoły szkół, w których mieszczą się gimnazja, 2 samodzielnie funkcjonujące gimnazja oraz 5 samodzielnie funkcjonujących szkół podstawowych, 9 przedszkoli publicznych, 6 oddziałów przedszkolnych znajdujących się przy szkołach, 3 niepubliczne punkty przedszkolne, a także 1 żłobek publiczny i 5 niepublicznych.

Dane charakteryzujące placówki oświatowe znajdujące się w gminie obrazują poniższe tabele.

Tabela 18. Aktualny wykaz niepublicznych placówek opieki nad dziećmi do lat 3 znajdujących się na terenie gminy Police

Placówki opieki na dziećmi do lat 3 funkcjonujące na terenie gminy				
Lp.	Nazwa i adres placówki	(P) Publiczne (N) Niepubliczne	Liczba miejsc	Liczba dzieci
1	Miejski Żłobek w Policach ul. Robotnicza 15/17	P	121	121
2	Klub dziecięcy "Skarb Malucha" ul. Słowiańska 11 Police	N	13	13
3	Niepubliczny Żłobek "Urwisek" ul. Bankowa 11 fgh/2-3 Police	N	25	25

Placówki opieki na dziećmi do lat 3 funkcjonujące na terenie gminy				
4	Niepubliczny Żłobek "Urwisek" ul. Słoneczna 13 Police	N	15	15
5	Niepubliczny Żłobek "Skarb Malucha" Niekłóńczyca 8A	N	30	30
6	Niepubliczny Żłobek "Skarb Malucha" ul. 26 Kwietnia 16 Police	N	30	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Tabela 19. Wykaz placówek wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych) znajdujących się na terenie gminy Police

Lp.	Nazwa i adres placówki	(P) Publiczne (N) Niepubliczne	Liczba miejsc	Liczba dzieci
1	Przedszkole Publiczne nr 1 ul. Traugutta 13/15 Police	P	100	98
2	Przedszkole Publiczne nr 5 ul. Robotnicza 13 Police	P	125	123
3	Przedszkole Publiczne nr 6 ul. Wróblewskiego 3 Police	P	125	125
4	Przedszkole Publiczne nr 8 ul. Wszyńskiego 31 Police	P	125	103
5	Przedszkole Publiczne nr 9 ul. Piaskowa 13 Police	P	150	150
6	Przedszkole Publiczne nr 10 ul. Piaskowa 112 Police	P	150	142
7	Przedszkole Publiczne nr 11 ul. Przyjaźni 1 Police	P	175	171
8	Przedszkole Publiczne w Tanowie	P	125	127
9	Przedszkole Publiczne w Trzebieży	P	100	81

Lp.	Nazwa i adres placówki	(P) Publiczne (N) Niepubliczne	Liczba miejsc	Liczba dzieci
10	Niepubliczny Punkt Przedszkolny TPD w Policach Zachodniopomorski Oddział Regionalny Al. Jana Pawła II 42/49 71-415 Szczecin	N	30	27
11	Niepubliczny Punkt Przedszkolny Urwisek ul. Sikorskiego 11 Police	N	12	11
12	Niepubliczny Punkt Przedszkolny Urwisek II ul. Szkolna 1 Police	N	45	39
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych				
13	Szkoła Podstawowa nr 2 w Policach	P	w zależności od potrzeb	14
14	Szkoła Podstawowa nr 3 w Policach	P		41
15	Szkoła Podstawowa nr 6 w Policach	P		35
16	Szkoła Podstawowa nr 8 w Policach	P		80
17	Szkoła Filialna w Pilchowie	P		14
18	Szkoła Filialna w Niekłończyce	P		12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Tabela 20. Wykaz szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy w latach 2012-2016

Lp.	Nazwa placówki	2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016	
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i (etaty)	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i (etaty)	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i (etaty)	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i (etaty)
1	Szkoła Podstawowa nr 1 w Policach	235	24,68	239	24,68	251	24,07	276	26,25
2	Szkoła Podstawowa nr 2 w Policach	115	15,86	111	15,86	122	13,86	113	14,56
3	Szkoła Podstawowa nr 3 w Policach	417	35,29	416	35,29	452	33,9	483	34,46
4	Szkoła Podstawowa nr 8 w Policach	956	86,59	980	86,59	1073	89,12	1198	91,06

Lp.	Nazwa placówki	2012/2013		2013/2014		2014/2015		2015/2016	
		Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i (etaty)	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i (etaty)	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i (etaty)	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli i (etaty)
5	Szkoła Podstawowa w Tanowie	225	26,6	233	26,6	229	23,3	256	27,18
6	Gimnazjum nr 1 w Policach	315	35,44	332	35,44	344	35,44	337	34,56
7	Gimnazjum nr 3 w Policach	176	23,66	188	23,66	196	23,66	199	24,12
8	Zespół Szkół nr 1 w Policach	336	21,75	293	21,75	272	21,75	266	29,47
9	Zespół Szkół nr 2 w Policach	171	33,78	152	34,7	146	34,7	156	20,72
10	Zespół Szkół w Trzebieży	265	34,7	252	33,78	253	33,78	262	34,13
	Razem	3211	338,35	3196	338,35	3338	333,58	3546	336,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Tabela 21. Edukacja w gminie Police w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Szkoły podstawowe w latach 2012-2015 w gminie Police				
Szkoły	14	12	13	13
Oddziały	127,56	127,64	137,7	147,87
Uczniowie (ogółem)	2 348	2 378	2 536	2 773
Absolwenci (ogółem)	412	352	392	374
Obowiązkowo uczący się języka obcego, w tym:	2 242	2 266	2 431	2 665
język angielski	1 982	2 038	2 243	2 470
język niemiecki	260	228	188	195
Nauczyciele (etaty)	158,57	147,56	166,68	183,04
Gimnazja w latach 2012-2015 w gminie Police				
Szkoły	11	9	10	10
Oddziały	75	68,26	66,63	66,63
Uczniowie (ogółem)	1 355	1 270	1 235	1 226
Absolwenci (ogółem)	497	436	422	397

Gimnazja w latach 2012-2015 w gminie Police				
Obowiązkowo uczący się języka obcego, w tym:	2 321	2 247	2 226	2 204
język angielski	1 132	1 101	1 113	1 102
język niemiecki	1 189	1 146	1 113	1 102
Nauczyciele (etaty)	96,11	96,43	89,73	94,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Łącznie do szkół w roku szkolnym 2015/2016 uczęszczało 3546 uczniów. Średnio na jeden oddział przypadało 17 uczniów. W ciągu ostatnich czterech lat sumarycznie liczba uczniów w szkołach gminy Police zwiększyła się o 335 dzieci. Jednak obserwując spadek urodzeń na przestrzeni ostatnich kilku lat na terenie gminy można prognozować nieznaczny spadek liczby uczniów w szkołach w perspektywie kilku najbliższych lat. Obserwowalne będzie przechodzenie kolejnego niżu demograficznego. W oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego można domniemywać, iż stan ten będzie jeszcze utrzymywał się przez kilka następnych lat. Aktualna sieć przedszkoli, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego zaspokaja rzeczywiste oczekiwania społeczne. Jednak niż demograficzny oraz ciągłe poszukiwanie rozwiązań zmierzających do podnoszenia jakości pracy szkoły uzasadniają potrzebę wypracowywania nowych racjonalnych rozwiązań w zakresie optymalizacji sieci placówek oświatowych.

Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych w gminie Police należy uznać za dobry. Według informacji pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Policach część szkół jest dostosowana dla uczniów niepełnosprawnych, jednak jest to zależne od rodzaju niepełnosprawności.

W każdej szkole znajduje się sala gimnastyczna, boisko, biblioteka i świetlica szkolna. Zgodnie z art. 14a i art. 17 ustawy o systemie oświaty gmina ma obowiązek zapewnienia bezpłatnego transportu i opieki do najbliższej szkoły uczniom, których odległość miejsca zamieszkania od szkoły przekracza 3 km (w przypadku uczniów klas I – IV szkół podstawowych) i 4 km (w przypadku uczniów klas V-VI szkół podstawowych i gimnazjów). Równorzędnym sposobem wypełnienia tego obowiązku jest zwrot kosztów przejazdu środkami komunikacji publicznej. Gmina Police zapewnia:

- dowóz uczniów do szkół podstawowych w Tanowie (17), Trzebieży (19), Niekłóczycy (6), SP nr 6 w Policach (47) oraz opiekę nad uczniami w czasie dowożenia,
- dowóz uczniów z obwodów szkół podstawowych do Gimnazjum nr 1 w Policach (6), Gimnazjum nr 2 w Policach (2), Gimnazjum nr 3 w Policach (1), Gimnazjum nr 4 w Policach (15), Gimnazjum nr 6 (1) oraz Gimnazjum w Trzebieży (4), a także opiekę nad uczniami w czasie dowożenia,
- dowóz uczniów niepełnosprawnych do specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych i opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi w czasie dowożenia (47) i uczniów na przewożonych na wózkach inwalidzkich (6),

- zwrot środków za bilety uczniom, którzy mają możliwość dojazdu środkami komunikacji miejskiej, i których droga do szkoły wynosi:
  - powyżej 4 km w przypadku uczniów gimnazjów (120),
  - powyżej 3 km w przypadku uczniów SP (2 uczniów).

Według danych Urzędu Miejskiego w Policach na 30.06.2016 r. w szkołach znajduje się 15 pracowni komputerowych, w których jest 731 komputerów, w tym 397 przeznaczonych do użytku uczniów.

Stołówki posiada Szkoła Podstawowa nr 1 w Policach, Szkoła Podstawowa nr 3 w Policach, Szkoła Podstawowa nr 6 w Policach, Szkoła Podstawowa nr 8 w Policach, natomiast formę cateringu stosują szkoły: Szkoła Podstawowa w Trzebieży, Szkoła Podstawowa w Tanowie, Szkoła Filialna w Pilchowie. Obiady są wydawane we wszystkich szkołach z wyjątkiem Szkoły Podstawowej nr 2 w Policach oraz Szkoły Filialnej w Niekłończycy.

Corocznie we wszystkich szkołach realizowany jest rządowy program rządowy pn. „Wyprawka szkolna”, dzięki któremu uczniowie (według określonych kryteriów programu) otrzymują refundację na zakup podręczników szkolnych.

W ofercie szkół prowadzonych jest wiele zajęć dodatkowych, wyrównujących szanse edukacyjne, rozwijających zainteresowania, organizowanych konkursów i pikników naukowych, jak i warsztatów, czy zajęć sportowych, dzięki którym dzieci szczególnie z rodzin dotkniętych problemami alkoholizmu, przemocy w rodzinie i biedy mogą korzystać oraz mają szansę na "wyrwanie się z problemowego kręgu". Barięru utrudniającą uczestnictwo w oferowanych zajęciach pozaszkolnych są kłopoty z dojazdem.

W placówkach edukacyjnych zatrudnieni są nauczyciele o wysokim poziomie wiedzy i przygotowania do zawodu, co wpływa na jakość świadczonych przez placówki usług edukacyjnych. Dodatkowo w szkołach pracują również logopedzi i pedagodzy szkolni. Jakość świadczenia usług edukacyjnych, jak również odpowiednio wyposażona infrastruktura oświatowa, stanowią podwaliny do przygotowania młodej generacji na rynek pracy. Istnieje bowiem powiązanie między poziomem edukacji i wykształcenia, a stopą bezrobocia.

Ponadto w ramach realizacji Uchwały Nr X/83/2015 Rady Miejskiej w Policach z dnia 25 sierpnia 2015 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu przyznawania, pozbawiania oraz wysokości stypendiów sportowych i nagród przyznawanych zawodnikom oraz trenerom za osiągnięte wysokie wyniki sportowe uczniowie z terenu gminy mają szansę na uzyskanie stypendiów sportowych i nagród przyznawanych zawodnikom oraz trenerom za osiągnięte wysokie wyniki sportowe.

W ramach realizacji swoich zadań Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach również wspiera swoich podopiecznych - uczniów w formie wypłaty stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Poniższa tabela przedstawia wielkość pomocy w tym zakresie w latach 2012-2015:

Tabela 22. Stypendia socjalne dla uczniów i zasilki szkolne wypłacane przez OPS w Policach za okres 2012-2015

Stypendia socjalne dla uczniów i zasilki szkolne				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	298	590	451	252
Kwota świadczeń w złotych	207 162	236 627	228 540	192 843

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Z przedstawionych danych wynika, że zarówno liczba jak i wartość pomocy we wskazanej formie w roku 2015 zmalała, w związku z mniejszą liczbą złożonych wniosków, przekroczeniem kryterium dochodowego, podjęciem zatrudnienia w kraju i zagranicą, a także z rezygnacją z kontynuowania nauki w szkole ponadgimnazjalnej.

Reasumując, dzieci i młodzież na terenie gminy mają dobry dostęp do edukacji, który daje szanse na odpowiedni rozwój i go nie ogranicza.

4.4.2. Dostęp do usług zdrowotnych

Istotnym elementem infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Jego poziom w sposób znaczący wiąże się z jakością wykonywanej pracy przez mieszkańców oraz wpływa na wydatki budżetu. Dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia zależy przede wszystkim od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Na terenie gminy Police funkcjonuje 16 podmiotów leczniczych, które zapewniają podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną. System opieki zdrowotnej uzupełniają apteki oraz punkty apteczne, znajdujące się na terenie miasta i gminy Police. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 23. Wykaz podmiotów leczniczych oraz aptek / punktów aptecznych funkcjonujących na terenie gminy wg stanu na 31.06.2016 r.

Lp.	PODMIOTY LECZNICZE
1	Polvita Sp. z o.o. Przychodnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Policach
2	NZOZ „Consulta” w Policach
3	NZOZ „ALMED" w Policach
4	Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 im. T. Sokołowskiego Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie z siedzibą w Policach
5	WOJEWÓDZKA STACJA POGOTOWIA RATUNKOWEGO z filią w Policach

L.p.	PODMIOTY LECZNICZE
6	"MEDIKA" Usługi Medyczne Sp. z o.o. w Policach
7	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska POZ - lek. med. Zbysław Adamczuk w Trzebieży
8	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska - Specjalista Medycyny Rodzinnej w Tanowie
9	Przychodnia Lekarska "SPEC-MEDICA" s.c. w Policach
10	Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Położniczo-Ginekologiczny - w Policach
11	NZOZ Pielęgniarek i Położnych Środowiskowo-Rodzinnych "ŚRÓD-MED" s.c. w Policach
12	Niepubliczny Zakład Opieki Stomatologicznej w Policach
13	Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska - dermatolog i wenerolog – w Policach
14	Indywidualna Praktyka Stomatologiczna – w Trzebieży
15	Niepubliczny Stomatologiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Tanowie
16	NZOZ Pielęgniarstwo w Środowisku Nauczania i Wychowania s.c. w Tanowie
	APTEKI i PUNKTY APTECZNE
17	Apteka „Centrum zdrowia” w Policach
18	„Apteka dla Ciebie” w Policach
19	Apteka „Rycerska” w Policach
20	Apteka „W Kindze” w Policach
21	Apteka „Piastowska” w Policach s.c.
22	Apteka „Gryfitów” sp. z o.o. w Policach
23	Apteka „Twoja” Sp. z o.o. w Policach
24	Apteka „PROTO-DENS” w Policach
25	Apteka „Policka” w Policach
26	Punkt Apteczny w Policach
27	Punkt Apteczny „Macierzanka” w Trzebieży
28	Punkt Apteczny „Pod Żaglami” w Trzebieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

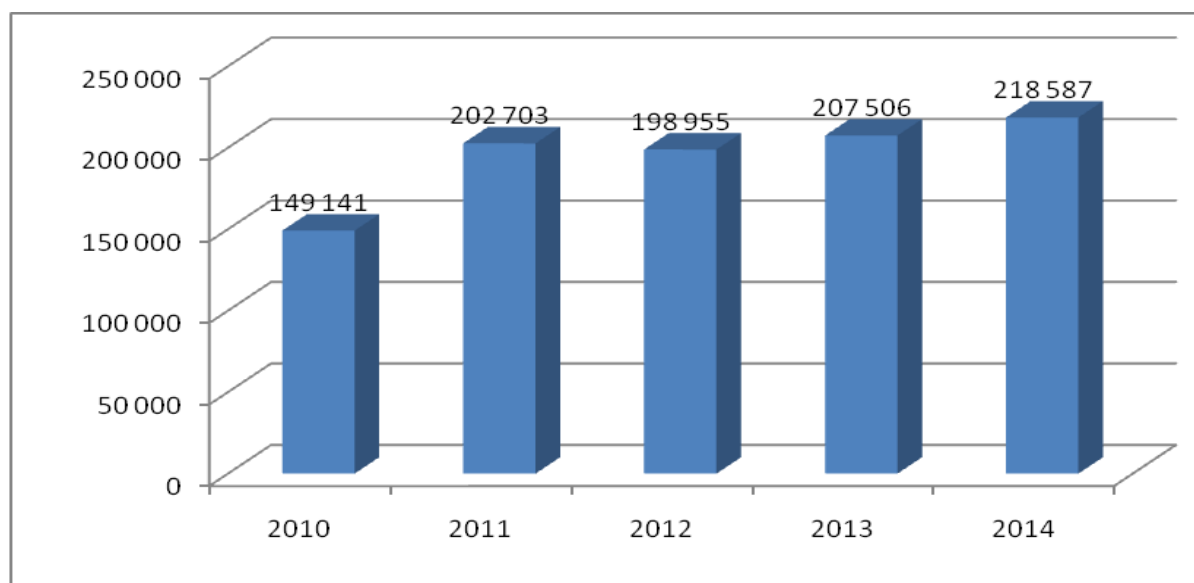

Rozmieszczenie podmiotów leczniczych jest równomierne i zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy. Najbliższe Pogotowie Ratunkowe ma swoją siedzibę w Policach. Na koniec 2015 r. w gminie Police na aptekę przypadało 4162 mieszkańców (w powiecie polickim – 4485 mieszkańców).

Mieszkańcy gminy mają także dogodny dostęp do usług specjalistycznej opieki medycznej oraz szpitalnictwa zlokalizowanych w Szczecinie. Należy zauważyć, że w 2013 roku 40,4% zgonów w gminie Police spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 30,7% zgonów w gminie Police były nowotwory, a 6,5% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Police przypada 7,76 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki. W ramach systemu ochrony zdrowia wymienić należy m.in. monitorowanie stanu zdrowia i określanie potrzeb zdrowotnych ludności, identyfikację i zwalczanie środowiskowych zagrożeń zdrowotnych, zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób (ze szczególnym uwzględnieniem chorób zakaźnych). Na podstawie statystyk przedstawionych na poniższym wykresie, obrazującym skalę udzielonych porad medycznych na terenie gminy, można zauważyć trend wzrostowy takich działań na przestrzeni 5 lat (2010-2014). Dlatego warto analizować dane dotyczące wzrostu zapotrzebowania na usługi medyczne.

Wykres 11. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2010-2014 w gminie Police

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych – GUS.

Samorząd gminy czyni starania w zakresie promocji zdrowia oraz realizacji projektów i profilaktycznych programów zdrowotnych, mających na celu m.in. poprawę dostępności i jakości usług medycznych w zakresie profilaktyki chorób (poprzez m.in. wykonywanie bezpłatnych badań), edukacji prozdrowotnej (np. dla najmłodszych mieszkańców gminy) czy profilaktyki szczepień. Profilaktyka w obszarze zdrowia wsparta przez gminę przyczynia się do kształtowania prozdrowotnego stylu życia oraz zmiany jakości życia mieszkańców. Organizowane są również spotkania, konkursy oraz warsztaty dla młodzieży gimnazjalnej o tematyce profilaktycznej w zakresie dopalaczy i nadużywania alkoholu.

Znaczny wzrost liczby osób w wieku przedemerytalnym i emerytalnym powoduje wzrost zapotrzebowania na ochronę zdrowia oraz opiekę społeczną. Należy zauważyć, że ochrona zdrowia to nie tylko ośrodki lecznicze, ale również zakłady opiekuńcze, pielęgniarskie oraz zakłady opieki paliatywnej.

Kształtowanie się zjawisk demograficznych w przyszłości będzie miało istotny wpływ na określenie kierunków alokacji wydatkowanych środków finansowych (nie tylko gminnych ale również budżetu centralnego). Ze względu na relatywne starzenie się mieszkańców gminy Police należy liczyć się ze wzrostem wydatków związanych z utrzymaniem zdrowia, zapewnieniem opieki społecznej oraz opieki zdrowotnej.

4.4.3. Wykluczenia społeczne

Wykluczenie społeczne na ogół definiowane jest w kategoriach nie uczestniczenia, bądź niezdolności do uczestniczenia w ważnych aspektach życia. Przyczyny wykluczenia społecznego, jak samo zjawisko są złożone i dynamiczne, zależne od otoczenia społecznego, ram politycznych, sytuacji społeczno-gospodarczej, schematów zabezpieczenia społecznego oraz od działań jednostek. Przyczynami tego zjawiska są:

- **czynniki strukturalne** (wpływ warunków ekonomicznych oraz procesów społecznych i demograficznych);
- **czynniki instytucjonalne** (brak lub utrudnione możliwości zaspokajania potrzeb życiowych w wyniku wadliwego działania instytucji odpowiedzialnych za ich realizację);
- **czynniki społeczne** (dyskryminacja, niekorzystna sytuacja indywidualna).

Wśród **czynników strukturalnych**, które w największym stopniu determinują trudną sytuację wskazuje się najczęściej na:

- pozycję na rynku pracy – bezrobocie, niskie zarobki, długotrwała choroba i niepełnosprawność;
- stan rodzinny – wielodzietność, samotne wychowywanie dziecka (lub dzieci);
- poziom edukacyjny – niski poziom wykształcenia, kwalifikacje nieadekwatne do potrzeb rynku pracy;

- miejsce zamieszkania – zamieszkiwanie na wsi, w małej miejscowości lub na terenie o słabym poziomie rozwoju.

Na czynniki strukturalne nakładają się czynniki instytucjonalne, powodujące proces wykluczenia społecznego. Do najistotniejszych należy nierówny dostęp lub brak dostępu obywateli do podstawowych usług społecznych w dziedzinach: edukacji, zdrowia, mieszkalnictwa i kultury. Trzeci obszar czynników związany jest z kształtowaniem się niekorzystnych warunków indywidualnych, wynikających z różnych sytuacji życiowych: bezdomności, niepełnosprawności, sieroctwa, uzależnień czy imigracji. Czynniki te mogą występować także łącznie, wzajemnie się przenikając, co zwiększa zakres i dotkliwość wykluczenia, przekładając się na niską jakość życia. Pomimo wielu czynników składających się na proces wykluczenia, można wyróżnić kilka najważniejszych grup społecznych, w szczególności zagrożonych wykluczeniem lub już podlegających temu procesowi. Do grup takich można przede wszystkim zaliczyć:

4.4.3.1. Osoby niepełnosprawne

Zgodnie z definicją sformułowaną przez Światową Organizację Zdrowia (WHO): *„Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”*.

Diagnoza tej grupy jest bardzo trudna, ponieważ brak jest pełnych danych w zakresie poszczególnych dysfunkcji. Osoby i rodziny dotknięte problemem niepełnosprawności nie mogą w pełni korzystać z dobrodziejstw życia społecznego z powodu barier architektonicznych i społecznych. Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnątrznie zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, miejsca zamieszkania, wieku, wykształcenia, sytuacji na rynku pracy i innych cech społeczno – demograficznych. Niepełnosprawność wynika z różnorodnych przyczyn. Najczęściej jest skutkiem urazów i przewlekłych chorób. Część osób niepełnosprawnością obciążona jest od urodzenia. U większości osób niepełnosprawność ma charakter ograniczenia fizycznego np. narządu ruchu, wzroku lub słuchu.

Najczęstszymi problemami, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne są:

- utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne,
- ograniczenie kontaktów towarzyskich,
- pogorszenie sytuacji materialnej,
- zaniedbywanie gospodarstwa domowego,
- bariery psychologiczne.

Dla niepełnosprawnych ważna jest rehabilitacja, która pozwala na możliwość kontynuowania pracy zawodowej jak również zmniejsza problemy i trudności społeczne wynikające z konieczności

udzielania świadczeń dla osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcia i utrzymania optymalnego poziomu funkcjonowania fizycznego, intelektualnego, psychicznego i społecznego poprzez udostępnienie urządzeń umożliwiających im niezależność. Rehabilitacja tych osób powinna być działaniem kompleksowym z włączeniem środowiska lokalnego oraz rozwiązań architektonicznych. W związku z tym w działania rehabilitacyjne i pomoc powinien być włączony Powiatowy Urząd Pracy w Policach współpracujący z Urzędem Miejskim. Poprzez to osoby niepełnosprawne mają możliwość podjęcia pracy w zakładach chronionych jak również dostęp do szkoleń i kursów.

Tabela 24. Osoby niepełnosprawne w gminie Police w latach 2012-2015

Niepełnosprawność				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	566	587	535	526
Liczba osób w rodzinach	1 027	1 073	945	887

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Według sprawozdawczości Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach w 2015 r. z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności skorzystało 526 rodzin (liczba osób w rodzinach – 887). Należy zauważyć, że na przestrzeni analizowanego okresu liczba rodzin wspartych w tym zakresie nieznacznie zmalała. Pomimo to należy zauważyć, że niepełnosprawność jest trzecią co do wielkości pod względem liczby beneficjentów, przyczyną udzielania wsparcia z funduszy gminnych. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące osób, które skorzystały ze świadczeń z tytułu niepełnosprawności. Jednakże nie odzwierciedla ona faktycznej liczby osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie gminy, ponieważ osoby te posiadają dochód, który nie uprawnia ich do korzystania z systemu pomocy społecznej.

Pomoc miała głównie charakter wsparcia finansowego (zasiłki stałe, zasiłki okresowe i/lub zasiłki celowe). Wsparcie to dotyczyło przede wszystkim dofinansowania do:

- zakupu leków,
- pokrycia kosztów leczenia,
- zakupu sprzętu rehabilitacyjnego,
- pobytu na turnusie rehabilitacyjnym,
- zakupu opału,
- pokrycia bieżących potrzeb.

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono skalę pomocy społecznej udzielonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach, w formie zasiłków okresowych i pielęgnacyjnych w określonych grupach osób niepełnosprawnych, zrealizowaną w latach 2012-2015:

Tabela 25. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności dla osób zamieszkałych na terenie gminy Police w latach 2012-2015

Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	22	20	18	8
Liczba świadczeń	53	55	56	31
Kwota świadczeń w złotych	14 056	25 139	22 894	13 025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Tabela 26. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka zamieszkałego w gminie Police wypłacony w latach 2012-2015, realizowany w ramach świadczeń rodzinnych

Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba świadczeń	2 490	2 179	2 053	1 859
Kwota świadczeń w złotych	380 970	333 387	314 109	284 427

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Tabela 27. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności, zamieszkałych na terenie gminy Police wypłacony w latach 2012-2015

Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba świadczeń	7 451	7 261	6 983	6 630
Kwota świadczeń w złotych	1 140 003	1 110 933	1 068 399	1 014 390

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Po przeanalizowaniu powyższych danych stwierdza się, że zarówno liczba świadczeń jak i ich wartość w analizowanym okresie systematycznie maleje. Ponadto wsparcie niepieniężne polegało na prowadzeniu szeroko rozumianej pracy socjalnej na rzecz osób niepełnosprawnych. Pomoc pracowników socjalnych polegała głównie na kompletowaniu i składaniu dokumentów dla celów ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności dla Powiatowego Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności w Policach, informowaniu rodziny co do niezbędnych dokumentów dla osób

ubiegających się o umieszczenie w domach pomocy społecznej, ośrodkach rehabilitacyjnych, jak również na kompletowaniu dokumentów dla osób ubiegających się o umieszczenie w domach pomocy społecznej i ośrodkach rehabilitacyjnych.

Niepełnosprawni mieszkańcy gminy Police mogą skorzystać z dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na likwidację barier architektonicznych, transportowych, technicznych i innych w związku z indywidualnymi potrzebami. Powyższą pomoc realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach. Poniższa tabela przedstawia corocznie zwiększające się zapotrzebowanie na wyżej wymienione świadczenia i usługi.

Tabela 28. Udzielone dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach w latach 2012 – 2015 w ramach aktywizacji społecznej

Diagnoza niepełnosprawności	Lata			
	2012	2013	2014	2015
Świadczenia i usługi finansowane z powodu niepełnosprawności				
Ilość osób umieszczonych w ŚDP	30	30	30	30
Ilość osób które otrzymały pomoc ze środków PFRON na likwidację barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych	14	15	7	17
Ilość osób które skorzystały z turnusów rehabilitacyjnych	51	42	54	96
Ilość osób które otrzymały dofinansowanie na zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	68	64	107	184

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach.

Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone są przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Policach. Placówka stwarza osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie przywracania lub pozyskania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja celu, odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
- psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Tabela 29. Liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2012-2015 z terenu gminy Police

Wyszczególnienie	Lata			
	2012	2013	2014	2015
Liczba uczestników Warsztatach Terapii Zajęciowej	30	31	27	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach.

Nierówność szans pogłębiona zostaje w dorosłym życiu, poprzez gorsze przygotowanie do życia zawodowego i społecznego. Zła sytuacja na rynku pracy w pierwszej kolejności dotyka osoby niepełnosprawne. Osoby niepełnosprawne napotykają szereg trudności m.in. w dziedzinie edukacji, która jest ważna nie tylko dla osób niepełnosprawnych, ale także dla innych osób, ucząc ich zrozumienia i tolerancji wobec różnorodności ludzi. Młodzież z takimi ograniczeniami na równi z innymi chce i ma prawo uczestniczyć w procesie edukacyjnym, zdobywać wiedzę i kwalifikacje. Chce jak ich sprawni rówieśnicy uczestniczyć w życiu społecznym. Dotyczy to również wykonywania pracy zawodowej, która jest niezbędna do godnego funkcjonowania w społeczeństwie. Zapewnienie wszystkim osobom, bez względu na charakter i stopień niepełnosprawności, jednakowego dostępu do edukacji i rozwijanie ich osobowości, talentu, kreatywności oraz zdolności intelektualnych i fizycznych jest zgodne z celem pełnej integracji. Bardzo ważnym problemem jest umożliwienie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej – posiadającej specjalne potrzeby edukacyjne – kształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, które stanowi ich życiową szansę na usamodzielnienie się.

Formułując kierunki polityki społecznej trzeba pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań mających przeciwdziałać społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych (np. likwidacja barier architektonicznych, profilaktyka społeczna) oraz prowadzących do zwiększenia ich aktywności zawodowej i społecznej. Polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw. Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym związane jest z podjęciem i realizacją działań adresowanych do tej grupy ludzi, jak też do środowisk lokalnych poprzez prowadzenie akcji i programów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zapobiegających niepełnosprawności, propagowanie osiągnięć osób niepełnosprawnych jak i skierowanie podmiotów uczestniczących w tworzeniu warunków dla prawidłowego funkcjonowania niepełnosprawnych środowisk.

4.4.3.2. Ubóstwo

Ubóstwo określane jest jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne, takich jak:

- wyżywienie,
- ubranie,
- mieszkanie,
- zachowanie zdrowia,
- uzyskanie wykształcenia,
- uczestniczenie w życiu kulturalnym.

Ubóstwo prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego, polegającego na nieuczestniczeniu w zwyczajowej i społecznie akceptowanej drodze życiowej lub też „wypadaniu” z niej. Ubóstwo dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które m. in.:

- posiadają dochody bardzo niskie, lub nie posiadają dochodów,
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych.

Ubóstwo najczęściej mierzone jest wartością konsumpcji lub dochodów gospodarstw domowych. Według danych GUS w 2015 r. poniżej minimum egzystencji żyło 2,5 mln Polaków, co stanowi ok. 6,5% całego społeczeństwa (dla porównania w roku 2014 - 7,4%, w 2005 r.- 12%).

Ubóstwo jest jednym z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej. Klientami są osoby i rodziny o niskich kwalifikacjach zawodowych, długotrwale bezrobotne, jak również osoby nie posiadające stałego źródła dochodu, pracujące w niepełnym wymiarze czasu pracy lub dorywczo. Wzrost kosztów utrzymania, niskie dochody własne są głównymi przyczynami zgłaszania się o pomoc finansową. Niedostatki materialne powodują, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci z powodu trudności finansowych i wysokich kosztów. Oznacza to często „dziedziczenie” ubóstwa przez dzieci.

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez gminy, należy pomoc osobom bezdomnym – udzielanie schronienia, posiłku i zaopatrzenie w ubranie. Ośrodki pomocy społecznej, analizując występujące na ich terenie problemy społeczne, wskazywały na fakt współistnienia wielu problemów w jednej rodzinie.

Z powodu ubóstwa Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach w 2015 roku udzielił pomocy 789 rodzinom. Łączna ilość osób w tych rodzinach kształtowała się na poziomie 1621. Dla porównania w 2012 r. pomocą objętych było ponad dwukrotnie mniej - 387 rodzin (liczba osób w rodzinie 767). Świadczy to znaczącym narastaniu tego problemu – pierwszego wśród wszystkich zidentyfikowanych problemów w gminie Police.

Tabela 30. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminie Police w latach 2012-2015

Ubóstwo				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	387	508	650	789
Liczba osób w rodzinach	767	1 119	1 359	1 621

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Ponadto społeczność lokalna ma możliwość otrzymania dodatków mieszkaniowych zgodnie z ustawą, która określa zasady, tryb oraz reguluje wysokości wypłacania dodatków mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest wypłacany w wysokości różnicy pomiędzy wydatkami przypadającymi na normatywną powierzchnię użytkową zajmowanego lokalu a ponoszonymi na ten lokal wydatkami w wysokości procentowej w zależności od dochodów członków rodziny.

Tabela 31. Liczba gospodarstw domowych oraz łączna wartość dodatku mieszkaniowego przyznanego w ramach opieki społecznej w gminie Police w latach 2012-2015

Dodatki mieszkaniowe				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba gospodarstw domowych	717	723	635	545
Kwota świadczeń w złotych	1 103 660	1 082 862	941 299	821 306

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Z analizy powyższych danych wynika, że zarówno liczba gospodarstw, jak i łączna wartość świadczeń z tytułu dodatków mieszkaniowych zmalała. Malejąca liczba i wartość dodatków mieszkaniowych wiąże się z mechanizmem kryteriów ich przyznawania.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne to obszary będące w większości efektem wysokiego bezrobocia i niskiego poziomu wykształcenia. Działania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powinny być również wyculone na łagodzenie tych patologii społecznych. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu powinno obejmować również osoby stare, samotne, niepełnosprawne czy też uzależnione. Jednym z podstawowych działań na tym obszarze powinno być wzmocnienie pomocy niematerialnej.

W kraju od kilku lat zaobserwować można zubożenie pewnej części populacji. Corocznie coraz większy procent ludności znajduje się poniżej granicy ubóstwa. Dzieje się tak pomimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków w Polsce, a rozbieżność ta powoduje zwiększenie stopnia zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie.

4.4.3.3. Bezdomność

Ustawa o pomocy społecznej definiuje osobę bezdomną, jako osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Problem bezdomności dotyczy w Polsce niemal wszystkich grup wiekowych, zarówno osób młodych, jak i osób starszych. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Bezdomność jest też skutkiem różnych patologii, zaburzeń psychicznych i osobowościowych tj. alkoholizmu, przestępczości, rozwodów lub rozpadów więzi nieformalnych, braku opieki ze strony osób najbliższych i przemocy w rodzinach. Istnieją także prawne przyczyny bezdomności, które dotyczą głównie eksmisji za długi i zaległości w opłatach. Na uwagę zasługują także przyczyny natury psychologicznej, gdzie bezdomność jest świadomym wyborem innego sposobu życia i odmiennego systemu wartości. Przyczyny bezdomności wzajemnie się przenikają i warunkują. Jako stan ewidentnej i trwałej deprivacji potrzeb mieszkaniowych w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, osoby z rozbitych lub dysfunkcyjnych rodzin, osoby samotne, osoby opuszczające zakłady karne oraz dorośli wychowankowie domów dziecka.

Długotrwałe pozostawanie bez pracy prowadzi do utraty wiary we własne możliwości, depresji, wreszcie do izolacji i bierności. Brak środków do życia po pewnym czasie skutkuje utratą mieszkania i w rezultacie bezdomnością. Z kolei osobom bezdomnym niezwykle trudno jest znaleźć stałą pracę, która pozwoliłaby na zmianę warunków życia. Innymi przyczynami bezdomności są: uzależnienia, przestępczość, odrzucenie.

W Polsce zjawisko bezdomności istniało zawsze, choć do 1981 r. było nierejestrowane. Według szacunków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w 2015 r. stan bezdomności wynosił nieco ponad 36 tysięcy osób i w ciągu dwóch ostatnich lat zwiększył się o 17,6%. Zjawisko bezdomności ma charakter stały. Programy pomocowe, takie jak kontrakty socjalne czy indywidualne programy wychodzenia z bezdomności, obejmują co roku około 3 tys. z nich i mniej więcej tylu ludziom udaje się pomóc. To sporo, bo aż 8% wszystkich żyjących bez dachu nad głową.

W Polsce szacuje się, że 30-40% ludzi bezdomnych przebywa „na ulicy”, około 60% przebywa w placówkach, i zaledwie 2-4% przebywa w mieszkaniach wspieranych (stanowiących alternatywę dla pobytu w placówce zapewniającej całodobową opiekę, dająca osobom bezdomnym

możliwość usamodzielnienia się). Liczba osób bezdomnych w Polsce podawana jest w szacunkowym przedziale statystycznym od 30 do 300 tys. osób. Szacuje się, że ok. 80% bezdomnych to mężczyźni, 14,5% to kobiety oraz pozostała grupa - ok. 5% to dzieci. Rozmiary bezdomności w Polsce i skala zjawiska jest bardzo trudna do oszacowania. Trudności z policzeniem ludzi bezdomnych wynikają z ich ruchliwości przestrzennej oraz braku meldunku.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach. Gmina Police dysponuje na swoim terenie możliwością zapewnienia schronienia osobom tego pozbawionym. Na terenie gminy działają dwa schroniska:

- Dom Dla Samotnych Matek z Dziećmi MONAR – MARKOT w Policach – liczba miejsc w placówce – 55,
- Schronisko Dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn "Feniks" w Policach - liczba miejsc w placówce – 50.

W latach 2010-2015 liczba rodzin i przebywających w nich osób dotkniętych bezdomnością była utrzymywała się na podobnym poziomie. Dane te obrazują poniższe tabele.

Tabela 32. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Police w latach 2012-2015

Bezdomność				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	123	130	134	130
Liczba osób w rodzinach	171	197	196	179

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Tabela 33. Wskaźnik pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Police w latach 2012-2015

Wskaźnik pomocy z powodu bezdomności						
Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności	0	0	0	0	0	0
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezdomności	126	135	123	130	134	130
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	1 659	1 619	1 588	1521	1328	1270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach..

4.4.3.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, ponieważ jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie. Nie zawsze jednak taki modelowy przebieg socjalizacji w środowisku rodzinnym jest możliwy. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny zostaje zaburzone. Przyczyny dysfunkcji bywają różne, może to być m.in.:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków rodzicielskich,
- głęboka patologia,
- porzucenie,
- uzależnienia, w tym przede wszystkim alkoholizm,
- długotrwałe bezrobocie,
- długotrwała choroba.

Dezorganizacja tej najważniejszej grupy społecznej, jaką jest rodzina powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo. Innym powodem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych jest brak umiejętności wychowawczych, często wyniesione z domu nieprawidłowe wzorce, nieprawidłowe relacje w rodzinie. Często w rodzinach tych problemem jest uzależnienie, przemoc. Stąd wzrastająca ilość procedur Niebieskiej Karty. Poza pomocą finansową konieczne jest wsparcie tych rodzin innymi formami pomocy, które wzmocnią rodzinę.

W wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych wobec dzieci rodzina, zwłaszcza określona jako dysfunkcyjna, jest wspierana przez placówki opiekuńczo – wychowawcze takie jak: świetlice środowiskowe, świetlice socjoterapeutyczne, kluby i ogniska..

Bardzo częstym powodem korzystania z pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Obrazuje to poniższa tabela.

Tabela 34. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w gminie Police w latach 2012-2015

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	336	366	302	279
Liczba osób w rodzinach	1 041	1 132	999	903

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach..

Można zaobserwować, że w ostatnich latach liczba rodzin dotkniętych omawianym problemem zmniejsza się. Gdy dziecko pozbawione jest częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, wówczas kierowane jest do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub innej

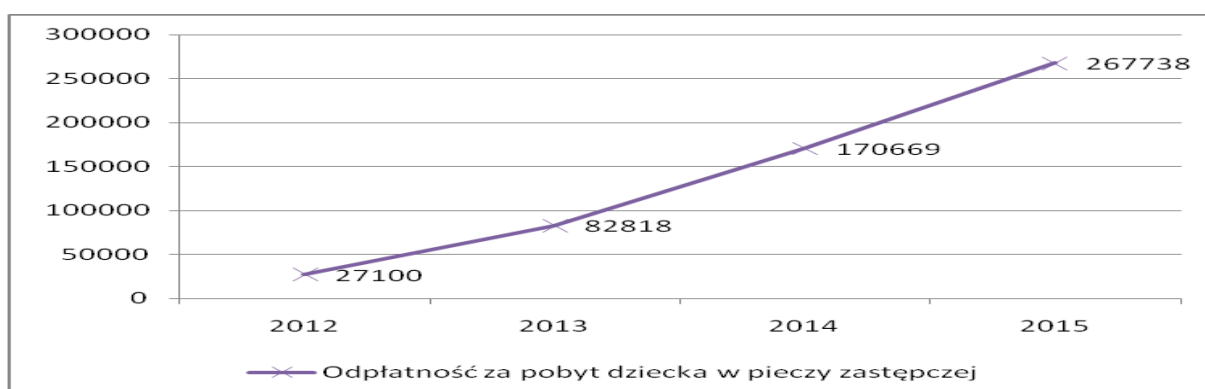
zastępczej formy opieki. Poniższa tabela przedstawia wybraną statystykę dotyczącą wspierania rodzin i pieczy zastępczej.

Tabela 35. Wybrana statystyka dotycząca wspierania rodziny i pieczy zastępczej w latach 2012-2015 na terenie gminy Police

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	24	47	51	41
Liczba rodzin wspierających	0	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	2	4	5	3
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	27 100	82 818	170 669	267 738

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach..

Wykres 12. Wydatki poniesione na pieczę zastępczą w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach..

Według powyższych danych liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny niemal 2-krotnie wzrosła na przestrzeni lat 2012-2015. Wprowadzenie asystenta i jego praca z rodziną ma na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców, podniesienie poziomu ich odpowiedzialności za losy swojej rodziny, podniesienie umiejętności komunikacyjnych w rodzinie. W efekcie wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego przy wsparciu wielu instytucji i organizacji mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej¹⁰.

Natomiast wydatki poniesione na pieczę zastępczą w analizowanym okresie wzrosły niemal 10-krotnie. Przewiduje się, że w kolejnych latach tendencja wzrostowa utrzyma się i gmina Police będzie ponosić z tego tytułu coraz większe wydatki, gdyż pobyt większości dzieci współfinansowany będzie w wysokości 50%.

Analiza wyżej opisanych wybranych danych pozwala na wyciągnięcie wniosku, że w najbliższych latach pomoc społeczna będzie rozwijała się w kierunku większego wsparcia rodzin

¹⁰ Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, Police 2015, s. 23.

i dzieci. Obecnie obserwuje się pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych. W rozwiązaniu tych problemów często potrzebna jest pomoc zarówno ośrodka pomocy społecznej jak również wielu innych instytucji i organizacji. Działania samorządu gminy Police ukierunkowane powinny być na dobrze zorganizowany system wsparcia rodziny. System oparty na współpracy OPS-u, instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej, szkół i placówek oświatowych, systemu ochrony zdrowia, policji i wszystkich zainteresowanych dobrem rodzin zamieszkujących gminę Police.

Aktualnie gmina Police posiada opracowany *Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018*. Realizatorzy Programu zakładają, że dzięki ścisłej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra rodzin uda się zbudować zintegrowany system pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. System opierać się powinien na szybkim i skutecznym przepływie informacji pomiędzy instytucjami oraz na tworzeniu zespołów wspierających rodziny w kryzysie. Zintegrowane działania instytucji i organizacji mają przyczynić się do minimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach, przyczyniać się do poprawy funkcjonowania rodzin a tym samym zapobiegać umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej¹¹.

4.4.3.5. Alkoholizm

Zespół uzależnienia od alkoholu – nazywany zamiennie chorobą alkoholową, alkoholizmem bądź uzależnieniem od alkoholu – rozumiany jest jako zaburzenie, polegające na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Cechą charakterystyczną jest to, że nawet po dłuższym okresie czasu utrzymywania abstynencji może pojawić się zjawisko nawrotu symptomów uzależnienia. Uzależnienie od alkoholu jest chorobą, która zaczyna się i rozwija podstępnie, bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Jako proces patologiczny szkodzi zarówno osobie uzależnionej, jak i jej najbliższemu otoczeniu. Do głównych czynników powodujących powstawanie uzależnienia od alkoholu można zaliczyć uwarunkowanie genetyczne, osobowościowe, społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia.

Brak prawidłowych wzorców i negatywny wpływ środowiska powoduje, iż niepokojący jest fakt związany z nadużywaniem alkoholu przez dzieci i młodzież pomiędzy 15 a 18 rokiem życia. Według szacunkowych obliczeń, ok. 2% populacji w Polsce stanowią osoby uzależnione od alkoholu, dorosłych żyjących w otoczeniu alkoholika jest w kraju ok. 4%, a dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – ok. 4%. W Polsce od alkoholu umiera rocznie średnio 12 000 osób.

---

¹¹ *Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018*, Police 2015, s. 42.

Trudno wyliczalne są straty w sferze psychologicznej i emocjonalnej, jakie wywołuje alkohol w rodzinach. Na uwagę zasługuje fakt, iż szkody, jakie są powodowane przez nadużywanie alkoholu wykraczają szeroko poza sferę osoby pijącej, dotyczą mocno całego jej otoczenia. Rozmiary szkód mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec spożywania napojów alkoholowych.

Nadużywanie alkoholu nie ogranicza się tylko do szkód osób uzależnionych, lecz dotyczy także członków i jego rodzin. Członkowie z najbliższego otoczenia osoby uzależnionej żyją w stanie permanentnego stresu, co staje się przyczyną występowania u nich stałych zaburzeń związanych z przystosowaniem, określanym mianem współuzależnienia. Szacuje się, że 4% społeczeństwa to osoby współuzależnione. Współuzależnienie nie jest chorobą, ale zespołem nieprawidłowego przystosowania. Osoby współuzależnione wymagają leczenia i mogą uzyskać poprawę stanu zdrowia psychicznego, jeśli skorzystają z pomocy terapeutycznej oferowanej im w placówkach odwykowych. Kolejną grupą osób dotkniętych skutkami choroby alkoholowej są dzieci żyjące w rodzinach, gdzie jedno lub oboje rodziców nadużywa alkoholu. Stanowią one, podobnie jak osoby współuzależnione 4% populacji. Dzieci te żyją w silnym stresie oraz doświadczają poczucia niepewności i obaw o przetrwanie i bezpieczeństwo rodziny. Często są świadkami lub ofiarami przemocy. Tak jak pokazują różnego rodzaju statystyki, zdecydowana większość alkoholików dosyć wcześnie zaczynała pić alkohol. W związku z mniejszą tolerancją na alkohol młody człowiek szybciej się uzależnia. Należy więc zadbać o to by wśród młodzieży prowadzić działalność wychowawczą - profilaktyczną przestrzegającą przed wczesnym sięganiem po alkohol.

Różne formy zachowań agresywnych i represyjnych rodziców, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych i potrzeb dziecka, wywierają destrukcyjny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci oraz na proces rozwoju. Należy pamiętać, że przemoc domowa i poważne zaniedbania mogą występować w związku z alkoholem nawet wtedy, gdy nie występuje jeszcze kliniczne zdiagnozowanie uzależnienia od alkoholu, lecz jedynie okresowe upijanie się dorosłych członków rodzin. Rezultatem alkoholizmu lub nadużywania alkoholu przez rodziców są częstokroć szkody i krzywdy trwające przez całe życie.

Szacuje się, iż każdego roku w Polsce rodzi się od kilku do kilkunastu tysięcy dzieci z zespołem zaburzeń, które powstają pod wpływem alkoholu pitego przez matkę w czasie ciąży (FAS).

Wysoka stopa bezrobocia, trudna sytuacja materialna wielu rodzin, brak perspektyw na szybką poprawę bytu nie przyczyniają się do rozwiązywania tego problemu.

Gmina Police nie jest wolna od problemu alkoholizmu. Z 1270 rodzin ubiegających się o pomoc społeczną z Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach w 2015 r. 102 rodziny ubiegały się o pomoc, swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Zważywszy na proporcję, można by stwierdzić, iż zjawisko alkoholizmu nie jest problemem dominującym (8% ogółu rodzin, którym przyznano pomoc społeczną). Nie można jednak bagatelizować tych danych i oceniać skali zjawiska tylko w tak wąskim ujęciu. Jeśli bowiem 100 rodzin stara się o pomoc, tłumacząc swoją trudną sytuację problemem alkoholowym, to należy wziąć pod uwagę przy tej okazji również

hipotetycznie złą sytuację tych rodzin, a wtedy liczba osób uzależnionych od wsparcia z systemu pomocy ulegnie zwiększeniu.

Tabela 36. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie Police w latach 2012-2015

Alkoholizm				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	120	127	117	102
Liczba osób w rodzinach	255	234	207	169

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Należy jednak zauważyć, że powyższe dane nie obrazują skali rzeczywistego problemu, występującego na terenie gminy. Problemem alkoholowym dotknięta jest większa liczba rodzin, które nie chcą ujawniać tego faktu.

W celu przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu na terenie gminy podejmowane są działania profilaktyczne. Koordynatorem działań profilaktycznych związanych ze zjawiskami alkoholizmu i narkomanii jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), która realizując Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie gminy Police udziela pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom. Określa on cele ogólne i szczegółowe, zasady finansowania oraz realizatorów poszczególnych działań. Celem programu jest prowadzenie działalności edukacyjnej, prewencyjnej i profilaktycznej w stosunku do dzieci i młodzieży uznając, że nadrzędnym celem niniejszego programu będzie ograniczenie dostępu do nabywania i picia przez nich alkoholu. W ramach programu organizowane są kolonie integracyjne dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, spektakle i zajęcia o tematyce profilaktycznej dla dzieci i młodzieży, finansowane są programy, koncerty, współfinansowane organizacje konkursów i imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym, popularyzującym trzeźwy i zdrowy styl życia, oraz wiele innych działań mających na celu udzielanie pomocy i prowadzenia profilaktyki w tym zakresie. Pracownicy OPS we współpracy z Policją i Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych świadczą pomoc rodzinom, w których występuje problem alkoholowy. Poniższa tabela przedstawia działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 37. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012-2015:

L.p.	Rodzaj działania	Ilość wykonanych działań			
		2012	2013	2014	2015
1.	Posiedzenie	33	28	34	27
2.	Rozmowy	307	289	326	225
3.	Kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych	61	48	65	53
4.	Wydanie postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym:	80	95	66	109
	jednorazowe zezwolenia	14	12	12	12
	zezwolenie do spożycia alkoholu w miejscu i poza miejscem sprzedaży	66	83	54	97

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

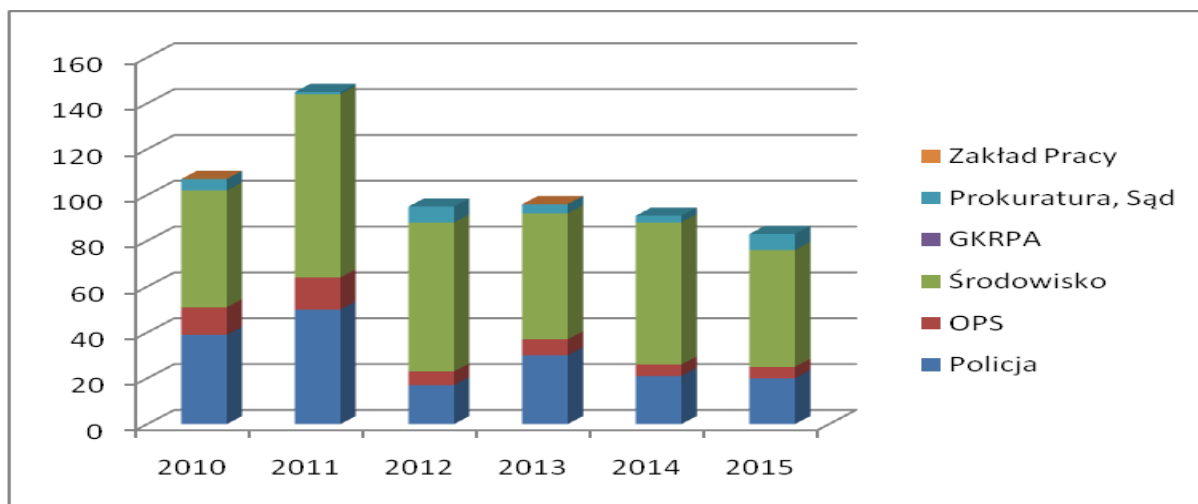
Po analizie danych przedstawionych w poniższej tabeli można stwierdzić, że ilość złożonych wniosków o zastosowanie leczenia wobec osób nadużywających alkoholu w latach 2010-2015 w ostatnich latach spadła.

Tabela 38. Ilość złożonych wniosków o zastosowanie leczenia wobec osób nadużywających alkoholu w latach 2010-2015

Instytucja składająca wniosek	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Policja	39	50	17	30	21	20
OPS	12	14	6	7	5	5
Środowisko	51	80	65	55	62	51
GKRPA	0	0	0	0	0	0
Prokuratura, Sąd	5	1	7	4	3	7
Zakład Pracy	0	0	0	0	0	0
Razem złożono wniosków	107	145	95	96	91	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Wykres 13. Ilość złożonych wniosków o zastosowanie leczenia wobec osób nadużywających alkoholu w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Wielkość środków przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi w gminie Police w roku 2015 wyniosła 726 244 zł.

4.4.3.6. Narkomania

Substancje psychoaktywne to środki działające na ośrodkowy układ nerwowy powodując zmiany nastroju, postrzegania, świadomości oraz zachowania. Zalicza się do nich m.in. narkotyki oraz tzw. „dopalacze”.

Używanie narkotyków jest zjawiskiem złożonym, niejednorodnym i dynamicznym. Co jakiś czas pojawiają się nowe trendy na rynku narkotykowym. W dobie społeczeństwa informatycznego, gdzie przepływ wiadomości stał się szybki i nieskrępowany, zjawisko używania narkotyków także przechodzi rewolucyjne zmiany. Ponadto postęp technologiczny w dziedzinach takich jak chemia otworzył przed producentami narkotyków zupełnie nowe możliwości wytwarzania coraz to nowych substancji psychoaktywnych.

Badania przeprowadzone w Polsce w ostatnich latach wskazują, że coraz mniej młodych ludzi eksperymentuje z substancjami nielegalnymi, z narkotykami tzw. „starej szkoły”. Na terenie gminy Police w 2015 roku Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił wsparcia 5 rodzinom (liczba osób w rodzinie – 8), natomiast w 2014 roku pomocą objętych było 7 rodzin (liczba osób w rodzinie – 21) dotkniętych problemem narkomanii. Narkomania w gminie Police nie stanowi większego problemu społecznego, który utrzymuje się na tym samym poziomie w badanym okresie, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 39. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu narkomanii w gminie Police w latach 2012-2015

Narkomania				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	3	3	7	5
Liczba osób w rodzinach	4	3	21	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Nie świadczy to jednak o spadku zainteresowania substancjami psychoaktywnymi w ogóle. Powstała „lukę” wypełniają legalne substancje psychoaktywne, czyli dopalacze, które są dostępne m.in. w sprzedaży internetowej.

Problem "dopalaczy" staje się ostatnio coraz bardziej popularny. Dotyczy on ogromnej ilości różnych substancji roślinnych i syntetycznych o rzeczywistym, bądź rzekomym działaniu psychoaktywnym. Jednocześnie odnosi się on do środków nie kontrolowanych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Dopapalacze reklamowane są często jako bezpieczna alternatywa dla narkotyków i alkoholu. Mimo to, ich szkodliwe dla psychiki i organizmu działanie ciągle jest odkrywane. Zjawisko wykracza poza krąg tzw. eksperymentatorów. Charakteryzuje się znaczną dynamiką oraz potencjałem rozwojowym. Ponadto nieznanym i trudnym do oceny jest stopień zagrożenia, jakie dopalacze niosą dla pojedynczych użytkowników oraz – bardziej globalnie – dla zdrowia publicznego.

Większość osób zażywających dopalacze ma już za sobą kontakty z alkoholem, a zwykle i z narkotykami. Dopapalacze to często kolejny krok w drodze uzależnienia. Problem dopalaczy nie jest więc tylko problemem środków odurzających sprzedawanych legalnie. Jest to problem całego systemu profilaktyki i wychowania młodzieży.

Przyczyn sięgania po środki psychoaktywne jest bardzo wiele. Mają one podłoże głównie społeczne, w tym w środowisku rodzinnym, a także osobowościowe. Do przyczyn o podłożu środowiskowym można zaliczyć:

- choroba alkoholowa rodzica (rodziców),
- deficyty w wypełnianiu ról rodzicielskich,
- niepełną, rozbitą lub zagrożoną rozpadem rodzinę,
- konflikty w rodzinie,
- niezgodność w metodach wychowawczych,
- brak więzi w rodzinie,
- wychowanie w rodzinie z nadopiekuńczym systemem,
- oboje rodzice pracujący poza domem (wyjazdy),
- wysoka, rodzinna tolerancja dla palenia papierosów, picia alkoholu i zażywania narkotyków.

Przykładem przyczyn o podłożu osobowościowym może być:

- brak stabilizacji emocjonalnej,
- lęk, poczucie krzywdy i zagrożenia, brak silnego wzorca ojca i matki w rodzinie,
- brak zdolności do podejmowania wysiłku i umiejętności rozwiązywania problemów,
- niski poziom tolerancji na frustracje,
- obniżone poczucie własnej wartości,
- niski stopień uspołecznienia i odpowiedzialności,
- niezaspokojona potrzeba bycia w grupie,
- obniżony system wartości i poczucia sensu życia.

Młodzi ludzie sięgają również po dopalacze z naturalnej w tym wieku potrzeby eksperymentowania i ciekawości, pod wpływem innych osób, reklam, wzorców, ponieważ mają do nich łatwy dostęp i dlatego, że w łatwy sposób „pomagają” zmienić nastrój i przeżywane emocje.

Narkomania pociąga za sobą negatywne skutki w wymiarze indywidualnym i społecznym. Wymienia się rozmaite formy łamania prawa przez osoby uzależnione, a też przestępstwa dokonywane wobec narkomanów będących często obiektem wyzysku, szantażu czy przemocy. Należy odwołać się do strat w budżetach rodzinnych, do marnotrawienia dobra społecznego, spustoszeń wyrządzanych przez nałóg wśród przedstawicieli inteligencji twórczej, uczniów i studentów.

Winno wskazać się również na zmiany osobowości, zanikanie zasad moralnych, niesolidność, skłonność do zachowań antyspołecznych. Opisy konsekwencji używania morfiny czy kokainy zawierają często swoiste elementy emocjonalne mające w szczególnie silny sposób wpływać na wyobraźnię odbiorców. Zagrożenie narkomanią dotyczy wszystkich grup społecznych, niezależnie od regionu, wieku, poziomu wykształcenia i statusu materialnego¹².

Obniża się wiek osób uzależnionych i wzrasta liczba osób zażywających środki odurzające oraz psychotropowe. Łatwy dostęp do narkotyków powoduje, iż narkomania w Polsce staje się problemem społecznym.

Narkomania powoduje wzrost innych problemów społecznych. Stwarza zagrożenia i obniża ogólny poziom zdrowia społeczeństwa. Niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób zakazanych tj. HIV, zakażenie wirusem żółtaczką typu B i C, infekcje przenoszone drogą płciową. Narkomania wiąże się też z innymi problemami społecznymi takimi jak; ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, bezdomność oraz inne uzależnienia, wywołuje negatywne następstwa kryminalne.

Jest to problem nie w pełni zdiagnozowany. Informacji o rozmiarach narkomanii rozumianej jako uzależnienie, bądź używanie narkotyków w sposób rodzący poważne problemy dostarczają dane statystyczne instytucji reagujących na ten problem. Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest

---

¹² Opracowano na podstawie Frieske KW, Sobiech R (1987) *Narkomania. Interpretacje problemu społecznego*. Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych.

trudne z uwagi na znaczny odsetek osób dotkniętych problemem, które jednak nie szukają wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych.

4.4.3.7. Starość

Polityka wobec osób starszych określana jest jako polityka realizacji interesów osób starszych. Dotyczy potrzeb i warunków bytu ludzi starszych i ma na celu te działania, które w sposób planowy i celowy mają wpłynąć na poprawę sytuacji życiowej starszych ludzi. Służy temu system świadczeń związanych z zabezpieczeniem społecznym. Polityka społeczna zakłada działania na rzecz praw tej grupy ludzi. Dotyczy to zarówno ochrony zdrowia, oświaty, kultury, organizacji czasu wolnego, ochrony pracy ludzi starszych, pomocy obłożnie chorym, pracy socjalnej z osobami starszymi, kształtowania odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy instytucjonalnej oraz warunków materialnych seniorów. Polityka społeczna uwzględniając prawa człowieka starszego powinna przede wszystkim uwzględniać jego godność. Stosunek do człowieka starszego jest miarą humanistycznych stosunków w społeczeństwie.

Niewątpliwy wpływ na wydłużenie życia ludzkiego mają przemiany ekonomiczne i społeczne, rozwój profilaktyki zdrowotnej, a tym samym propagowanie aktywnego wypoczynku, lepsze odżywianie, unikanie szkodliwych nałogów. Ponadto zwiększenie wczesnej diagnostyki i efektywności leczenia chorób, rozwój profilaktyki między innymi w zakresie chorób serca i nowotworów złośliwych, a także zwiększenie sprawności i skuteczności pomocy doraźnej w nagłych zagrożeniach życia i zdrowia.

W świetle dostępnych badań w latach 2015-2035 – wraz z postępującymi niekorzystnymi zmianami w strukturze ludności według wieku, takimi jak: starzenie się społeczeństwa, zmniejszanie się liczebności kobiet w wieku rozrodczym – przewidywany jest coraz wyższy ujemny przyrost naturalny. Nadwyżka zgonów nad urodzeniami w 2035 roku zbliży się do 180 tys. Jest to konsekwencja z jednej strony malejących i bardzo niskich urodzeń obserwowanych od początku lat 90 do końca 2003 roku, utrzymujących się na stosunkowo wysokim poziomie migracji zagranicznych definitywnych (na pobyt stały), zaś z drugiej – efektem korzystnych zmian w procesie umieralności oraz dalszym trwaniu życia. Są to również główne przyczyny poważnych zmian w prognozowanej strukturze ludności według wieku.

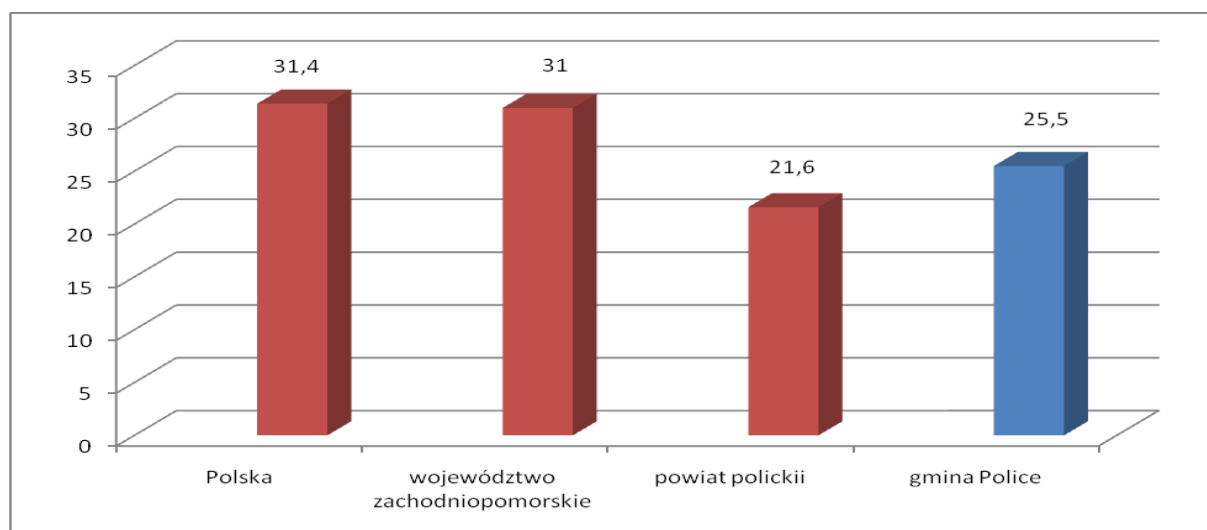
W chwili obecnej proces starzenia ludności jest umiarkowany, jednakże stale się pogłębiający. Ilość miejsc w domach pomocy społecznej, pensjonatach, hospicjach i innych formach usług dla osób starszych jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb, a placówki są nierównomiernie rozmieszczone. W związku z powyższym w najbliższych latach wyzwaniem dla polityki społecznej w gminie Police będzie zabezpieczenie potrzeb osób starszych.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych zamieszkujących gminę zalicza się samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Osoby samotne z terenu gminy,

które z powodu wieku bądź choroby wymagają pomocy, a są jej pozbawione ze strony rodziny i najbliższych w sytuacji istnienia zapotrzebowania, mają zapewnione usługi opiekuńcze, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

W analizowanym okresie można zauważyć, że liczba ludności w wieku poprodukcyjnym systematycznie rośnie, co oznacza, że coraz więcej osób przechodzi na emeryturę.

Wykres 14. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy Police na tle powiatu polickiego, województwa zachodniopomorskiego i kraju, stan na 31.12.2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych – GUS.

Jak można zauważyć, analizując liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym, jest ona wyższa w gminie Police niż w powiecie polickim, jednak niższa w porównaniu do województwa i kraju.

Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, należy oczekiwać, że problemy związane z wiekiem będą w kolejnych latach ulegać nasileniu. Osoby starsze są z reguły bardziej narażone na choroby. Wiąże się z tym problem występowania niepełnosprawności i uzależnienia od pomocy innych. Należy zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy społecznej, udzielanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach w 2015 roku było 260 osób, w tym 202 kobiet w wieku 60 lat i więcej i 58 mężczyzn w wieku 65 lat i więcej, co stanowiło ponad 14% ogółu korzystających z pomocy.

W ramach swojej działalności OPS świadczy także usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Dane na temat tego rodzaju pomocy zawiera poniższa tabela.

Tabela 40. Liczba osób objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych w latach 2012-2015

Usługi opiekuńcze ogółem				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	131	141	146	145
Liczba świadczeń	36 709	36 790	39 175	40 696
Kwota świadczeń w złotych	1 204 650	1 176 597	1 269 304	1 369 574

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Większe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, socjalne to konsekwencje socjalne starzenia się ludności. Osoby starsze wymagają różnych form wsparcia społecznego. Potrzebna jest polityka wobec osób starszych - elastyczna, kreatywna, nowatorska oparta na współpracy samorządu i organizacji pozarządowych.

4.4.4. Aktywność społeczna

Ustawa z 24 kwietnia 2004 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wprowadziła nową kategorię organizacji pozarządowych, czyli organizacje pożytku publicznego.

Ustawa reguluje zasady:

- prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych;
- uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego;
- sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego.

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Według danych Urzędu Miasta Police na terenie gminy funkcjonuje ponad 90 organizacji pozarządowych - stowarzyszeń, związków, kół i klubów. O wysokim poziomie aktywności społecznej na terenie gminy świadczy nie tylko liczba zarejestrowanych na jej obszarze organizacji i stowarzyszeń, lecz przede wszystkim działania samych mieszkańców, w których zawierają pełen zakres przedsięwzięć podejmowanych na rzecz rozwoju lokalnych społeczności. Organizacje działające na terenie gminy Police, to m.in.:

- Stowarzyszenie Atletyczny Klub Sportowy "Promień" Police,

- Fundacja "Ośrodek Doskonalenia Kadr",
- Polickie Stowarzyszenie Piłki Siatkowej,
- Polickie Towarzystwo Strzeleckie i Miłośników Broni Dawnej "Grajcar",
- Policki Klub Aktywności Fizycznej "Szron",
- Stowarzyszenie Sympatyków Piłki Siatkowej Chemik Police,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Strefy Produkcyjno Usługowej w Policach - Jasionicy "Duchowo",
- Fundacja Dla Seniora,
- Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów,
- Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "Amicus",
- Polsko-Niemieckie Towarzystwo Uroginekologiczne,
- Stowarzyszenie Klub Biegowy "Dzik",
- Stowarzyszenie Motocyklowe "Sokół" Police,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Harmonii Społecznej,
- Stowarzyszenie Historyczne "549",
- Stowarzyszenie Biegambolubię Team Police,
- Fundacja Pomorze - PommernischeStiftung,
- Stowarzyszenie Animator,
- Stowarzyszenie na rzecz Zespołu Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach,
- Klub Piłkarski "Chemik Police",
- Stowarzyszenie "Centrum Animacji Społecznej",
- Stowarzyszenie "Lions Klub" w Policach,
- Policka Inicjatywa Społeczna "Impuls",
- Fundacja Grupy Azoty Police Na Rzecz Rozwoju Piłki Siatkowej Kobiet,
- Stowarzyszenie "Tu Zaczyna Się Polska",
- Stowarzyszenie Kobiet po Mastektomii "Polickie Amazonki",
- Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło Terenowe Police,
- Stowarzyszenie Tacy Eko,
- Stowarzyszenie Grupa Warowna Bastion,
- Stowarzyszenie "Amigoworld",
- Uczniowski Klub Sportowy "Activ",
- Stowarzyszenie Unikatowych Artystów "Vena",
- Stowarzyszenie "Alfa" na rzecz Gimnazjum Nr 1 im. Polskich Noblistów w Policach,
- Stowarzyszenie Police XXI,
- Polsko-Niemiecka Fundacja Transgraniczna,

- Fundacja Akademia Podmiotowego Wspierania Młodzieży,
- Polickie Stowarzyszenie Abstynentów "Ostoja",
- Stowarzyszenie Wspierające Integrację Osób Zdrowych i Niepełnosprawnych "Warto Być",
- Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi Rzeczypospolitej Polskiej Klub Im. H. Dunant'a w Policach,
- Policki Klub Karate Kontaktowego "Bushi",
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Polickiej "Skarb",
- Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej "Olimpia",
- Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej "Tytan" Police,
- Stowarzyszenie "Wspólnota Samorządowa - Gryf XXI",
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom ze Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi "Kornel",
- Stowarzyszenie Wspierania Lokalnej Sceny Muzycznej oraz Popularyzacji Edukacji Muzycznej w Powiecie Polickim "Dźwięki Polic",
- Lokalna Grupa Rybacka - Sztorm,
- Stowarzyszenie Ekologiczne "Łarpia",
- Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "Klucz do Serc" w Policach,
- Policki Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Społeczne Stowarzyszenie Ratownicze,
- Regionalne Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne w Policach,
- Uczniowski Klub Żeglarski "BRAS",
- Policka Amatorska Liga Piłkarska,
- Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie Imieniem Świętego Franciszka z Asyżu,
- Polickie Stowarzyszenie Miłośników Koszykówki,
- Fundacja Złote Nadzieje,
- Polickie Stowarzyszenie Tenisa Ziemnego "Smecz" w Policach,
- Klub Sportowy Cholew - Sport Police,
- Stowarzyszenie Razem dla Polic,
- Stowarzyszenie Wodne "Leń",
- Klub Sportów Walki Police,
- Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce - Koło w Policach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Policach,
- Integracyjny Uczniowski Klub Pływacki "Wodnik" Police,
- Klub Kajakowy "Alchemik" Police,
- Nauczycielski Klub Szachowy Śmiały,
- Uczniowski Klub Sportowy "Strzelec" przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Dla Dzieci Niepełnosprawnych Ruchowo,

- Uczniowski Klub Sportowy "Champion",
- Międzynarodowe Stowarzyszenie Kulturalne "Krzywy Teatr",
- Polickie Stowarzyszenie Gospodarcze,
- Policki Chór Kameralny "Postscriptum",
- Stowarzyszenie Kupców przy Targowisku Miejskim w Policach,
- Stowarzyszenie na rzecz Bezpieczeństwa "Hetman Policki",
- Towarzystwo Przyjaciół Szkoły w Policach,
- Uczniowski Klub Sportowy "Trójka",
- Uczniowski Klub Lekkoatletyczny "Ósemka".

W celu ułatwienia współpracy organizacji pozarządowych realizowany jest corocznie Program Współpracy Gminy Police z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w zakresie realizacji zadań pożytku publicznego. Celem głównym programu jest zapewnienie efektywnego wykonywania zadań publicznych gminy wynikających z przepisów prawa poprzez włączenie w ich realizację Organizacji. Cele szczegółowe programu polegają na:

- umacnianiu inicjatyw organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej;
- tworzeniu warunków dla aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- zwiększaniu udziału mieszkańców w kształtowaniu polityki społecznej gminy;
- budowaniu społeczeństwa obywatelskiego;
- umacnianiu poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną;
- zwiększeniu udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów;
- uzupełnianiu działania gminy w zakresie nie objętym przez struktury samorządowe i wpływaniu na poprawę życia ludności poprzez pełniejsze zaspokajanie jej potrzeb;
- integrowaniu Organizacji działających w celu realizacji zadań pożytku publicznego.

Określone w programie jednoznaczne, czytelne zasady i procedury pozwalają na kompleksową współpracę samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na zasadzie partnerstwa i wyrażają intencję realizacji ustawowych zadań przypisanych gminie w ścisłym współdziałaniu z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

4.4.5. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i - podobnie jak społeczeństwo - podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Gmina Police obsługiwana jest przez Komendę Powiatową Policji w Policach. Obsada kadrowa rejonów obsługi gminy to 8 dzielnicowych. Do zadań Policji należy między innymi:

- ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra;
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju w miejscach publicznych, w środkach komunikacji publicznej, w ruchu drogowym i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi i społecznymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów;
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych.

Ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

Analizując dane statystyczne otrzymane z Komendy Powiatowej Policji w Policach, dot. popełnionych przestępstw oraz wskaźników ich wykrywalności za okres 2012-2015 można stwierdzić tendencję spadkową. Jednak jest to zbyt krótki okres czasu, żeby można stwierdzić o poprawie bezpieczeństwa na terenie gminy.

W roku 2015 na terenie gminy odnotowano 497 przestępstw mniej, niż w roku 2012, co stanowi ok. 35% spadku. Wykrywalność przestępstw ogółem w roku 2015 wynosiła 69% i była o 2% mniejsza niż w 2012 r. Poniższa tabela zawiera dane statystyczne w zakresie wybranych popełnionych przestępstw oraz wskaźników ich wykrywalności:

Tabela 41. Wybrane popełnione przestępstwa wg rodzaju wraz ze wskaźnikiem ich wykrywalności w latach 2012 – 2015 na terenie gminy Police

Rodzaj popełnionych przestępstw	PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE				WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Ogółem, w tym:	1413	1258	1188	916	71%	69%	70%	69%
drogowe	38	50	56	44	100%	100%	99%	100%
kradzież rzeczy	181	145	119	79	40%	37%	35%	36%
kradzież z włamaniem	138	129	110	108	41%	36%	36%	36%
Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	13	13	3	8	82%	83%	67%	75%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Policach.

Tabela 42. Dane dotyczące ruchu drogowego w gminie Police w latach 2012-2015

Liczba wypadków					Liczba zabitych				Liczba rannych				Liczba kolizji			
zdarzenie	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Ogółem, w tym:	12	9	19	13	3	1	4	0	13	11	19	17	201	203	204	192

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Policach.

Analizując ruch drogowy w gminie Police w latach 2012-2015 można zauważyć, że w 2014 r. zarejestrowano największą liczbę wypadków (19), a co za tym idzie liczbę zabitych i rannych. Również w tym samym – 2014 r. zanotowano najwięcej kolizji drogowych.

W okresie 2012-2015 funkcjonariusze KPP w Policach realizowali programy, takie jak m.in. „Bezpieczny Senior”, „Bezpieczny Przedszkola”, „Bezpieczna Szkoła”, „Porozmawiajmy o zdrowiu i nowych zagrożeniach”, „Stop agresji”.

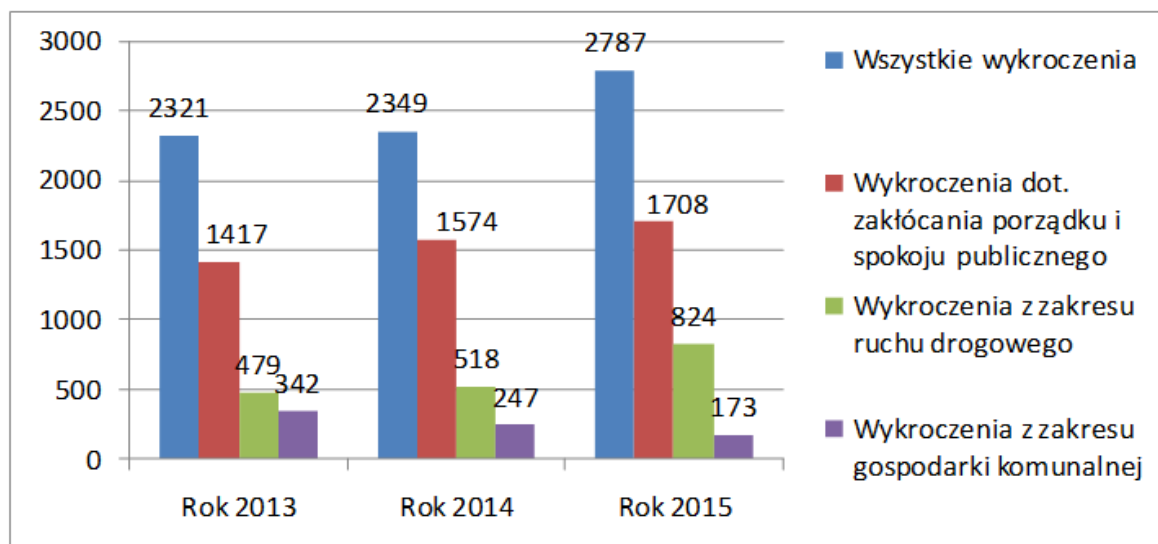
Ponadto Dzielnicowi Komendy Powiatowej Policji w Policach współpracują z placówkami oświatowo - wychowawczymi, jak również z poszczególnymi organami administracji samorządowej jak np. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, OPS. Podejmowane są działania w celu ograniczenia liczby przestępstw i wykroczeń w szkołach oraz w bezpośrednim otoczeniu szkół.

Działania z zakresu bezpieczeństwa publicznego na obszarze gminy uzupełnia Straż Miejska z siedzibą w Policach. Ideą powołania Straży Miejskiej jest przede wszystkim zapewnienie mieszkańcom gminy bezpieczeństwa w zakresie wykonywanych ustawowych zadań tj. m.in.:

- ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego,
- współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, a także pomocy w usuwaniu skutków klęsk żywiołowych i innych zagrożeń,
- doprowadzanie osób nietrzeźwych do izby wytrzeźwień lub miejsca ich zamieszkania,
- współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas imprez publicznych.

Straż Miejska jest wsparciem dla Komendy Powiatowej Policji w zakresie realizacji działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców gminy, m.in. poprzez wspólne patrole, zabezpieczenie imprez sportowych i rekreacyjnych. Według sprawozdawczości Straży Miejskiej w Policach za 2015 r. w okresie sprawozdawczym ujawniono łącznie 2787 wykroczeń, w tym 1708 wykroczeń dotyczących zakłócania porządku i spokoju publicznego, 824 wykroczenia z zakresu ruchu drogowego oraz 173 wykroczenia w zakresie gospodarki komunalnej. Z analizy danych statystycznych, które obrazuje poniższy wykres, za poprzednie dwa lata obserwuje się w tym obszarze wzrostowy trend.

Wykres 15. Statystyka dotycząca wykroczeń odnotowanych na terenie gminy Police w latach 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Policach.

W 2015 r. podjęto również 3245 interwencji, w tym 2006 zgłoszonych przez mieszkańców. Współdziałanie społeczności lokalnych ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wpływa na zmniejszenie poziomu patologii i zagrożeń społecznych.

Straż Miejska w Policach współpracuje z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie udzielania pomocy osobom bezdomnym. Ponadto realizowane są wspólne kontrole posesji z pracownikami Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Policach, asysty dla pracowników Zakładu Gospodarki Komunalnej mieszkaniowej w Policach, asysty dla pracowników spółdzielni mieszkaniowych, asysty dla wydziałów Urzędu Miejskiego w Policach, asysty dla GKRPA. Straż Miejska w ramach realizacji swoich zadań współpracuje na bieżąco z SANEPIDEM, ze Strażą Leśną oraz z radami osiedli i sołectkami. Ponadto realizowane się cykliczne programy profilaktyczno – edukacyjne związane z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, tj.:

- Bezpieczna droga do szkoły,
- Bezpieczne ferie,
- Bezpieczne wakacje,
- Na drodze wybierz życie,
- Bądź bezpieczny, noś odblaski.

Podsumowując, należy zaznaczyć, że współpraca pomiędzy instytucjami zapewniającymi mieszkańcom bezpieczeństwo w ostatnich latach rozwija się, co jest istotnym czynnikiem wpływającym na poziom życia lokalnej społeczności.

4.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

4.5.1. Infrastruktura pomocy społecznej

Pomoc społeczną na terenie gminy Police wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach, który jest jednostką organizacyjną samorządu gminnego realizującą zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej w działa na podstawie następujących przepisów:

- uchwały nr XV/95/90 Rady Miasta i Gminy w Policach z dnia 26 kwietnia 1990 r. w sprawie powołania Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach,
- ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013r. poz. 594 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016r. poz. 930),
- ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 poz. 1518),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016 poz. 169),
- ustawy z dnia 22 kwietnia 2008r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U z 2013r. poz. 966 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r Prawo energetyczne (Dz. U z 2012r. poz. 1059 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 24 stycznia 1991r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2014r. poz. 1206, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575),
- ustawy z dnia 22 marca 1990r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2014r poz. 1202/),
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r. poz. 885 z późn. zm.),
- ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, opublikowana 17 lutego 2016r. (Dz. U. z 2016r, poz.195),
- Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860),
- Statutu ośrodka.

Celem działania Ośrodka jest realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, kompleksowa pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji

życiowych oraz wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych w celu doprowadzenia osób i rodzin do życiowego usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodzin. Ośrodek wspiera rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, przeciwdziałając marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Ośrodek współpracuje ze społecznością lokalną i partnerami lokalnymi oraz wspomaga rozwój środowiska lokalnego. OPS w Policach udziela pomocy finansowej w ramach zadań własnych oraz zadań zleconych. Pomoc materialna stanowi formę wsparcia rodziny i ma na celu uzupełnienie dochodów wszędzie tam, gdzie własnymi siłami i możliwościami korzystający z pomocy społecznej nie są w stanie sami zaspokoić swoich podstawowych potrzeb.

Do podstawowych zadań Ośrodka należą w szczególności zadania wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej jak:

- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- realizacja rządowych programów pomocy społecznej i gminnych programów osłonowych.

Ośrodek realizuje także przekazane mu zadania:

- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych,
- przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych,
- przyznawanie i wypłacanie dodatków energetycznych,
- należące do właściwości gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
- inne zadania wynikające z upoważnienia lub przepisów prawa.

Pracownicy socjalni ośrodka wykonują szeroko rozumianą pracę socjalną - ściśle współpracują z pedagogami szkół, dzielnicowymi, policją, ośrodkami zdrowia i innymi instytucjami działającymi na rzecz dobra rodziny, a także zajmują się pomocą środowiskową. Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej to wykwalifikowana kadra 94 osób, w tym 21 pracowników socjalnych, posiadających specjalizacje z zakresu pomocy społecznej. Pracownicy Ośrodka wykorzystują posiadane kwalifikacje i doświadczenie pomagając wszystkim zgłaszającym się w sposób indywidualny dla danej osoby czy rodziny.

Ośrodek prowadzi działalność zgodną z założeniami polityki społecznej Państwa i celów określonych w Strategii Rozwoju Gminy Police do 2020 roku.

Zadania w zakresie pomocy społecznej obejmują m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych,

- przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych,
- przyznawanie i wypłacanie dodatków energetycznych,
- należące do właściwości gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- inne zadania wynikające z upoważnienia lub przepisów prawa.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez Ośrodek, należą m.in.:

- opracowywanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie, zgodnie z art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków:
  - stałych,
  - okresowych,
  - celowych,
  - specjalnych zasiłków celowych,
  - celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Do zadań własnych gminy, realizowanych przez Ośrodek, należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- pomoc w kompletowaniu dokumentów w celu umieszczenia w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie, realizowane przez Ośrodek, obejmują m.in.:

- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 poz. 1518),
- prowadzenie postępowań wobec osób uprawnionych do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji, ustalanie prawa, przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów oraz podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych w zakresie objętym ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016 poz. 169),
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiolową lub ekologiczną,
- realizację zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki,
- przyznawanie i wydawanie Karty Dużej Rodziny.

OPS jest również realizatorem ustawy o świadczeniach rodzinnych, a od 2005 r. realizuje zadania ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Zasiłki rodzinne wypłacane są łącznie z różnego rodzaju dodatkami, tj. z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, dojazdu

dzieci do szkoły oraz zamieszkiwania w miejscowości, w które znajduje się szkoła (internat, stacja itp.). Ponadto wypłacane są zasiłki pielęgnacyjne oraz świadczenia pielęgnacyjne dla osób sprawujących opiekę nad niepełnosprawnymi dziećmi, jak też wymagającymi opieki osobami dorosłymi członkami rodziny.

Na mocy ustawy o pomocy społecznej prowadzona jest również pomoc osobom i rodzinom w postaci pracy socjalnej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach prowadzi stały monitoring środowiskowy, na podstawie którego identyfikuje osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, związanych z ubóstwem, bezrobociem, chorobą, niepełnosprawnością i innymi dysfunkcjami społecznymi. Diagnozowanie problemów społecznych, dotyczących mieszkańców gminy, jak również analiza struktury świadczeń udzielanych przez OPS pozwala rozpoznać obszary zagrożone kryzysem społecznym, wskazać przyczyny, dla których określone środowiska zwracają się o pomoc socjalną. Ośrodek prowadzi różne formy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych poprzez współpracę Powiatowym Urzędem Pracy w Policach. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach współpracuje z kuratorami sądowymi, pedagogami szkół, policją, ośrodkami zdrowia i innymi instytucjami działającymi na rzecz dobra rodziny.

OPS podejmuje również szereg inicjatyw, zmierzających do ograniczenia negatywnych skutków zjawisk społecznych, a jednocześnie aktywizujących środowiska zagrożone dysfunkcyjnością. OPS w Policach realizuje również *Program Aktywności Lokalnej na lata 2014 - 2020*, zgodnie z którym aktywizuje społeczności lokalne do samodzielnego rozwiązywania problemów. Działania pracowników socjalnych, jako lokalnych animatorów, wpłynęły na zmianę wizerunku Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach, który nie jest obecnie postrzegany jedynie jako dystrybutor świadczeń pieniężnych, stał się natomiast kreatorem lokalnej polityki społecznej, skierowanej do wszystkich mieszkańców gminy. Ponadto OPS w Policach zrealizował lub jest w trakcie realizacji następujące programy:

- Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Police na lata 2010-2013;
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013-2015;
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii;
- Program wieloletni – „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” (do 2020 r.);
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa.

W poniższej tabeli ujęto organizacje współpracujące z OPS w Policach wraz z charakterystyką tej współpracy.

Tabela 43. Wykaz jednostek współpracujących z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Policach

L.p.	Nazwa jednostki	Rodzaj współpracy
1	Powiatowy Urząd Pracy w Policach	w zakresie zadań ustawowych
2	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach	w zakresie zadań ustawowych
3	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Policach	w zakresie wsparcia dla osób upośledzonych umysłowo
4	Środowiskowy Dom Samopomocy w Policach	w zakresie wsparcia dla osób upośledzonych umysłowo
5	Warsztaty Terapii Zajęciowej	w zakresie wsparcia dla osób upośledzonych umysłowo
6	Dom Dziecka w Policach	w zakresie zadań ustawowych
7	Dom Dziecka w Tanowie	w zakresie zadań ustawowych
8	Stowarzyszenie FENIKS w Szczecinie	w zakresie schronienia dla osób bezdomnych
9	Dom dla Samotnych Matek z Dziećmi „MONAR- MARKOT”	w zakresie schronienia dla osób bezdomnych
10	Parafialny Zespół CARITAS przy Parafii pw. Św. Kazimierza w Policach	w zakresie pomocy żywnościowej
11	Parafialny Zespół CARITAS przy Parafii pw. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny	w zakresie pomocy żywnościowej
12	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Policach	współpraca podczas działań środowiskowych, organizowania społeczności lokalnej
13	TPD w Policach	w zakresie prowadzonych placówek wsparcia dziennego
14	Straż Miejska	w zakresie zadań ustawowych
15	Policja	w zakresie zadań ustawowych
16	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	w zakresie zadań ustawowych
17	Przedszkola, Szkoły, Żłobek	W zakresie opieki nad dziećmi; współpraca podczas działań środowiskowych, organizowania społeczności lokalnej
18	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Policach	

L.p.	Nazwa jednostki	Rodzaj współpracy
19	Rady Osiedli i Rady Sołeckie	współpraca podczas działań środowiskowych, organizowania społeczności lokalnej;
20	Stowarzyszenie Policki Uniwersytet Trzeciego Wieku	współpraca podczas działań środowiskowych, organizowania społeczności lokalnej;
21	Urząd Miejski w Policach	bieżąca współpraca w każdym zakresie w sprawach dotyczących klientów OPS
22	Starostwo Powiatowe w Policach	orzecznictwo o stopniu niepełnosprawności, Projekty Aktywizacji Zawodowej
23	Prokuratura	sprawy klientów OPS na bieżąco, współpraca w sytuacjach nagłych, gdzie zachodzi nieprzestrzeganie prawa
24	Placówki służby zdrowia	bieżący kontakt pracownika socjalnego, asystenta rodziny i koordynatora ds. usług opiekuńczych; zapewnienie opieki zdrowotnej dla podopiecznych; stała współpraca w zakresie potrzeb podopiecznych; pomoc w zakresie uzyskania porad specjalisty
25	Domy Pomocy Społecznej	kierowanie do domu pomocy społecznej i ścisła bieżąca współpraca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach.

4.5.1.1. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej – statystyka wybranych elementów pomocy społecznej

Poniżej przedstawiono w ujęciu tabelarycznym wybrane rodzaje pomocy społecznej zrealizowane w latach 2012-2015.

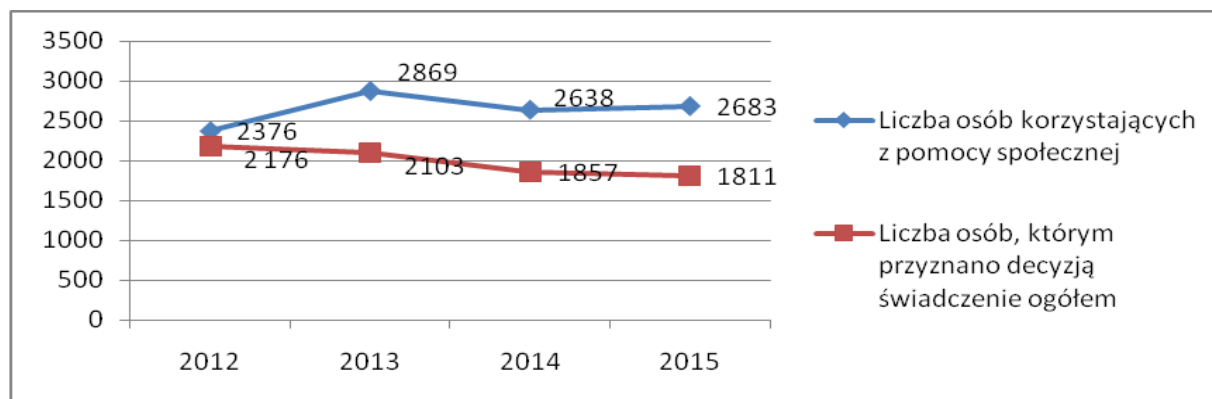
Tabela 44. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach w latach 2012-2015

Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	2376	2869	2638	2683
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie				
Liczba osób	2 176	2103	1857	1811
W tym: osoby długotrwale korzystające	885	803	750	838
Wiek 0-17	573	544	454	506
Wiek produkcyjny	1363	1 294	1 141	1 045

Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie				
Wiek poprodukcyjny	240	265	262	260
Liczba rodzin	1588	1521	1328	1270
Liczba osób w rodzinach	3518	3 312	2822	2 581

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach.

Wykres 16. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej oraz liczba osób, którym przyznano świadczenie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach.

Z pomocy OPS w Policach w 2015 r. skorzystały 2683 osoby, co stanowi 15,5% ogółu ludności w gminie, w tym 1811 osobom przyznano świadczenie. 46% korzystających z systemu pomocy i wsparcia to osoby długotrwale korzystające z systemu. Jak widać w powyższej tabeli i wykresu liczba osób, które skorzystały z pomocy OPS w Policach, a tym samym udział tych osób w ogóle społeczności gminy systematycznie rośnie, co jest niepokojącym zjawiskiem, świadczącym m.in. o niezaradności a także o ubożeniu mieszkańców.

Odbiorcy pomocy społecznej to przede wszystkim mieszkańcy w wieku produkcyjnym, którzy z różnych względów nie pozostają w zatrudnieniu. Znaczna liczba dzieci i młodzieży wskazana w tabeli, to beneficjenci programu dożywiania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą liczbę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W pozycji "Osoby długotrwale korzystające", po spadku w 2014 r. odnotowano w 2015 r. ponowny wzrost liczby osób, które przez długi okres wspierane są w ramach pomocy społecznej. Może to świadczyć o utrwaleniu niesamodzielności mieszkańców w zaspokajaniu własnych potrzeb oraz z problemu bezrobocia długotrwałego. Zaobserwowana zwiększająca się liczba rodzin (objętych pomocą) jest odzwierciedleniem mniejszego radzenia sobie z trudnościami finansowymi, co zmniejsza w efekcie możliwość zaspokajania życiowych potrzeb.

Główne powody przyznania pomocy społecznej oraz ich skala w poszczególnych latach objętych badaniem zostały przedstawione w poniższej tabeli:

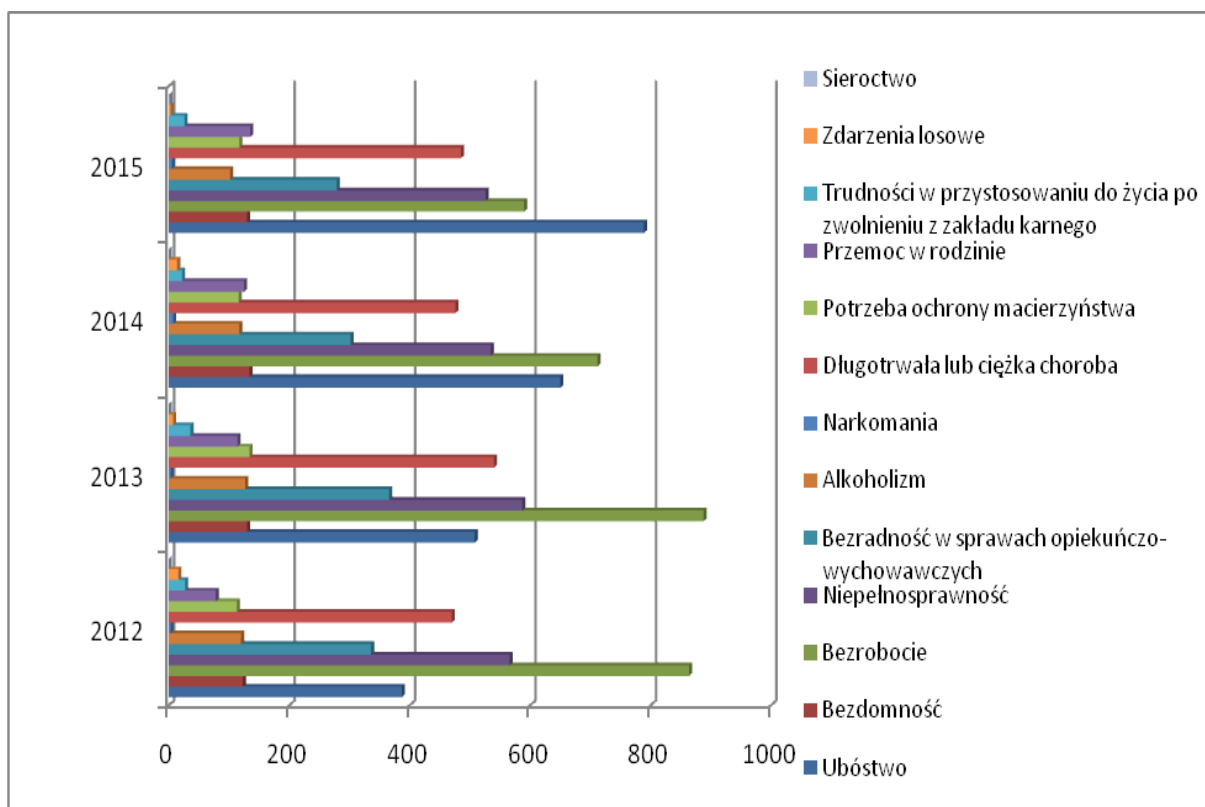
Tabela 45. Powody udzielania pomocy społecznej gminie Police w latach 2012-2015

Powody udzielania pomocy i wsparcia				
Ubóstwo				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	387	508	650	789
Liczba osób w rodzinach	767	1 119	1 359	1 621
Bezrobocie				
Liczba rodzin	864	888	712	590
Liczba osób w rodzinach	2 175	2 209	1 721	1 425
Niepelnosprawność				
Liczba rodzin	566	587	535	526
Liczba osób w rodzinach	1 027	1 073	945	887
Długotrwała lub ciężka choroba				
Liczba rodzin	470	540	476	485
Liczba osób w rodzinach	842	997	821	844
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych				
Liczba rodzin	336	366	302	279
Liczba osób w rodzinach	1 041	1 132	999	903
Alkoholizm				
Liczba rodzin	120	127	117	102
Osoby w rodzinach	255	234	207	169
Narkomania				
Liczba rodzin	3	3	7	5
Liczba osób w rodzinach	4	3	21	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa				
Liczba rodzin	113	134	116	117
w tym: wielodzietność				
Liczba rodzin	77	90	79	77
Bezdomność				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	123	130	134	130
Liczba osób w rodzinach	171	197	196	179
Przemoc w rodzinie				
Liczba rodzin	78	114	125	135
Liczba osób w rodzinach	199	374	397	423

Powody udzielania pomocy i wsparcia				
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego				
Liczba rodzin	27	36	22	26
Liczba osób w rodzinach	42	51	44	38
Zdarzenia losowe				
Liczba rodzin	16	7	14	3
Liczba osób w rodzinach	37	14	26	4
Sieroctwo				
Liczba rodzin	0	0	0	1
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach.

Wykres 17. Powody udzielania pomocy społecznej gminie Police w latach 2012-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach.

Analizując powyższe dane można zauważyć, że w kategorii ubóstwo nastąpił znaczący wzrost ilości rodzin, którym udzielono wsparcia z tego powodu (w 2015 r. ponad dwukrotnie więcej niż w 2012 r.). Ponadto prawie dwukrotnie wzrosła ilość rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy w rodzinie, zestawiając dane z 2012 oraz 2015 r.

Poza tymi najbardziej niepokojącymi zjawiskami, wyraźny spadek odnotowano w kategorii bezrobocie, co wynika ze zmniejszającego się wskaźnika bezrobocia (przy jednak ciągle wysokim jego poziomie) i sprzyjających czynnikach zewnętrznych, mających wpływ na sytuację życiową

mieszkańców, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W większości pozostałych kategorii dotyczących powodów przyznania pomocy ilość osób, którym przyznano taką pomoc, corocznie utrzymuje się podobny poziom, lub nieznacznie spada.

Osoby ubogie, bezrobotne oraz niepełnosprawne stanowią największą co do liczebności grupę klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach. Poniżej przedstawiono strukturę procentową rodzin, które skorzystały z pomocy społecznej w podziale na powody przyznania im tejże pomocy w latach 2011-2015.

Tabela 46. Struktura rodzin w gminie Police, którym przyznano pomoc wg powodów przyznania pomocy w latach 2011-2015

Powody przyznawania pomocy					
Struktura rodzin, którym przyznano pomoc wg powodów przyznania pomocy					
rok	2011	2012	2013	2014	2015
Ubóstwo (%)	35	24	33	49	62
Bezrobocie (%)	58	54	58	54	46
Niepełnosprawność (%)	36	36	39	40	41
Długotrwała lub ciężka choroba (%)	31	30	36	36	38
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowych (%)	22	21	24	23	22
Alkoholizm (%)	8	8	8	9	8
Narkomania (%)	0	0	0	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa (%)	8	7	9	9	9
Przemoc w rodzinie (%)	0	5	8	9	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach.

Analiza natężenia problemów społecznych gminy Police pozwala stwierdzić, że jednym z najważniejszych problemów jest **ubóstwo**. Brak dochodów lub dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, to także przyczyny trudności w innych sferach życia społecznego, w kwestiach zdrowotnych, edukacyjnych i innych. Brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych należy traktować priorytetowo, jest to bowiem problem, który wpływa na jakość życia mieszkańców oraz ogranicza możliwości rozwoju społecznego i gospodarczego.

Na kolejnym miejscu pod względem natężenia plasuje się problem jakim jest **bezrobocie**. Brak zatrudnienia wpływa na wysokość dochodów mieszkańców, co pozostaje w ścisłej korelacji z problemem ubóstwa. Brak zatrudnienia to brak dochodów, brak dochodów to trudności w zaspokajaniu życiowych potrzeb oraz ograniczenie możliwości inwestowania w edukację, zmianę

lub podwyższanie kwalifikacji. Konkluzja jest taka, że bezrobocie i ubóstwo pozostawia osoby i rodziny w zamkniętym kręgu możliwości zmiany swojej sytuacji.

Porównanie wartości widocznych w tabeli nie pozostawia żadnych wątpliwości dla stwierdzenia, że kolejnym dotkliwym problemem społecznym gminy jest **niepełnosprawność**, powodująca znaczące ograniczenie w pełnieniu ról społecznych. Skutki niepełnosprawności utrudniają codzienne funkcjonowanie, zatrudnienie, zarobkowanie. Problemy osób niepełnosprawnych, a ściślej ich rozwiązywanie wymagają sporych nakładów finansowych na likwidację barier społecznych, komunikacyjnych, rehabilitację i przystosowanie się do nowej sytuacji życiowej w związku z istotnymi ograniczeniami.

Istotną przyczynę świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowił także problem **długotrwałych i ciężkich chorób** mieszkańców gminy. Grupa osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach na terenie gminy, ze względu na wymieniony problem, jest czwartą, co do liczebności spośród wszystkich korzystających z pomocy. Długotrwała lub ciężka choroba jako problem społeczny uwidacznia się przez pryzmat korzystania ze świadczeń pieniężnych, głównie zasiłków okresowych, stanowiących istotne wsparcie w leczeniu, rehabilitacji i zapewnieniu powrotu do zdrowia. Rozwiązywanie problemów zdrowotnych jest w wielu wypadkach zależne od wsparcia oferowanego przez pomoc społeczną.

Istotną przyczynę świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowił także problem **bezzradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych** i prowadzenia gospodarstwa domowego. Grupa osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach na terenie gminy, ze względu na bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, jest piątą, co do liczebności spośród wszystkich korzystających z pomocy. Bezzradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych dotyka również rodziny niepełne. To przede wszystkim rodziny osób bezzradnych życiowo, pozostających od dłuższego czasu bez pracy czy też dotkniętych różnego rodzaju patologiami. Bezzradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Kolejnym z problemów jaki pojawia się na terenie gminy jest również **przemoc w rodzinach**. Precyzyjne określenie rozmiarów przemocy w rodzinie jest trudne. Korzystając jednak z dostępnych źródeł informacji, takich jak: statystyki Policji (przeprowadzone interwencje), statystyki Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego (uruchomione procedury „Niebieskie Karty”), czy dane zbierane przez podmioty (instytucje i organizacje) udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, a także

ogólnopolskie badania populacyjne można starać się oszacować skalę zjawiska przemocy domowej. Jednak prowadzone statystyki pokazują ten problem w niewielkim natężeniu dopiero od dwóch lat, co powoduje, że szczegółowe zbadanie problemu przemocy wymaga dalszej obserwacji i analizy, a to będzie możliwe po pewnym okresie działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, prowadzonych z zastosowaniem procedury Niebieskiej Karty. Procedura została wprowadzona w połowie 2011 roku. Z danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że ilość sporządzonych Niebieskich Kart utrzymuje się na podobnym poziomie. Odnosząc się do interwencji domowych przeprowadzanych przez Policję na terenie gminy Police – jak wynika z danych statystycznych Komendy Powiatowej Policji w Policach – w roku 2012 odbyło się ich 218, w roku 2013 – odnotowano 642 interwencje, w roku 2014 – 725 interwencji, po czym w roku 2015 – 714 interwencji. Fakty te obrazuje poniższa tabela.

Tabela 47. Liczba interwencji Policji oraz sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy w latach 2012-2015

Wyszczególnienie	Od 17.09.2012	2013	2014	2015
Liczba interwencji domowych	218	642	725	714
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	78	70	81	67

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Policach oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Skutecznie przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Problem **bezdomności** jest siódmym co do wielkości problemem społecznym, występującym na terenie gminy Police. Bezdomność w gminie Police jest coraz większym problemem, którego świadomi są nie tylko pracownicy socjalni OPS w Policach, ale i mieszkańcy gminy, którzy mają świadomość dużego zagrożenia bezdomnością rodzin z wieloma problemami, z którymi rodziny nie są w stanie uporać się samodzielnie bez pomocy instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych.

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w 2015 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie i dotknięte bezrobociem oraz osoby niepełnosprawne.

Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach.

Poniżej przedstawiono w ujęciu tabelarycznym realizację świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej w latach 2012-2015.

Tabela 48. Realizacja świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w gminie Police w latach 2012 – 2015

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej				
Zasilek stały				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	324	314	315	325
Liczba świadczeń	3 112	3 058	3 165	3 208
Kwota świadczeń w złotych	1 207 839	1 363 544	1 404 142	1 486 809
w tym: zasilek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	274	266	261	270
Liczba świadczeń	2 622	2 597	2 645	2 683
Kwota świadczeń w złotych	1 082 148	1 234 117	1 253 980	1 336 533
Zasilek okresowy				
Liczba osób	452	425	324	247
Liczba świadczeń	1 556	1 548	1 116	893
Kwota świadczeń w złotych	486 482	563 626	375 531	318 215
w tym: zasilek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	426	407	296	233
Liczba świadczeń	1 460	1 471	1 021	827
Kwota świadczeń w złotych	458 192	532 065	337 790	288 989
Zasilek celowy ogółem				
Liczba osób	1 301	1 238	1 047	996
Kwota świadczeń w złotych	1 101 602	1 102 408	1 079 619	1 004 292
w tym: Zasilek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"				
Liczba osób	620	690	562	468
Liczba świadczeń	1793	2 088	1 972	1 588
Kwota świadczeń w złotych	338 328	403 060	394 300	302 110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach

Tabela 49. Realizacja świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej w gminie Police w latach 2012 – 2015

Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej				
Posilek ogółem				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	727	657	593	609
Liczba świadczeń	89 492	90 173	74 838	74 673
Kwota świadczeń w złotych	616 706	628 124	566 128	541 574
w tym: dla dzieci				
Liczba osób	650	554	494	510
Liczba świadczeń	74 470	74 797	59 444	59 227
Kwota świadczeń w złotych	504 108	510 184	445 369	421 797
Schronienie				
Liczba osób	97	111	104	102
Liczba świadczeń	14 283	15 624	14 811	14 043
Kwota świadczeń w złotych	151 907	207 782	200 818	183 820
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej				
Liczba osób	40	44	46	49
Liczba świadczeń	450	432	508	551
Kwota świadczeń w złotych	903 484	883 044	1 065 858	1 184 381

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach.

Analizując dane z powyższych tabel można zauważyć, że liczba osób pobierających zasiłek stały utrzymuje się na tym samym poziomie, natomiast zwiększyła się wartość świadczeń w formie zasiłków stałych. Analiza świadczeniobiorców zasiłków stałych pokazuje też utrzymującą się na podobnym poziomie grupę osób samotnie gospodarujących, dla których zasiłek stały jest istotnym wsparciem w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Grupa osób samotnie gospodarujących stanowi 83% całej grupy świadczeniobiorców zasiłku stałego. Odnotowano natomiast znaczący spadek w ilości osób pobierających zasiłek okresowy oraz celowy, a tym samym wartość wypłaconych świadczeń również zmalała.

W latach 2012-2015 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc finansowa, głównie w postaci zasiłków celowych oraz zasiłków stałych i okresowych. Na taki wynik na pewno miał wpływ pogorszenie się sytuacji gospodarczo-ekonomicznej społeczeństwa jak też podwyższenie kryterium dochodowego, zgodnie z art. 8 ustawy o pomocy społecznej, co bezpośrednio wpłynęło na wyższe kwoty przyznawanych zasiłków.

Duże znaczenie miała także pomoc rzeczowa udzielana w postaci posiłku (w tym dożywianie dzieci). Ważną formą wsparcia beneficjentów była również praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Wśród form pomocy świadczonej przez ośrodek znalazły się również usługi opiekuńcze. Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były natomiast kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej. Poniższa tabela obrazuje wsparcie OPS w tym zakresie.

Tabela 50. Usługi pomocy społecznej udzielone przez OPS w Policach w latach 2012-2015

Usługi pomocy społecznej				
Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
Usługi opiekuńcze ogółem				
Liczba osób	131	141	146	145
Liczba świadczeń	36 709	36 790	39 175	40 696
Kwota świadczeń w złotych	1 204 650	1 176 597	1 269 304	1 369 574
Poradnictwo specjalistyczne				
Liczba rodzin	153	156	219	223
Liczba osób w rodzinach	387	390	482	532
Praca socjalna				
Liczba rodzin	390	304	274	181
Liczba osób w rodzinach	932	823	690	542

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Policach.

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia OPS wdrażał w życie wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy. Obejmowały one m.in. działania interwencyjne, które podejmowano w sytuacjach szczególnie trudnych, głównie gdy stwierdzono nieprawidłowości w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wobec dzieci oraz zaniedbania rodzin wobec starszych i niepełnosprawnych ich członków.

Należy zauważyć, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach, jako jednostka pracująca metodą CAL, realizuje zadania polegające na integracji i aktywizacji społeczności lokalnej. Do realizacji tych zadań chętnie włączają się Rady Osiedlowe, Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów koło Police, a także współpracuje ze szkołami i przedszkolami z terenu gminy Police. Do zadań aktywnie włączają się również wolontariusze z polickich szkół. Ponadto nadal rozwija się

współpraca z Wydziałem Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego. Zarówno wolontariusze, jak i wymienione jednostki biorą czynny udział w realizacji projektów tutejszego Ośrodka na rzecz integracji społeczności lokalnej. W 2015 r. zaangażowanych w działalność OPS było 47 wolontariuszy oraz 4 osoby na stażu.

Prezentowane w niniejszej części problemy rodzin na terenie gminy Police stanowią jedynie fragment badanej rzeczywistości społecznej i nie wyczerpują katalogu problemów, z jakimi rodziny mogą się borykać. Diagnoza obejmuje te obszary w życiu rodzin, które mogą być badane przez pryzmat udzielanej pomocy i wsparcia oraz które stanowią pewien wyznacznik dla projektowania zmiany społecznej, istotnej dla rozwoju społeczności lokalnych.

Podsumowując działania z zakresu pomocy społecznej realizowane w gminie należy uznać je za realizowane zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi. Nie zwiększająca się istotnie liczba osób i rodzin objęta pomocą z zakresu pomocy społecznej świadczy, że działania realizowane przez OPS są skuteczne i wyposażają osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji społecznej w podstawowe środki do funkcjonowania. Niemniej jednak należy również odnotować, że konieczne są dalsze działania, prowadzące do usamodzielnienia się od pomocy społecznej, zarówno poszczególnych osób jak i całych rodzin. Służyć ma temu opracowanie, a następnie realizacja Strategii rozwiązywania problemów społecznych.

4.5.2. Infrastruktura kulturalna

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Wiodącą instytucją, która prowadzi w gminie działalność kulturalną, jest Miejski Ośrodek Kultury w Policach, który skupia w swojej siedzibie wiele podmiotów realizujących cele kreowania i upowszechniania kultury. Miejski Ośrodek Kultury jest kulturalnym centrum gminy Police oraz całego powiatu polickiego. To miejsce koncertów, seansów filmowych, spotkań okolicznościowych, konferencji, targów i wielu cyklicznych imprez o charakterze masowym, m.in.:

- "Cecyliada" - święto muzyki sakralnej. Polickie Dni Muzyki - Cecyliada to prezentacja przede wszystkim dorobku chórów lokalnych (szczecińskich i polickich) oraz możliwość wysłuchania koncertów w wykonaniu najbardziej uznanych zespołów w Polsce. Do tej pory przed policką publicznością prezentowały się m.in.. Schola Cantorum Gedaniensis, Słowiki Polskie, Pueri Cantores Tarnoviensis, Cantores Minores z Warszawy, Słowiki Szczecińskie,
- "Majowe Przebudzenie" - impreza plenerowa, organizowana w pierwszych dniach maja, podczas których przed policką publicznością występują największe gwiazdy polskiej estrady;
- "Trzebieskie Neptunalia" - impreza plenerowa na zakończenie etapowych regat turystycznych, odbywających się w Trzebieży nad Zalewem Szczecińskim;
- Międzynarodowe Dni Polic (Dzień Chemika) - plenerowa impreza o charakterze rodzinnego festynu rekreacyjno-sportowego, współorganizowana z Z. Ch. „Police” S.A.

Siedzibą ośrodka od 1998 roku jest nowoczesny, przestronny obiekt przy ulicy Siedleckiej 1a. Znajduje się tu efektowne foyer, sala widowiskowo-kinowa, liczne pracownie artystyczne, kawiarenka internetowa, a także kawiarnia Cafe Pit&Rock.

MOK realizuje zadania z zakresu edukacji artystycznej dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez organizację czasu wolnego, prowadzenie różnych zajęć oraz kół zainteresowań. W licznych zespołach artystycznych działających w placówce systematycznie ćwiczą i podnoszą swe umiejętności setki młodych plastyków, aktorów, tancerzy czy muzyków. Miejski Ośrodek Kultury w Policach jest placówką integrującą lokalne środowisko. Podejmuje i wspiera inicjatywy kulturalno-społeczne.

Działalność kulturalna jest prowadzona również w formie biblioteki i czytelnicy. Mieszkańcy gminy Police mogą korzystać z Biblioteki im. Marii Skłodowskiej-Curie oraz 2 jej filii znajdujących się w Policach. Łącznie w bibliotekach zatrudnionych jest 20 pracowników, a z oferty, w tym księgozbioru liczącego ponad 90 000 woluminów) korzysta rocznie blisko 5 400 mieszkańców gminy.

W swojej ofercie oprócz tradycyjnych książek ma również audiobooki, oraz czasopisma dopasowane dla różnych grup wiekowych. Misją Biblioteki jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczeństwa lokalnego, upowszechnianie kultury i czytelnictwa, edukacja i przygotowanie małych dzieci do bardzo wczesnych kontaktów z książką i biblioteką oraz kultywowanie tradycji. Uzyskuje się to przez m.in.:

- popularyzację książki i czytelnictwa (lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, wystawy, konkursy czytelnicze itp.),
- udzielanie informacji bibliograficznych i bibliotecznych,
- organizowanie imprez okolicznościowych, koncertów, warsztatów literackich, spektakli teatralnych oraz wystaw, kultywowanie tradycji;
- organizacja rajdów („np. Odjazdowy bibliotekarz”), szkoleń, wielokulturowych warsztatów.

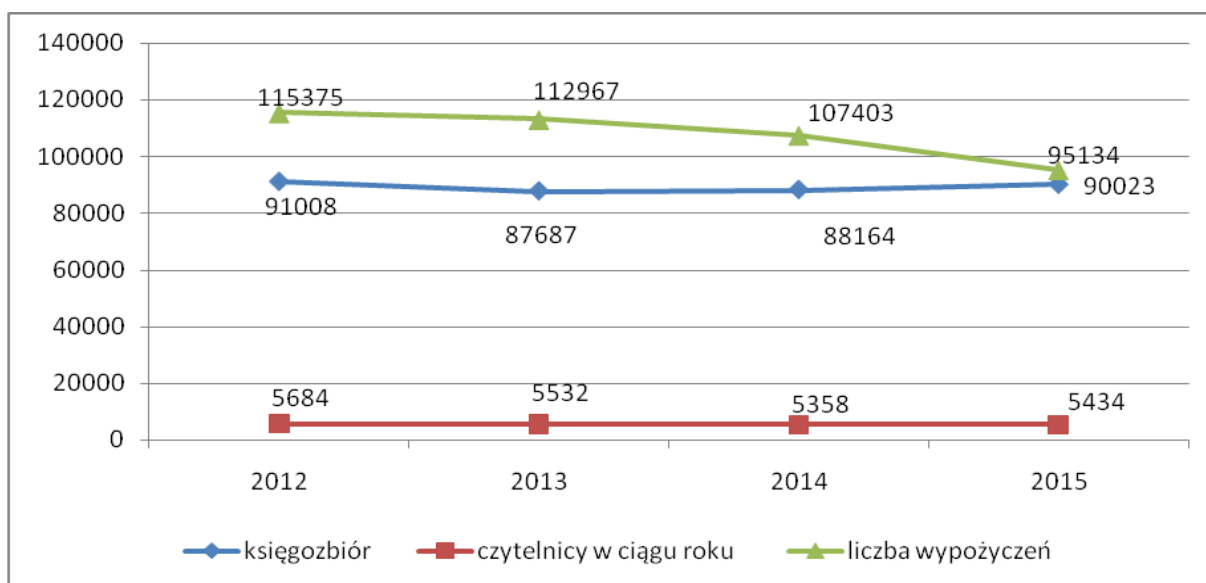
Statystyki dot. korzystania z oferty bibliotek na terenie gminy przedstawia poniższa tabela oraz obrazuje wykres:

Tabela 51. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Police

	2012	2013	2014	2015
księgozbiór	91 008	87 687	88 164	90 023
czytelnicy w ciągu roku	5 684	5 532	5 358	5 434
liczba wypożyczeń	115 375	112 967	107 403	95 134

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 18. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Police

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując dane należy stwierdzić, że liczba czytelników w badanym okresie nieznacznie zmalała i wynosiła na koniec 2015 r. 130 osób na 1000 ludności, jednak według danych z GUS jest wyższa od średniej powiatowej (102 osób) i niższa od średniej wojewódzkiej (145osoby).

Wpływ na rozwój kultury, turystyki, a tym samym na proces integracji społecznej, mają również cykliczne imprezy, odbywające się na terenie gminy. Poniższa tabela przedstawia wykaz cyklicznych imprez odbywających się na terenie gminy, jednak nie świadczy to o dużej aktywności działaczy kultury i organizacji pozarządowych. Corocznie kalendarz imprez i atrakcji kulturalnych prezentowany jest na stronie internetowej gminy.

Tabela 52. Wykaz cyklicznych imprez organizowanych na terenie gminy Police

Termin	Nazwa imprezy
Styczeń	<ul style="list-style-type: none"> • "Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy", • "Koncert Noworoczny", • Orkiestrowy Turniej Piłki Nożnej Oldbojów
Luty	-----
Marzec	<ul style="list-style-type: none"> • "Polickie Kaziuki • Turniej im. M. Gajewskiego w tenisie stołowy • Mistrzostwa Polic w Biegach Przełajowych • Turniej Par Brydża Sportowego Polickiej IMPY
Kwiecień	<ul style="list-style-type: none"> • Policki Puchar Europy • IV Edycja Szkolnej Ligi Biegów Przełajowych • Targi Polickie (może być maj)

Termin	Nazwa imprezy
Maj	<ul style="list-style-type: none"> • Turniej Piłki Siatkowej "POLICE CUP" • V Edycja Szkolnej Ligi Biegów Przełajowych • POLSKA BIEGA - POLICE BIEGAJĄ
Czerwiec	<ul style="list-style-type: none"> • "Dni Polic" • "Trzebieskie Świętojanki" • POLICKA PIĘTNASTKA • Wyciskanie leżąc
Lipiec/sierpień	<ul style="list-style-type: none"> • "Trzebieskie Neptunalia" (lipiec) Festiwal Teatralny "Teatralna Elipsa Kreatywności" (lipiec) • "Jarmark Augustiański" (sierpień) • Turniej Szachowy im. Tadeusza Gniewa • Bieg "DZIKA" • Półkolonie kajakarskie
Wrzesień	<ul style="list-style-type: none"> • Zawody Wędkarskie • I Edycja Szkolnej Ligi Biegów Przełajowych
Październik	<ul style="list-style-type: none"> • Memoriał im. T. Iwańca w podnoszeniu ciężarów • II Edycja Szkolnej Ligi Biegów Przełajowych • Ćwierćmaraton Policki
Listopad	<ul style="list-style-type: none"> • "Śpiewnik Patriotyczny" z okazji Narodowego Święta Niepodległości. • III Edycja Szkolnej Ligi Biegów Przełajowych
Grudzień	<ul style="list-style-type: none"> • "Muzyczna Wigilia na Starym Mieście"

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Oświaty i Kultury Urzędu Gminy w Policach.

Oprócz powyższych wykazanych przedsięwzięć w poszczególnych sołectwach organizowane są tematyczne festyny z konkursami, nagrodami i poczęstunkiem, a także rajdy rowerowe, uatrakcyjnijające codzienne życie mieszkańców. Doroczne dożynki są znakomitą imprezą kulturalną i integracyjną, sumującą całoroczną rywalizację sołectw we współzawodnictwie sportowo - rekreacyjnym, będącym niezaprzeczalną formą ludzkiej aktywności.

4.5.3. Infrastruktura sportowa

Od 2003 r. gmina Police dysponuje Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Policach. Przedmiotem działalności OSiR jest m.in. organizacja imprez o charakterze sportowo – rekreacyjnym, zapewnienie właściwej eksploatacji bazy sportowej, współpraca ze stowarzyszeniami i klubami sportowymi. OSiR organizuje również imprezy sportowe najwyższej rangi – Mistrzostwa Polski oraz realizuje projekty transgraniczne. Bazę sportową OSiR stanowi Zespół Obiektów Sportowych przy ul. Siedleckiej, Kompleks Rekreacyjno – Sportowy przy ul. Piaskowej, Gminne Centrum Edukacji i Rekreacji, Kompleks turystyczny w Trzebieży, oraz Zespół Obiektów Rekreacyjno – Sportowych przy ul. Rybackiej w Trzebieży. Od 2005 r. w strukturach organizacyjnych OSiR funkcjonuje Gminne

Centrum Informacji – przedsięwzięcie realizowane w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „Pierwsza Praca”.

Każdego roku na terenie gminy organizowane są imprezy sportowe o zasięgu lokalnym. Wykaz imprez o charakterze sportowym został ujęty w powyższej tabeli (łącznie z imprezami kulturalnymi). Także mieszkańcy gminy, którzy mają dostęp i możliwości uprawiania różnorodnych sportów, często reprezentują gminę w rozgrywkach sportowych o zasięgu szerszym, tj. międzywojewódzkim, ogólnopolskim a także międzynarodowym. Poniżej ujęto wykaz obiektów sportowych i rekreacyjnych znajdujących się na terenie gminy, administrowanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Policach:

Tabela 53. Wykaz obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Police

Nazwa obiektu i lokalizacja	Rodzaj obiektu i krótki opis
Zespół Boisk Sportowych w Policach ul. Siedlecka	<p>Łączna powierzchnia 6,362 ha. Obiekt składa się z:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stadion piłkarski ze stanowiskiem dowodzenia, widownia dla 2 795 widzów. Płyta główna stadionu z trawy naturalnej ma powierzchnie ca 11 000 m², • płyta treningowa pow. ca 11 000 m², • plac treningowy (nawierzchnia ziemna) pow. 8 000 m², • korty tenisowe o nawierzchni z mączki ceglanej o powierzchni 1 188 m², • hala sportowa – aktualnie w przebudowie będzie miała charakter treningowo – szkoleniowy w sportach zespołowych tj. siatkówka, piłka ręczna, piłka nożna halowa, podnoszenia ciężarów, • sala podnoszenia ciężarów AKS PROMIEN, • sala ćwiczeń kulturystycznych i siłowych TKKF TYTAN.
Kompleks Rekreacyjno – Sportowy w Policach przy ul. Piaskowej 97	<p>Obiekt o łącznej pow. ca 26,199 m². W skład obiektu wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stadion piłkarsko –lekkoatletyczny o nawierzchni z tartanu oraz trawy syntetycznej z widownią na 385 miejsc siedzących i ok. 400 miejsc stojących, • budynek socjalno – biurowy z zapleczem gospodarczym (szatnie, natryski, sauna) oraz kręgielnią, • skate park <p>Obiekt dostosowany do organizacji turniejów i zawodów piłki nożnej, piłki koszykowej, piłki siatkowej, lekkoatletycznych oraz rekreacyjno - integracyjnych</p>
Gminne Centrum Edukacji i Rekreacji w Trzebieży przy ul. Leśnej 15	<p>Obiekt o łącznej o pow. 5,9425 ha. Na terenie Gminnego Centrum Edukacji i Rekreacji w Policach znajdują się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • domki kempingowe typu BONIN każdy o powierzchni 131m² łazienką/ z przeznaczeniem dla 14 osób. Łącznie 10 domków, • budynek administracyjny o pow. 280m², • stołówka dla 90 osób, • stacja uzdatniania wody wraz z basenami o powierzchni 517m, • otwarty basen kąpielowy o wymiarach 25m x 18,5m, największa głębokość 1,25m, najmniejsza głębokość 0,75m • brodzik o wymiarach 10m x 12.5m, największa głębokość 0,70m, • kawiarnia, miejsce do grilla, • miejsce rekreacyjno - wypoczynkowe tzw. "Sielska Osada" składające się z 6 obiektów: domek grillowy (56 m2), wiata grillowa (17 m2), sauna parowa (17 m2), sauna sucha (17 m2), wiata na bar (9 m2), chata recepcji

Nazwa obiektu i lokalizacja	Rodzaj obiektu i krótki opis
	z przebieralnią (17 m ²).
Kompleks Rekreacyjno – Plażowy w Trzebieży przy ul. Spacerowej 15	<p>Obiekt o łącznej o pow. 3,801 ha. W skład kompleksu wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pole namiotowe, • pawilon higieniczno – sanitarnym na campingowym; • pawilon higieniczno – sanitarnym na plaży; • pawilon altana na polu campingowym; • pawilon recepcji na polu campingowym; • parking utwardzony na kilkadziesiąt samochodów, • miejsce na ognisko, • boisko z trawy sztucznej (w przebudowie) do gry w piłkę nożną.
Obiekt Sportowo – Rekreacyjny w Trzebieży przy ul. Rybackiej 26	<p>W skład obiektu wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • boisko sportowe o nawierzchni trawiastej o wym. 60m × 100 m, • budynek socjalno biurowy, • budynki letniskowe typu „BUŃKI” – 3 szt.
Kompleks Boisk Sportowych „ORLIK 2012” w Tanowie przy ul. Szkolnej 12	<p>W skład kompleksu wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budynek o konstrukcji modułowej stanowiący zaplecze socjalno – administracyjne, • boisko do piłki nożnej o wymiarach 30m × 62 m o nawierzchni syntetycznej, • boisko wielofunkcyjne o wymiarach 19,1m × 32,1m o nawierzchni poliuretanowej , • trawiaste pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną, • zestaw BAMBINO (plac zabaw), • piaskownica.
Kompleks Boisk Sportowych „ORLIK 2012” w Przęsocinie przy ul. Szkolnej 1	<p>W skład kompleksu wchodzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • boisko do piłki nożnej wraz z wyposażeniem o wymiarach 30m × 62 m o nawierzchni syntetycznej, • boisko wielofunkcyjne do koszykówki i siatkówki wraz z wyposażeniem o wymiarach 19,1m × 32,1m o nawierzchni poliuretanowej, • budynek o konstrukcji modułowej stanowiący zaplecze socjalno – administracyjne.
Miejska Przystań Żeglarska w Policach przy ul. M. Konopnickiej 12	<p>Na terenie przystani znajdują się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hangar o pow. 302,96m², • budynek socjalno – biurowy o pow. użytkowej 138,14 m², • nabrzeże z pomostami, • slip, • wiata drewniana o wymiarach 6m × 4m, • punkt mycia naczyń, • toaleta zewnętrzna typu toi toi.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach.

Ponadto na terenie gminy Police znajdują się: 2 stadiony, 6 boisk do tenisa ziemnego, 15 Boisk uniwersalnych, 2 Hale sportowe , 10 Sal sportowych uniwersalnych o wymiarach od 24x12 do 36x18, 2 Boiska Orlik (Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach oraz Podgrodzie), 1 Lodowisko Biały Orli (Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach), 1 Pływalnia kryta (Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach), 1 Hala widowiskowo – sportowa - 1 (Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach).

Aktywnym spędzaniem czasu dla mieszkańców gminy niewątpliwie również jest turystyka rowerowa oraz biegowa. Dziedziny te również w sposób zorganizowany zajmują swoje miejsce w kalendarzu corocznych imprez. Mocną stroną gminy jest dobrze rozwinięta sieć klubów sportowych.

4.5.4. Infrastruktura turystyczna

Bogata historia gminy, wiele ciekawych zabytków jak i walory turystyczno – przyrodnicze predysponują tereny do uprawiania różnych form turystyki, zwłaszcza wodnej, rowerowej oraz pieszej. Na terenie miasta Police znajduje się wiele interesujących zabytków, do których należą:

- **gotycka kaplica** - jedyna pozostałość po XIII-wiecznym Kościele Najświętszej Marii Panny, który rozebrano pod koniec wieku XIX. Ten niewielki, acz interesujący architektonicznie budynek, znajduje się w staromiejskiej części miasta, przy Placu Chrobrego. Na tym samym placu mieści się duży skwer ozdobiony oryginalną fontanną, będącą charakterystycznym obiektem miasta,
- **Neogotycki Kościół Mariacki**, który dzięki strzelistej ponad 60-metrowej wieży, już z oddali widoczny jest w panoramie Polic. Zbudowany w końcu XIX wieku, przechodził zmienne koleje losu. Pomimo to, większość imponującej budowli pozostała nienaruszona i dziś kościół należy do ważniejszych zabytków Polic stanowiąc jeden z nieoficjalnych symboli miasta.
- **Polickie Lapidarium** - miejsce szczególne, znajdujące się w Parku Staromiejskim. Pełni ono funkcję podwójną: z jednej strony swoistego muzeum rzeźby nagrobnej, z drugiej - świadectwa pamięci i szacunku dla niegdyś mieszkających w tym mieście i okolic. Prace przy tworzeniu Lapidarium rozpoczęły się na przełomie lat 1997/98. Odrestaurowano ponad 120 elementów cmentarnych z 24 przedwojennych niemieckich cmentarzy.
- **Klasztor Augustianów w Policach - Jasionicy** – jeden z najciekawszych zabytków tych terenów. Mnisi przybyli tu już w wieku XIII i zbudowali pierwszy kościół na wyniosłości zwanej Wzgórzem Maryjnym. Ceglany klasztor, o czysto gotyckiej architekturze, powstał nieco później, w wieku XIV, zaś w czasie Reformacji przejęły go władze świeckie. Po II wojnie światowej zaniedbany obiekt popadł w ruinę. Paradoksalnie jednak owa dewastacja przyczyniła się do odsłonięcia pierwotnej, gotyckiej architektury klasztoru.

Poza Policami na terenie gminy do najważniejszych zabytków można zaliczyć:

- **Kościół w Pilchowie**. Pierwsza wzmianka o Pilchowie pochodzi z 1286 r., kiedy wybudowano tutaj granitowy kościół. Do dzisiaj przetrwał neoromański kościół, ze zmianami dokonanymi w II połowie XIX wieku. Przy kościele zachowała się XIX-wieczna dzwonnica o konstrukcji belkowej.

- **Kościół w Niekłończycy.** Barokowa świątynia w Niekłończycy, wybudowana w 1778 roku, dała początek osadnictwu na terenach zwanych wówczas Królewskim Polem. Budowla ma charakterystyczną dla Pomorza konstrukcję ryglową (szachulcową).
- **Pałac w Leśnie Górnym.** Po roku 1862 rozpoczęła się budowa pałacu w stylu eklektycznym. Kilkadziesiąt lat później przy pałacu urządzono park z lipami, dębami, klonami i wierzbami płaczącymi. Po II wojnie światowej majątek należał do różnych instytucji. Aktualnie znajduje się w rękach prywatnego właściciela, który pałac odbudował.
- **Pałac w Zalesiu.** W 1910 roku rodzina Amim-Schlagenthin wybudowała w Zalesiu trzykondygnacyjny pałac, z wysokim dachem i latarnią. Po II wojnie światowej Zalesie stało się osadą leśników, a nieremontowany pałacyk niszczał. W 2000 roku zakończono generalny remont pałacu, który stał się siedzibą Nadleśnictwa Trzebież. Pałac położony jest w sąsiedztwie Rezerwatu "Świdwie".

Rozwój turystyki w gminie Police skupia się wokół naturalnych atrakcji przyrodniczych i krajobrazowych, takich jak: tereny nad Zalewem Szczecińskim w Trzebieży, tereny Puszczy Wkrzańskiej, oraz obszar ujścia Odry.

Do głównych miejscowości turystycznych o znaczeniu ponadgminnym można zaliczyć Trzebież, Bartoszewo oraz Żółtew. W Bartoszewie znajdują się ogródki działkowe z zabudową letniskową oraz ośrodek rekreacyjno – wypoczynkowy, a w miejscowości Żółtew ośrodek jeździecki. W gminie znajduje się kilka ośrodków jeździeckich: Bartoszewo, Żółtew, Trzeszczyń, Przęsocin, Leśno Górne, Pilchowo.

Wśród form turystyki największe znaczenie posiada turystyka piesza i rowerowa. W celu uprawiania bezpiecznej turystyki rowerowej i pieszej w gminie wyznaczono szereg szlaków turystycznych. Na obrzeżach Puszczy Wkrzańskiej usytuowana jest 4,5 kilometrowa trasa rekreacyjna. Jest tak zaplanowana, aby można tu było wypocząć, zadbać o kondycję czy choćby zorganizować rodzinny piknik. Na całej długości trasy rozmieszczono przyrządy do ćwiczeń, wygodne siedziska, tablice edukacyjne. Wyznaczono miejsca do grillowania. Ze ścieżki mogą korzystać amatorzy górskich rowerów. Wytyczenie i urządzenie trasy zostało tak pomyślane, aby mogły z niej korzystać zarówno dzieci jak i osoby starsze.

W zasięgu terytorialnym gminy przebiega międzynarodowa ścieżka rowerowa wokół Zalewu Szczecińskiego od Międzyzdrojów do Nowego Warpna. Ścieżka przebiega ze Szczecina przez Pilchowo – Tanowo – Tatynię – Police-Jasienicę – Uniemyśl – Trzebież i dalej do Nowego Warpna.

Trzebież położona jest na skraju Puszczy Wkrzańskiej na zachodnim brzegu przewężenia łączącego południową część Wielkiego Zalewu z Rostoką Odrzańską. Trzebież posiada dostęp do głębokowodnego toru wodnego prowadzącego z Zatoki Pomorskiej do Szczecina, a dalej do morskich i śródlądowych szlaków żeglugowych. Walory położenia geograficznego, dotychczasowe doświadczenia oraz istniejący potencjał (techniczny, organizacyjny i ludzki) predestynują Trzebież do realizacji funkcji portowo – turystycznej. Obecnie głównym atutem miejscowości, odróżniającym ją

od sąsiadujących ośrodków portowych, jest znaczący potencjał do obsługi żeglarstwa. Dla rozwoju turystyki, obok atrakcji w postaci imprez sportowych i rozrywkowych nie mniej ważna jest baza noclegowa oraz usługowa. Całoroczną bazę noclegową w Trzebieży stanowi 120 miejsc noclegowych oraz pole biwakowe przeznaczone dla 180 osób (nie licząc kwater prywatnych). Największym mankamentem jest zanieczyszczenie wód Zalewu Szczecińskiego i zbyt mała plaża w odniesieniu do potrzeb rozwijającej się turystyki. W Trzebieży zlokalizowany jest kompleks rekreacyjny. Kompleks o powierzchni 36 000 m² obejmuje pole biwakowe dla 180 obozowiczów, plac zabaw dla dzieci i 3 wielofunkcyjne boiska do gry. W Trzebieży ma swoją siedzibę Centralny Ośrodek Żeglarstwa Polskiego Związku Żeglarskiego im. Andrzeja Benesza – największej szkoły żeglarstwa morskiego w Polsce. COŻ jest organizatorem rejsów pełnomorskich po Morzu Bałtyckim i Morzu Północnym. Od wielu lat bierze czynny udział w zlocie żaglowców Tall Ships Races na jachcie Kapitan Głowacki. Ośrodek dysponuje licznym, różnej wielkości sprzętem pływającym przeznaczonym do szkolenia w rejsach morskich i kursach stacjonarnych. Dwa baseny jachtowe przystosowane są do cumowania jednocześnie 120 jednostek. W Trzebieży znajduje się największy na Zalewie Szczecińskim port rybacki, handlowy, pasażerski i żeglarski¹³.

Oferta turystyczna i związana z nią infrastruktura nie jest tylko skierowana do potencjalnych turystów, ale stanowi zaplecze dla aktywizacji i organizacji czasu wolnego dla mieszkańców gminy i przez to staje się jednym z elementów szeroko rozumianych działań prowadzonych przez sektor publiczny i pozarządowy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

4.6. RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH

Metodologia

Na potrzeby zespołu opracowującego Raport o Stanie Polityki Społecznej w Gminie Police oraz Diagnozy Stanu jako elementu wyjściowego dla *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Police na lata 2017 -2026* opracowano ankietę, skierowaną do liderów opinii publicznej, mieszkańców oraz wszystkich zainteresowanych dobrym funkcjonowaniem szeroko rozumianej pomocy społecznej. Celem ankiety było pozyskanie szczegółowych opinii na temat obszarów życia społeczno – gospodarczego gminy Police, mających bezpośredni lub pośredni wpływ na funkcjonowanie poszczególnych instrumentów polityki społecznej realizowanej przez gminę, ale także przez sektor pozarządowy. Przedmiotem sformułowanych w ankiecie pytań była identyfikacja postaw i opinii mieszkańców na temat oceny jakości życia i wyzwań rozwojowych gminy powiązanych z pomocą społeczną. Dane uzyskane w ankiecie uzupełniają informacje otrzymane z instytucji odpowiedzialnych za poszczególne działania w obszarze szeroko rozumianej pomocy społecznej

---

¹³ *Strategia Rozwoju Gminy Police do 2020 r.*, s. 28.

w gminie Police. Badania opinii mieszkańców gminy Police było realizowane w listopadzie i grudniu 2016 roku.

Ankieta składała się z 10 pytań, w tym również metryczki i miała formę pytań zamkniętych, jak i otwartych, w których respondenci oceniali poszczególne elementy infrastruktury, życia społecznego i gospodarczego, kultury, edukacji, opieki zdrowotnej i administracji, związanej z szeroko rozumianą pomocą społeczną. W wypełnianiu ankiety uczestniczyło 101 osób, jednak rozkład liczby głosów w poszczególnych pytaniach był zróżnicowany, ponieważ nie wszyscy respondenci udzielali odpowiedzi na każde z postawionych w ankiecie pytań.

Pytania w ankiecie były tak sformułowane, aby dać odpowiedź, co stanowi problem dla mieszkańców i jak założyć długookresowy plan działania niezbędny dla realizacji zamierzeń prospołecznych, stanowiących podstawę polityki społecznej gminy.

Wypowiedzi osób ankietowanych znalazły odzwierciedlenie w zbudowanej diagnozie dla potrzeb dokumentu *Strategii* oraz w tworzonych celach i kierunkach realizacji polityki społecznej gminy do roku 2016.

Wyniki przeprowadzonej Ankiety

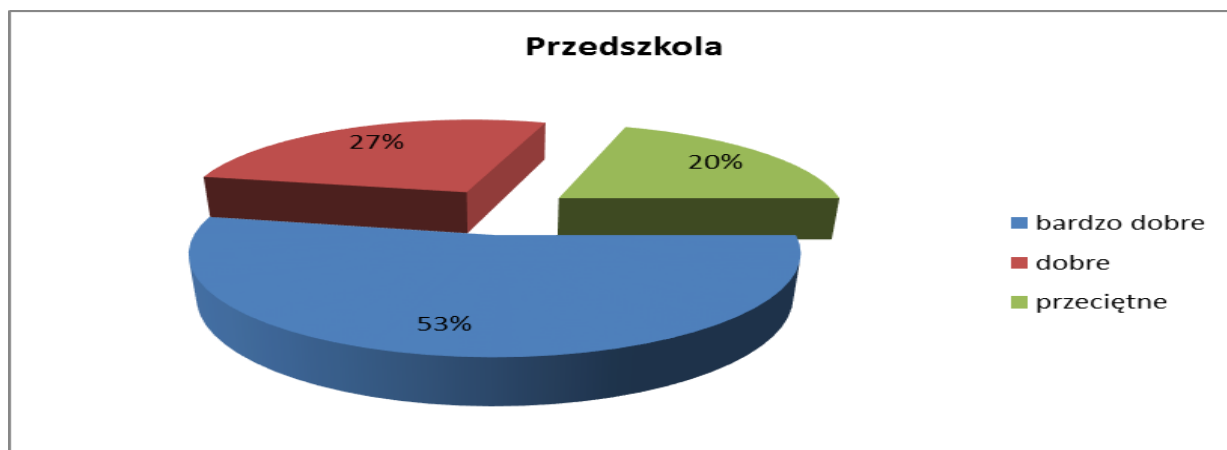
Ocena warunków życia w gminie

W pytaniu 1 ocenie poddano warunki życia w gminie. Respondenci mieli do wyboru pięciostopniową skalę, według której dokonywali odpowiedzi na pytania w następującym zakresie: złe, słabe, średnie, dobre i bardzo dobre. Na pytanie składało się 25 elementów dotyczących stanu infrastruktury społeczno – publicznej, a także stanu środowiska naturalnego, świadomości ekologicznej i integracji mieszkańców.

W obszarze gminy Police najgorzej oceniona została **świadomość ekologiczna mieszkańców** (średnie i wysokie zagrożenie problemem wskazało 56% ankietowanych). Na podobnym poziomie oceniono **stopień integracji społecznej**, czyli proces włączania się do zasadniczej części społeczeństwa różnorodnych, zwykle mniejszościowych grup społecznych. Ponadto 58% ankietowanych wskazało na przeciętność oferty **usług poza handlowych**, a za słaby element **oferty kulturalnej** (55%) ankietowanych. Ponadto wskazało na słabość oferty **lokalnego rynku pracy** (61%), przy czym jego ocena w dalszych komentarzach wyrażanych w pytaniach otwartych dotyczyła nie tyle oferty pracy co do ilości miejsc pracy, ale słabość oferty co do jej jakości, szczególnie w zakresie wynagrodzenia za pracę. Za słabą przez 37% badanych **oceniono stopę życiową mieszkańców**. Dobrze wypadł w ocenie respondentów cały pakiet usług publicznych, z tym, że **opieka zdrowotna** uzyskała 57% dobrych i bardzo dobrych ocen przy 43% oceniających tą usługę na

przeciętną. Pozostałe elementy warunkujące jakość życia na obszarze gminy przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres 19. Przedszkola (jakość usług)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ogólna ocena przedszkoli wypadła bardzo wysoko z tym, że dostępność oceniono o kilka punktów procentowych niżej, niż jakość świadczonych w nich usług.

Wysoko została oceniona **jakość nauczania w szkołach podstawowych** na terenie gminy, odpowiednio 71% mieszkańców określiło ją jako dobrą, a tylko 17% jako przeciętną w kontrze do tych, którzy ocenili jakość nauki w szkołach podstawowych jako bardzo dobrą -12% Nikt nie ocenił szkół podstawowych jako słabe lub złe. Ponadto respondenci dobrze ocenili **jakość nauczania w gimnazjach** - 57% w stosunku do 21% ankietowanych oceniających ich jakość jako przeciętną.

Wykres 20. Szkoły podstawowe (jakość usług)

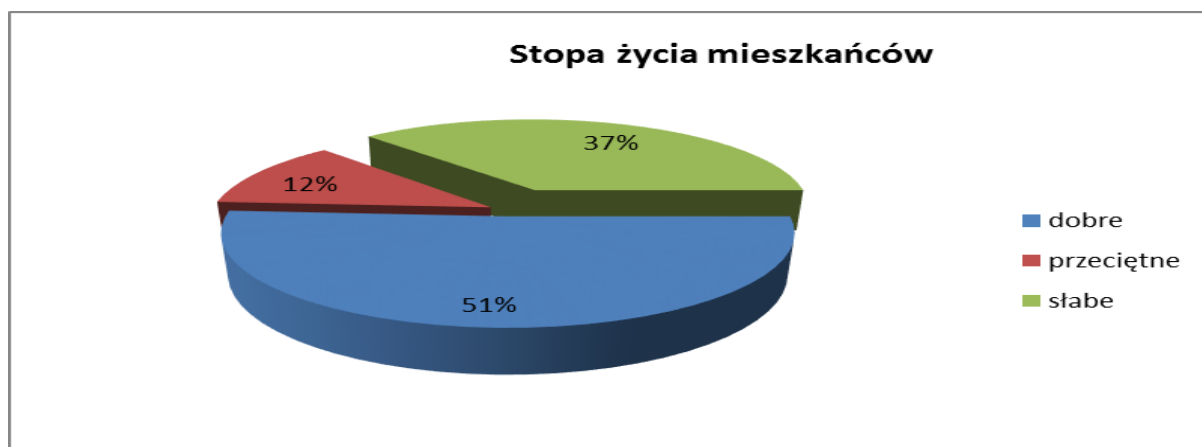
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Blisko 12% ankietowanych oceniło **stopę życiową mieszkańców** gminy Police jako przeciętną, a 37% jako słabą. Wyniki ankiety w tym przypadku nie odzwierciedlają do końca rzeczywistej opinii

mieszkańców, ponieważ w ankiecie mieszkańcy gminy nie związani zawodowo z administracją publiczną, lokalnym biznesem, czy organizacjami pozarządowymi stanowili 7% ankietowanych i rezultatem tego rozkładu głosów nikt nie ocenił stopy życiowej mieszkańców w kategorii „zła”.

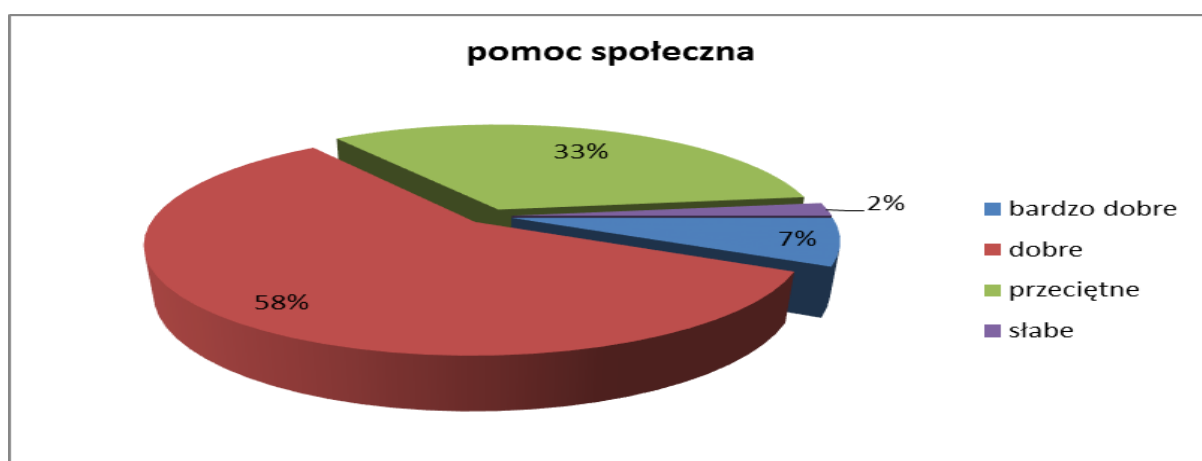
Wykres 21. Stopa życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Pomoc Społeczna oceniana była głównie przez pryzmat funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach. Czy taka ocena jest uprawniona? Tak, jeżeli przyjmiemy, że OPS jest koordynatorem różnych działań z zakresu pomocy społecznej, również tych, które nie leżą w bezpośredniej kompetencji Ośrodka, wynikających z ustawy i wewnętrznych rozporządzeń Burmistrza Gminy Police. Łączną ocenę dobrą i bardzo dobrą na poziomie 65% należy uznać za sukces OPS-u.

Wykres 22. Pomoc społeczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ośrodek Pomocy Społecznej odrębnie w punkcie 10 ankiety oceniany był w pięciu kategoriach odbioru zewnętrznego przez jego klientów, podopiecznych, współpracowników:

Najwyżej została oceniona **kultura osobista** – 68% ankietowanych. To kryterium w tej sferze usług jest jednym z najistotniejszych.

Na drugim miejscu „**chęć pomocy**” – 63% - to efekt wielu szkoleń, które są podstawą w tej sferze ciągle zmieniających się przepisów i oczywiście doświadczenia całego zespołu OPS.

Na trzecim miejscu „**kompetencja**” - 62% ankietowanych dało ocenę max 5 w skali Od 1 do 5 dla tego elementu oceny personelu ośrodka. To kryterium w tej sferze usług jest najistotniejsze.

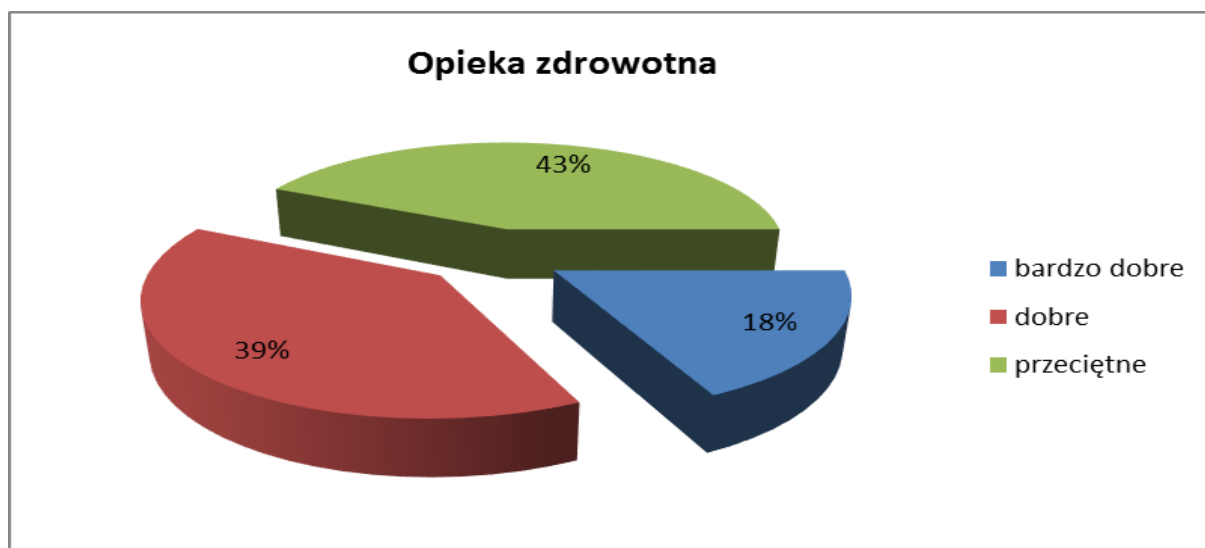
Na czwartym miejscu na piątkę oceniono „**sprawność i szybkość załatwiania sprawy**” - 51% ankietowanych, przy czym aż 32% oceniło ten element funkcjonowania Ośrodka na ocenę dobrą, niemniej niecałe 3% postawiło dwójkę w kategorii sprawności i szybkości załatwiania spraw.

Na ostatnim miejscu znalazła się „**terminowość**” - z 43% ocen bardzo dobrych wspartych jednak aż 26% ocen dobrych i 31% przeciętnych przy braku ocen złych i słabych.

Reasumując, praca Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach została oceniona wysoko. Biorąc pod uwagę specyfikę świadczonych usług przez OPS i zwyczajowo przypisane tego typu świadczeniom niezadowolenie klientów ośrodka, często występującą apatię klientów OPS i sam fakt niezrozumienia przez samych ankietowanych przypisanych ustawowo kompetencji poszczególnym pracownikom OPS - u, należy z uznaniem stwierdzić, że nikt z ankietowanych nie ocenił negatywnie pracy Ośrodka Pomocy w Policach.

Poniżej zamieszczony wykres kołowy, obrazujący ocenę **opieki zdrowotnej** w gminie Police przez ankietowanych, nie jest niezależny od ogólnej złej oceny dostępności świadczeń medycznych w kraju. Stąd brak całkowicie negatywnej oceny należy ocenić za sukces lekarzy rodzinnych prowadzących swoją działalność na terenie gminy, bo to właśnie przez pryzmat ich świadczeń zdrowotnych głównie dokonywana była ocena opieki zdrowotnej na poziomie gminnym.

Wykres 23. Opieka zdrowotna

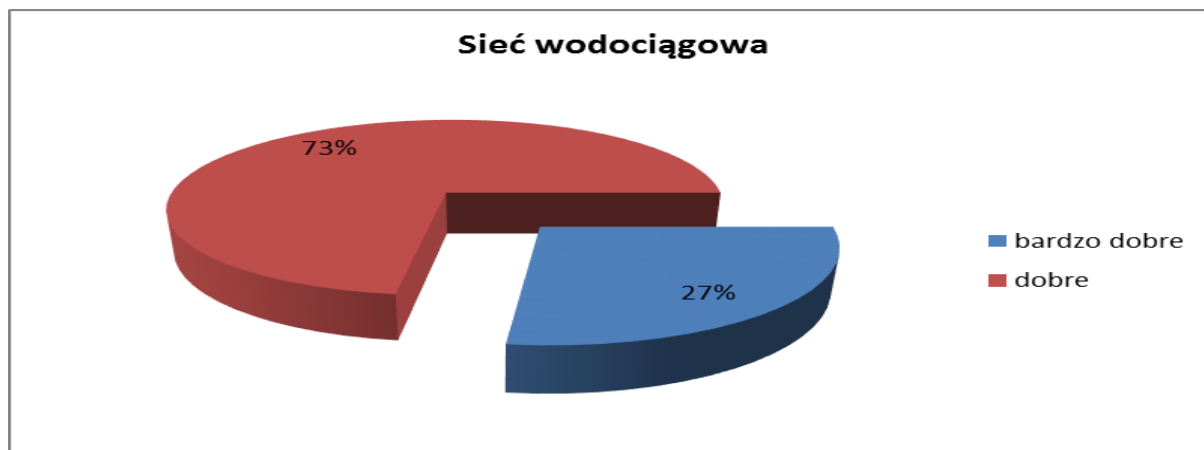

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ankietowani oceniali również infrastrukturę techniczną gminy, która pozornie nie ma związku z obszarem pomocy społecznej, a faktycznie wpływa na jakość i poziom życia mieszkańców, a te z kolei elementy mają pierwszoplanowe znaczenie w rozwiązywaniu problemów społecznych i często stanowią skuteczną zaporę dla powstawania tych problemów.

Sieć wodociągowa została oceniona bardzo wysoko, co należy uznać za duży sukces gminy Police, osiągnięty w procesie wieloletnich inwestycji.

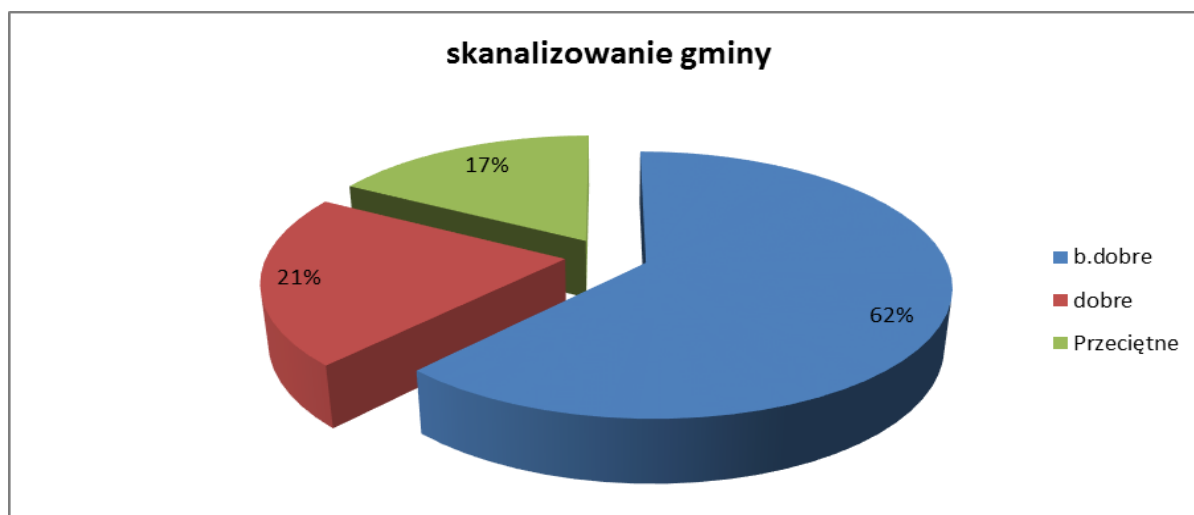
Wykres 24. Sieć wodociągowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ocena infrastruktury kanalizacyjnej, a tak naprawdę jej rzeczywisty stan, ma ogromny wpływ na jakość życia mieszkańców. Poniższy wykres kołowy daje bardzo dobrą i dobrą ocenę temu tak istotnemu elementowi życia codziennego na poziomie 83%, a 17% ankietowanych oceniło skanalizowanie gminy jako przeciętne.

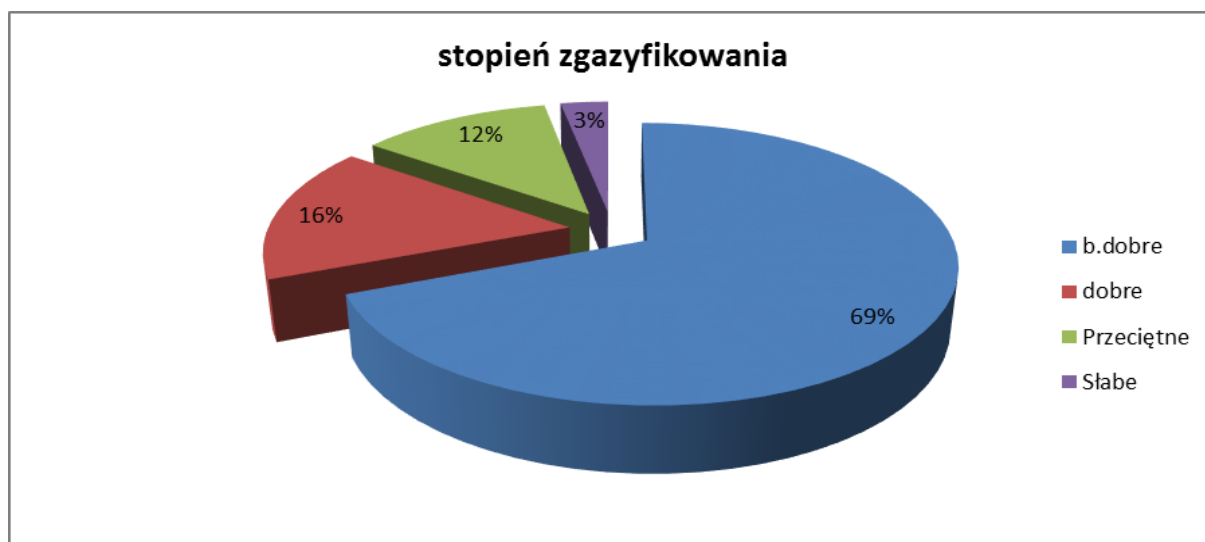
Wykres 25. Stopień skanalizowania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ocena stopnia zgazyfikowania gminy wypadła bardzo pozytywnie, pomimo, że jej dalsza rozbudowa zależy od stopnia zainteresowania mieszkańców, zainteresowania inwestorów i opłacalności rozbudowy sieci w przypadku obszarów o zabudowie rozproszonej.

Wykres 26. Stopień zgazyfikowania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

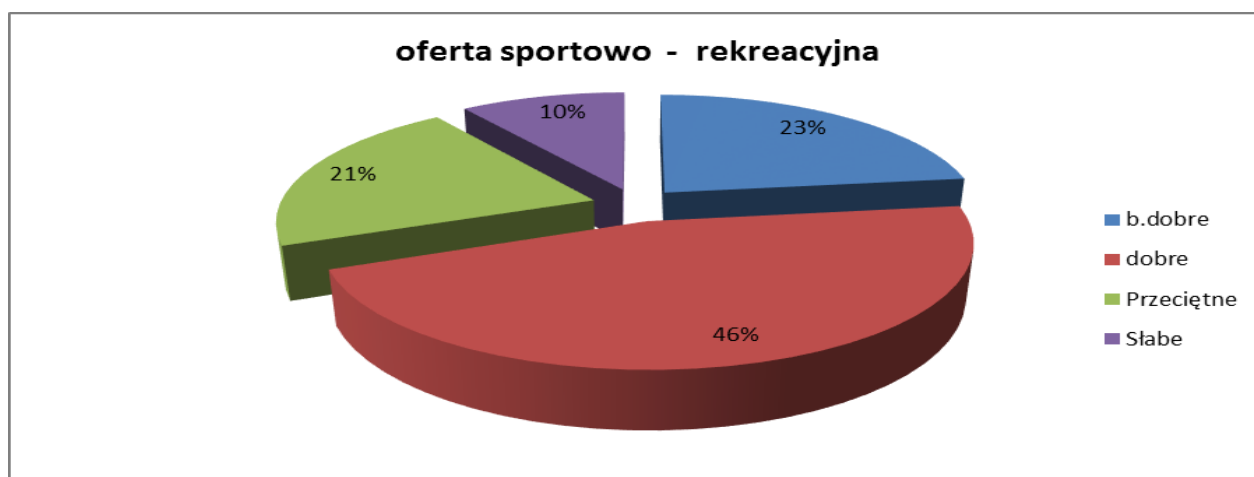
Istotnym elementem świadczącym o jakości życia jest w obecnej dobie rozwoju cywilizacyjnego poziom dostępu do Internetu szerokopasmowego, który jest nie tylko źródłem informacji, ale również pracy na odległość, poszukiwania i uczestniczenia „on-line” w grupach wsparcia. Internet też stał się substytutem walki z własnym wykluczeniem, niestety substytutem jedynym dla osób mieszkających daleko od ośrodków realizujących projekty rozwiązujące problemy społeczne „face to face”.

Wykres 27. Dostęp do szerokopasmowego Internetu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 28. Oferta sportowo-rekreacyjna

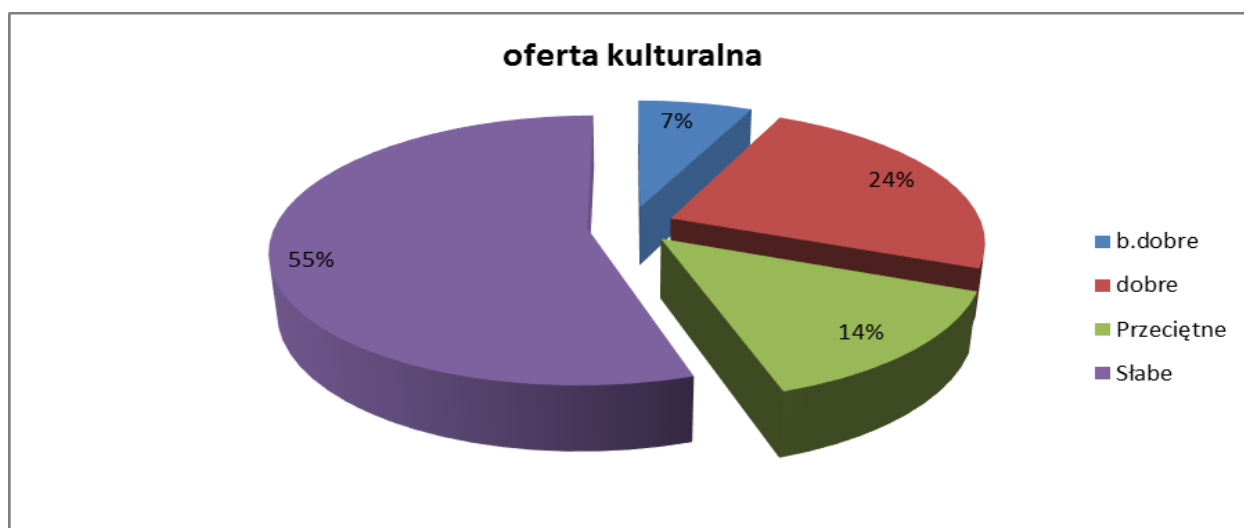

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Ocena oferty sportowo – rekreacyjnej dokonywana była również przez pryzmat dostępności do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej. Jakość tej ofert ma ogromny wpływ na realizację projektów z kategorii asekuracja i wyprzedzanie, przede wszystkim w profilaktyce zdrowotnej, integracji społecznej, przeciwdziałaniu uzależnieniom. Oferta gminy w tym zakresie została oceniona na poziomie dobrym i bardzo dobrym przez większość badanych.

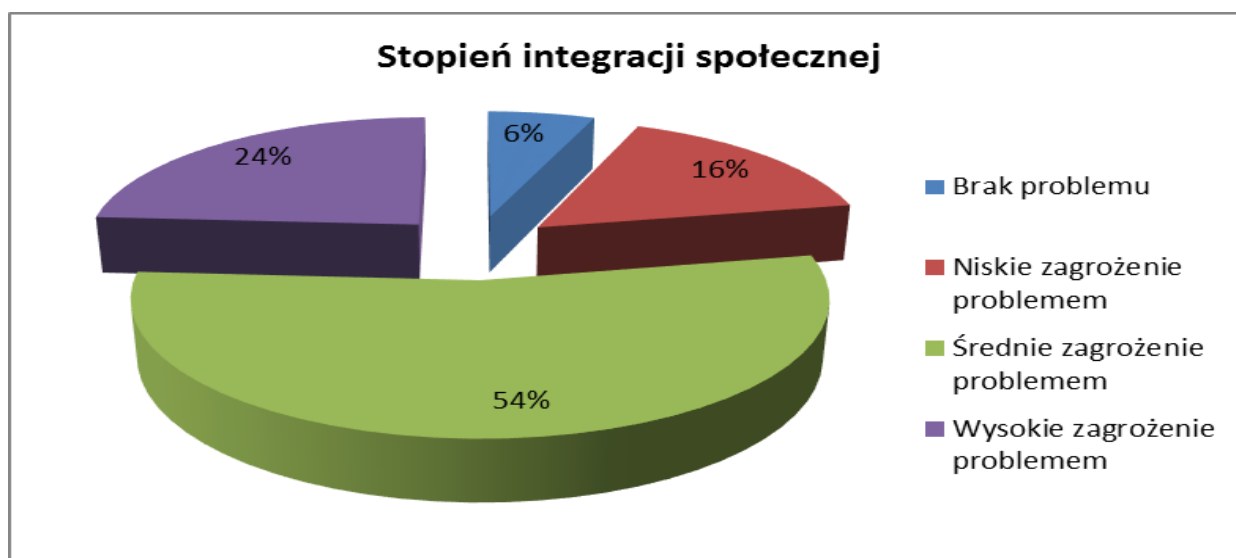
Kolejny wykres kołowy przedstawia ocenę oferty kulturalnej przez ankietowanych. To ona jest odpowiedzialna za świadomość społeczną mieszkańców, postawy moralne, wrażliwość, rozwój duchowy i potrzebę dobrych relacji oraz integrację społeczną. 38% ankietowanych oceniło ofertę kulturalną pozytywnie (dobrze i b. dobrze), nie mniej blisko 55% ankietowanych miało wątpliwości co do oferty kulturalnej, oceniając ją jako słabą. Taka ocena wiąże się z brakiem dostępności tej oferty w wielu miejscowościach, znacznie oddalonych od Polic czy samego Szczecina .

Wykres 29. Oferta kulturalna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wykres 30. Stopień integracji społeczności lokalnej

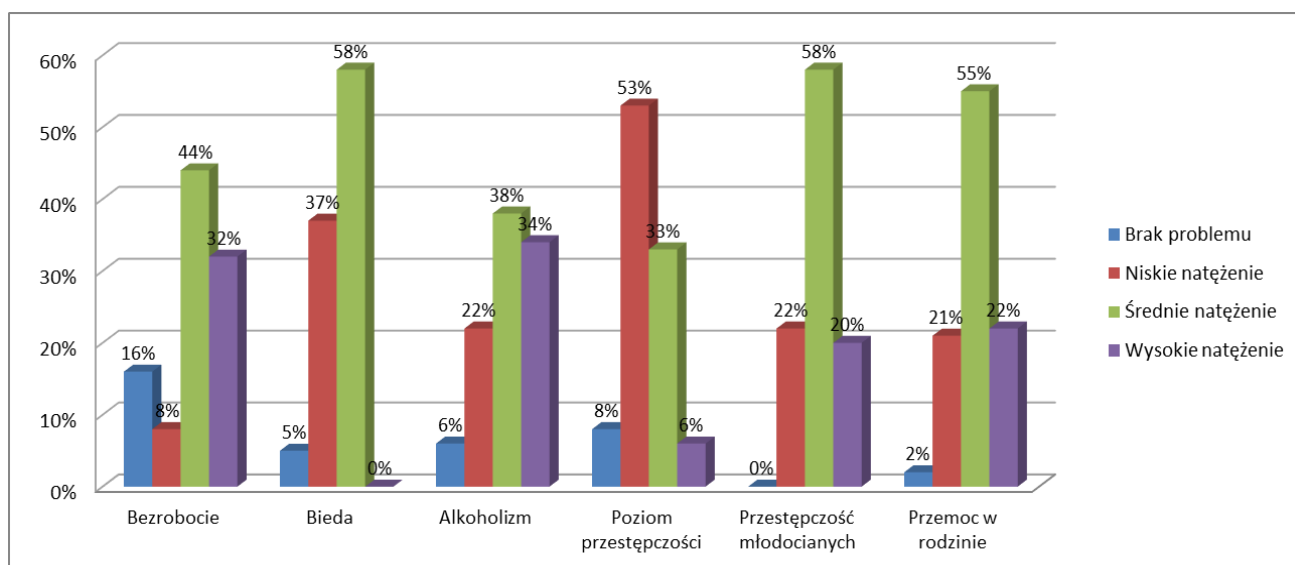

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Wśród 56% grupy ankietowanych dominowała opinia, że integracja społeczna jest średnim zagrożeniem problemem, ale łącząc tą ocenę z oceną wysokiego zagrożenia problemem należy stwierdzić, że ponad 3/4 mieszkańców gminy stopień integracji społecznej ocenia negatywnie. Ocena tego istotnego elementu społecznego z punktu widzenia prowadzenia skutecznej polityki społecznej na szczeblu gminy winna przełożyć się na projektowane kierunki działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Ankietowani w ramach przeprowadzonej ankiety oceniali też skalę najważniejszych zidentyfikowanych problemów społecznych na terenie gminy Police.

Wykres 31. Natężenie podanych problemów w poszczególnych obszarach problemowych

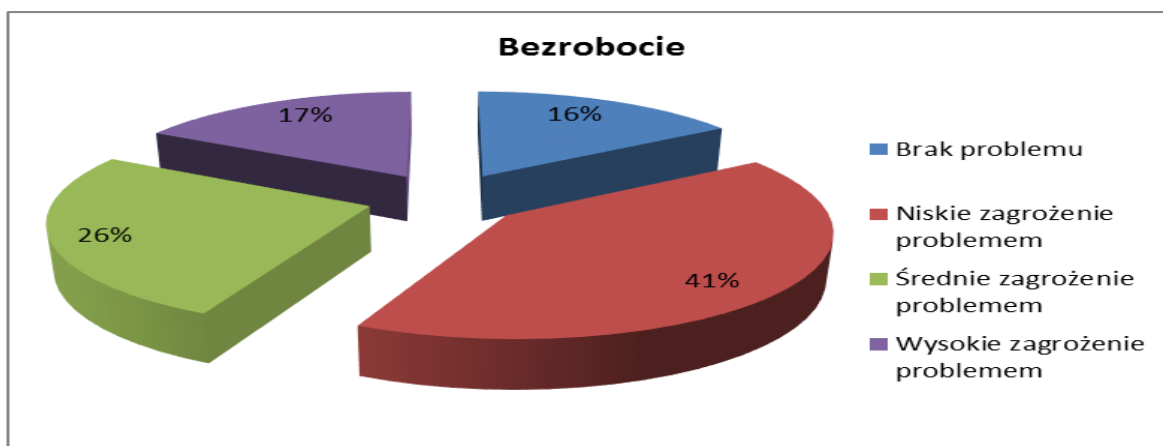

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Alkoholizm, bezrobocie i przemoc w rodzinie – te problemy osiągnęły najwyższe wskazania w kategorii „wysokie natężenie problemu”, ale najwyższe wskazanie w grupie wskazań negatywnych to obszar biedy i przestępczości młodocianych, które odpowiednio uzyskały 58% i 55% głosów w kategorii „średnie natężenie problemu”.

Poniżej zamieszczono wykresy kołowe dla kilku wybranych obszarów problemowych.

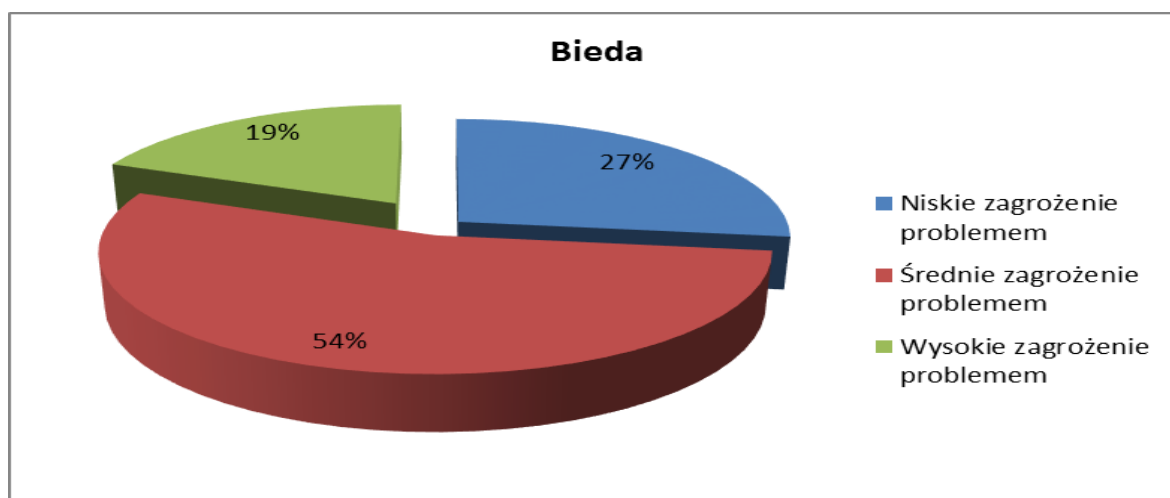
Wykres 32. Bezrobocie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Blisko 57% ankietowanych ceniło problem bezrobocia w kategorii „brak problemu”, „niskie natężenie problemu”. Problem bezrobocia to dzisiaj w gminie Police nie tylko dostęp do miejsc pracy, ale przede wszystkim skutek wcześniejszego długotrwałego bezrobocia i apatii dla podjęcia jakiegokolwiek pracy u części z grupy osób bezrobotnych.

Wykres 33. Bieda/Ubóstwo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Bieda tak mocno zaakcentowana przez ankietowanych jest następstwem poprzednio, równie niekorzystnie ocenionego, obszaru problemowego, jakim jest bezrobocie. Stąd nie może dziwić wysokie zagrożenie problemem alkoholizmu, który został wskazany jako wysokie natężenie problemu

przez 34% ankietowanych, a przez 38% za średnie natężenie problemu. Problem ten często jest wynikiem wcześniej ocenianych obszarów problemowych.

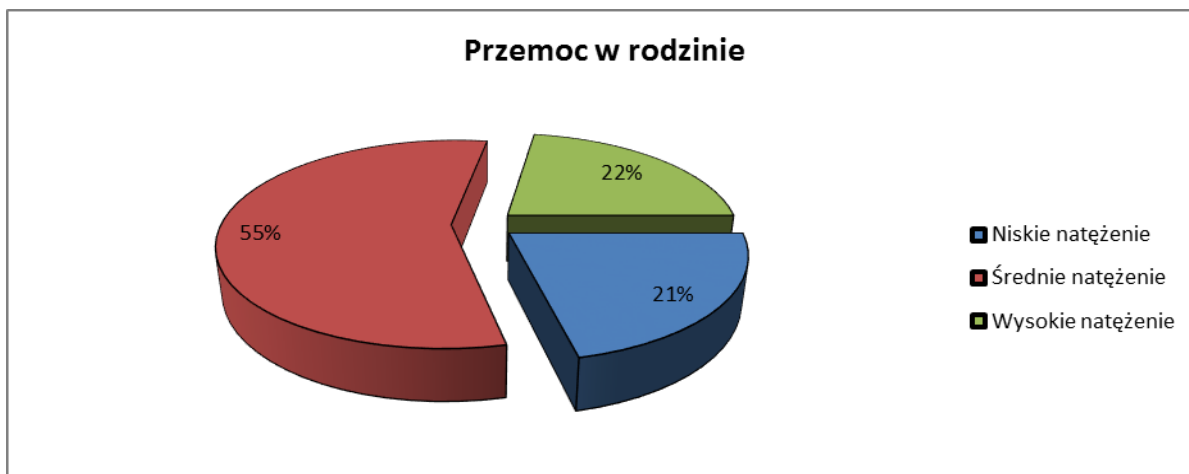
Wykres 34. Przestępczość młodocianych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Warto zwrócić uwagę, że sam problem przestępczości został oceniony stosunkowo nisko - 53% badanych oceniło ten problem jako problem o niskim natężeniu. Powyższy wykres kołowy wskazuje jednak na spory problem w gminie w obszarze przestępczości młodocianych. Często choroba alkoholowa jest przyczyną kolejnego ocenionego przez ankietowanych obszaru problemowego, jakim jest przemoc w rodzinie. Statystyki są uspokajające, bo wynikają one ze stwierdzonej przemocy w rodzinie przez policję i wywiad środowiskowy, a te dane są jedynie „wierzchołkiem góry lodowej”, potwierdzonej wynikami przeprowadzonej ankiety, gdzie blisko 55% ankietowanych przemoc w rodzinie uznało za średnie natężenie problemu, a 22% za wysokie, a nikt z ankietowanych nie stwierdził, że ten problem jest nieobecny.

Wykres 35. Przemoc w rodzinie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Struktura socjodemograficzna ankietowanych

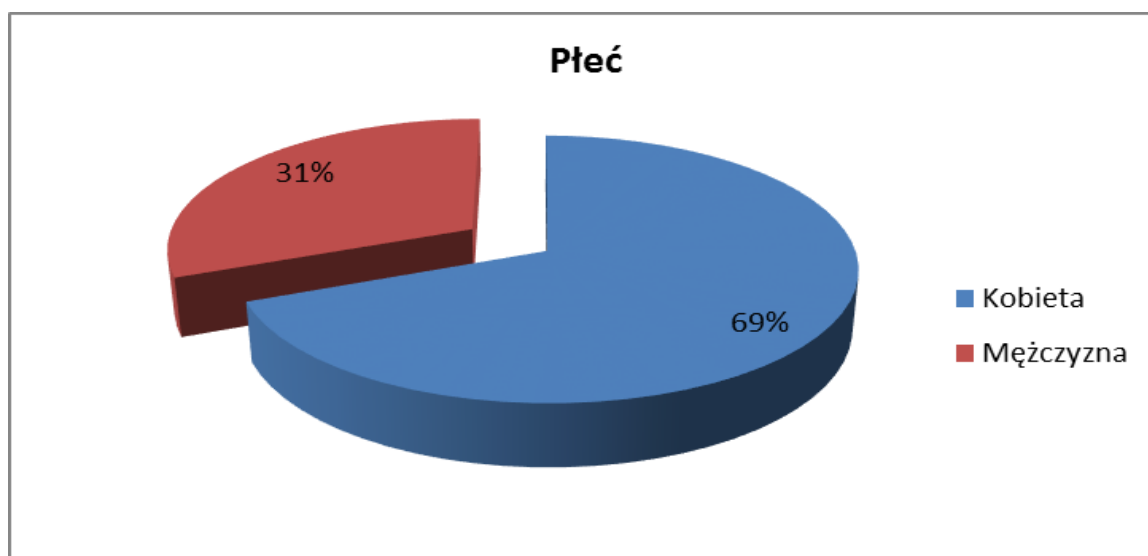
Wśród osób badanych dominowały kobiety - aż (69%), co nie stanowi dobrej podstawy do mocnego przywiązywania się do wyników ankiety, bo ten w przeważającej liczbie udział kobiet nie jest reprezentatywny do struktury społecznej gminy, wynikającej z podziału mieszkańców gminy na płeć.

W próbie badawczej przeważały osoby z kategorii wiekowej 35-44 lat (29%), respondenci reprezentujący pozostałe przedziały wiekowe stanowili odsetki od 10% w przypadku osób w wieku 25-34 lat do 20% w przypadku ankietowanych w przedziale wiekowym 45-54 i 25% 55-64 lat. Ankietowani powyżej 64 roku życia stanowili 14% respondentów.

Ponad 45% w próbie to osoby z wykształceniem wyższym. Dla porównania odsetek osób z wykształceniem średnim wyniósł 40%, zawodowym 11%, a ankietowani z wykształceniem podstawowym mieli swoją reprezentację pośród 4% ankietowanych.

Najliczniejsze kategorie badanych wyłonione ze względu na status społeczno – zawodowy to pracownicy zatrudnieni u pracodawcy 70%. Udział w próbie badawczej osób prowadzących działalność gospodarczą wyniósł 7%, co oczywiście po raz drugi zakłóca reprezentatywność społeczeństwa gminy w przeprowadzonej ankiecie. 2% ankietowanych to uczniowie szkół średnich, a emerytów/rencistów wzięło udział w ankiecie 18%. Osoby bezrobotne stanowiły 3% respondentów.

Wykres 36. Płeć ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety.

Podsumowanie

Przeprowadzona na terenie gminy Police ankieta miała pomóc w rozpoznaniu najważniejszych kwestii związanych z problemami społecznymi obszaru gminy Police. Jej zadaniem było zebranie jak największej ilości opinii dotyczących oczekiwań mieszkańców, pracowników socjalnych, decydentów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym wskazania miejsc i zdarzeń problematycznych, kwestii spornych, jak również pokazania potencjału, jaki niewątpliwie posiada gmina Police, dla rozwiązywania istniejących problemów społecznych.

Tego typu badania pozwalają poznać gminę widzianą oczami nie tylko decydentów realizujących politykę społeczną na terenie gminy, ale także potencjalnych i obecnych partnerów społecznych i zawodowych, będących kreatorami i wykonawcami projektów i zadań z szeroko rozumianego obszaru pomocy społecznej. Ankieta pozwala samorządowi na usystematyzowanie oraz zhierarchizowanie przyszłych zamierzeń i decyzji na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Ankieta wskazała, że najpopularniejszą formą zainteresowania i pozyskiwania wiedzy dotyczącej problematyki społecznej jest strona internetowa gminy Police i Ośrodka Pomocy Społecznej oraz bezpośrednia rozmowa z pracownikiem socjalnym. Obraz polityki społecznej gminy, jaki wyłania się po przeanalizowaniu ankiety ukazuje obszar o wielu problemach, ale nie odbiegających od problemów o podobnym charakterze w większości podobnych obszarów na terenie całego kraju. Ankietowani postrzegają gminę Police jako gminę z dobrym dostępem do infrastruktury oświatowej, kulturalnej i sportowej wymagającej jedynie poszerzenia tej oferty oraz ciągłego inwestowania w te dziedziny życia społecznego. Ankietowani, oceniając zmiany jakie zaszły w ostatnich latach w polityce społecznej gminy, uznali za sukces wdrożenie Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz utworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej w GKRPA i dobre rozpoznanie potrzeb i oczekiwań społecznych oraz bardzo dobrą ofertę zajęć pozalekcyjnych, jednocześnie wskazując na zbyt małe wsparcie poradnictwa psychologicznego w różnych obszarach działań interwencyjnych jak i działań o charakterze kompensacyjnym i solidaryzującym się z osobą/rodziną objętą pomocą społeczną.

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką rozwiązywania problemów społecznych w gminie Police. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

„mocnych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);

„słabych stron” – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które niewyeliminowane utrudnią będą jej rozwój i tym samym powodować brak skutecznych rozwiązań dla rozwiązywania istniejących i przyszłych problemów społecznych (ich oddziaływanie należy minimalizować);

„szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy Police, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach mogą być wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi i skutecznemu realizowaniu polityki rozwiązywania problemów społecznych;

„zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy Police, ale które mogą stanowić zagrożenie dla skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na zarządzanie obszarem tej polityki).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych gminy Police ułożonych przekrojowo przy udziale instytucji publicznych i pozarządowych działających w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.

Tabela 54. Analiza SWOT – obszar edukacja

Analiza SWOT – obszar edukacja		
—	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • dobrze przygotowana kadra pedagogiczna • placówki oświatowe na terenie gminy • realizacja programów profilaktycznych • nauczanie indywidualne uczniów z orzeczeniami lekarskimi • dobra współpraca OPS z placówkami oświatowymi • kursy dla dorosłych • pomoc w szkolnych świetlicach socjoterapeutycznych • wysoko wykwalifikowana i kompetentna, stale podnosząca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • edukacja osób odpowiedzialnych za realizację podstawowych zadań społecznych • ustawiczne szkolenia pracowników pomocy społecznej • możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej dla rozwiązywania problemów społecznych • rozwój innowacyjnych metod kształcenia m.in. kształcenie na odległość i e-learning • rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych
		SŁABE STRONY
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca w stosunku do potrzeb edukacja profilaktyczna w zakresie chorób XXI wieku • niedostateczna edukacja zdrowotna • mało skuteczna edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki społecznej • niedostateczna informacja nt. możliwości działań mieszkańców gminy w zakresie makro i mikrospołecznym • niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat niepełnosprawności i problemów z nią związanych • klasy integracyjne w szkołach • niska świadomość społeczna 	<ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjniejsza oferta edukacyjna aglomeracji Szczecińskiej • likwidacja kierunków kształcenia w zawodach niszowych z uwagi na nieopłacalność ekonomiczną procesu edukacji • niezgodność profili kształcenia zawodowego z istniejącymi potrzebami rynku pracy • brak wsparcia psychologicznego dla różnych grup wykluczonych • ograniczenia wynikające z realizacji obowiązujących ustaw

Tabela 55. Analiza SWOT – obszar problemy społeczne

Analiza SWOT – obszar problemy społeczne		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
-	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • opieka nad osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej • zespoły ds. przemocy w rodzinie • realizacja projektów i programów socjalnych na terenie gminy Police • działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • współpraca OPS z instytucjami pozarządowymi na polu rozwiązywania problemów społecznych • utworzenie zespołu interdyscyplinarnego • dożywianie dzieci • Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną • Wspieranie rodzin patologicznych, • pomoc osobom starszym • funkcja Asystenta Rodziny • wiele inicjatyw i programów profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społeczeństwa na temat problemu niepełnosprawności w skali makro • skuteczna analiza zjawisk społecznych wywołujących określone problemy społeczne • wzrost gospodarczy w skali makro • zwiększona dostępność do środków zewnętrznych służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych • prospołeczna polityka państwa • podnoszenie kwalifikacji kobiet i osób niepełnosprawnych • rynek pracy miasta Szczecin, • Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych intelektualnie • realizacja projektów związanych z terapią uzależnień
-	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • zjawisko alkoholizmu (choroby alkoholowej) jako przyczyny wielu problemów społecznych • wzrost ilości zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży • zjawisko długotrwałego bezrobocia • występujące patologie społeczne powstałe z tytułu istniejącego bezrobocia - źródło wielu innych negatywnych zjawisk społecznych • przemoc w rodzinie • pogłębiające się rozwarstwienia społeczne mieszkańców o podłożu ekonomicznym • bezradność i niezaradność, w tym w sprawach opiekuńczo- wychowawczych • stereotypy i uprzedzenia • przestępczość młodocianych, • niedostateczna ilość specjalistów, tj. psychiatry, terapeuci • niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych • apatia, poczucie beznadziejności • niska motywacja do podjęcia pracy przez klientów OPS 	<ul style="list-style-type: none"> • ubożenie społeczeństwa w skali makro • rosnąca ilość dzieci i młodzieży używających środki psychoaktywne i brak dostatecznych rozwiązań pomocy • pogarszający się system ochrony zdrowia na terenie kraju (brak sprawnie działającego systemu opieki medycznej) • rozpad rodzin w skali makro • brak odpowiednich środków prawnych dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych • brak poczucia bezpieczeństwa w skali makro • wzrost apatii społecznej • przestępczość, zorganizowane grupy przestępcze • rozpad więzi rodzinnych • terroryzm • bezradność • bezdomność osób niepełnosprawnych • wzrost agresji, również wśród dzieci i młodzieży

Tabela 56. Analiza SWOT – obszar finanse

Analiza SWOT – obszar finanse		
-	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie finansowania infrastruktury społecznej • dostępność funduszy strukturalnych w ramach RPO dla przedsięwzięć społecznych realizowanych przez organizacje pozarządowe • umiejętność i dobre doświadczenia w zakresie pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych UE 	<ul style="list-style-type: none"> • pełne wykorzystanie dotacji UE • sprawne organizacje pozarządowe jako potencjalny absorbent środków na realizację polityki społecznej • tworzenie partnerstw publiczno- prywatnych • dotacje rządowe na realizację lokalnej polityki społecznej • możliwość zawierania partnerstw publiczno- społecznych • outsourcing części zadań polityki społecznej na rzecz NGO (ang. <i>non-governmental organizations – organizacje pozarządowe</i>)
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne środki finansowe na rozwiązywanie problemów społecznych w sektorze publicznym • płace pracowników rozwiązujących problemy społeczne i pracowników samorządowych • zbyt niskie nakłady pieniężne na pomoc dla najuboższych nie będących beneficjentami programu 500+ • niedostateczne środki na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych • zbyt małe środki na asystenturę rodzinną, jak również brak chętnych do tej pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zewnętrznych środków finansowych na niezbędne inwestycje infrastrukturalne na polu pomocy społecznej • brak koncepcji finansowania pomocy społecznej po okresie wsparcia przez UE • cedowanie coraz większego zakresu usług pomocy społecznej i świadczeń społecznych przez Rząd RP na samorządy bez pokrycia kosztów ich realizacji • upadek wolontariatu i spornej działalności NGO w wielu dziedzinach pomocy społecznej

Tabela 57. Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna

Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna		
-	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • kulturotwórcza rola szkoły • dobrze działające organizacje kulturalne i sportowe • duża grupa aktywnych działaczy społecznych stowarzyszonych w organizacjach pozarządowych • działalność charytatywna organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych • Karta Dużej Rodziny • potencjał społeczny • innowacyjne rozwiązania • zajęcia rewalidacyjne • pomoc szkolna dla dzieci z rodzin ubogich • współpraca pracownika socjalnego OPS z Radami Osiedla dot. mieszkańców • Uniwersytet Trzeciego Wieku 	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca z sąsiednimi gminami również w zakresie rozwiązywania problemów społecznych • dobra i zorganizowana obsługa prawna organizacji pozarządowych • opracowanie systemu wzajemnej komunikacji i współpracy między instytucjami publicznymi a organizacjami pozarządowymi • uproszczenie procedur dla tworzenia partnerstw publiczno- prywatnych w realizacji infrastruktury społecznej • budowanie partnerstwa publiczno - społecznego • Rozbudowana infrastruktura Szczecina
-	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała oferta zagospodarowania czasu wolnego dla osób starszych i samotnych • biurokracja na wszystkich szczeblach administracji • nie w pełni docenienie znaczenia organizacji pozarządowych • niedostosowanie wykształcenia części lokalnej społeczności do zmieniających się potrzeb rynku pracy • niedostateczna wiedza społeczności lokalnej na temat istnienia instytucji niosących pomoc w sytuacjach trudnych i kryzysowych • starzejące się społeczeństwo 	<ul style="list-style-type: none"> • niestabilna i mało skuteczna polityka społeczna i gospodarcza • obniżenie jakości opieki medycznej w skali makro • załamanie sytuacji gospodarczej w skali makro • zmniejszenie tempa rozwoju gospodarczego • zanik aktywności społecznej • obniżenie rangi wolontariatu w rozwiązywaniu problemów społecznych • zagrożenie w ruchu drogowym • podziały społeczne • starzejące się społeczeństwo

Tabela 58. Analiza SWOT – obszar infrastruktura

Analiza SWOT – obszar infrastruktura		
	WEWNĘTRZNE MOCNE STRONY	ZEWNETRZNE SZANSE
P O Z Y T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> warsztaty terapii zajęciowej dostępność infrastruktury społecznej na terenie powiatu, funkcjonowanie Specjalistycznych Poradni Terapeutycznych dla dzieci młodzieży i ich rodzin Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego Utworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej w GKRPA Świetlice dla seniorów Środowiskowy Dom Samopomocy 	<ul style="list-style-type: none"> likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej uruchomienie centrum wolontariatu budowa kolejnego hospicjum w najbliższym otoczeniu gminy tworzenie Klubu Integracji Społecznej tworzenie infrastruktury dla Warsztatów Terapii Zajęciowej Ośrodek Terapii Uzależnień Centrum Onkologii Domy dla seniorów Hospicja Dom Diennej pomocy Centrum Rehabilitacji
-	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E	<ul style="list-style-type: none"> niedostateczna ilość mieszkań socjalnych brak mieszkań chronionych dla osób dotkniętych przemocą bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej niespełniająca założeń programowych infrastruktura w części placówek pomocy społecznej na terenie gminy brak dziennego ośrodka dla dzieci i młodzieży z problemami utrudniony dostęp do Centrum Integracji Społecznej słaba infrastruktura Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach Brak DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie 	<ul style="list-style-type: none"> ograniczony dostęp do środków finansowych na rozwój infrastruktury społecznej brak środków na standaryzację infrastruktury usług społecznych liberalizacja usług pomocy społecznej i wynikające z tego ograniczenia w dofinansowaniu infrastruktury społecznej

6. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

6.1. DIAGNOZA

Analiza Bilansu Otwarcia stała się podstawą opracowanej diagnozy stanu. Wskazała na najważniejsze cechy poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Obszary te zostały określone przez autora strategii i tak zaplanowane, aby wypełniały obecnie realizowane przedsięwzięcia i pozwalały na realizację kolejnych zamierzeń związanych z działaniami w obszarze pomocy społecznej. Diagnoza jest przyczynkiem do określenia celów i kierunków działania w części strategicznej dokumentu.

Przyjęto do oceny następujące obszary priorytetowe będące w dalszej części dokumentu polami określonych działań dla prowadzenia skutecznych i efektywnych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych: **EDUKACJA, PROBLEMY SPOŁECZNE, FINANSE, SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA, INFRASTRUKTURA.**

Diagnoza uwzględnia w swojej ocenie siedem priorytetów pomocy społecznej obejmujących różne grupy jej beneficjentów. Są nimi: **Dzieci i Młodzież, Seniorzy, Niepełnosprawność, Ubóstwo, Bezdomność, Bezradność, Uzależnienia.**

Kolejnym krokiem oceny założonych obszarów priorytetowych była ocena jedną z podstawowych metod, tj. analizą SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

EDUKACJA

- Wartością pozytywną w tym obszarze jest istniejąca baza placówek oświatowych wraz z zapleczem sportowym, która winna przekładać się na realizację zadań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć pozalekcyjnych. Nie mniej gmina Police jest w ciągłym zainteresowaniu osiedleńczym ze strony mieszkańców Szczecina, stąd gmina musi być przygotowana na konieczność ciągłego monitorowania potrzeb co do ilości miejsc w placówkach dydaktycznych podległych gminie.
- Dodatkowo koniecznym jest zwiększenie ofert kształcenia przez istniejące placówki oświatowe w takich obszarach, jak edukacja dorosłych, pedagogizacja rodziców, realizacja programów edukacyjnych związanych z profilaktyką w środowiskach zagrożonych, itp.
- W obszarze edukacyjnym należy również wzmacniać działalność organizacji pozarządowych, posiadających w zakresach swoich działalności szeroko rozumianą edukację społeczną, poprzez włączenie tych organizacji w realizację istniejących projektów i pomoc instytucjonalną w ich bieżącej działalności.

- Grupie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej winno się zapewnić większe możliwości integracyjnych form edukacji.
- Programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży tworzone na poziomie placówek oświatowych, kulturalnych i organizacji pozarządowych winny być tworzone również pod potrzeby osób niepełnosprawnych i ich rodzin, w kierunku rozwiązywania problemów społecznych osób niepełnosprawnych i ich najbliższego otoczenia.
- Na uwagę zasługuje również fakt dobrego funkcjonowania Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Policach. Idea kształcenia osób starszych, które osiągnęły wiek emerytalny lub uzyskały status rencisty jest alternatywną formą edukacji skierowaną do tej grupy społecznej i służy zarówno integracji społecznej, jak i przeciwdziałaniu wykluczeniom. Działalność Uniwersytetu zasługuje na wsparcie struktur lokalnego samorządu.

PROBLEMY SPOŁECZNE

- Negatywną wartością w obszarze problemów społecznych jest ciągle duża ilość patologii społecznych. Stąd występuje konieczność wczesnej interwencji i pomocy rodzinom zagrożonym patologiami.
- Dla skuteczniejszego działania na polu pomocy społecznej niezbędna jest również szeroka edukacja samorządowych struktur decydenckich, na temat występujących problemów społecznych. Istotna jest również edukacja w zakresie dostępności pomocy społecznej wśród samych beneficjentów tej pomocy z wykorzystaniem istniejących ośrodków edukacyjnych w gminie.
- Podobnie jak w pozostałych obszarach, skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest możliwe tylko i wyłącznie z udziałem organizacji pozarządowych oraz poprzez ich wsparcie ze strony administracji samorządowej.
- Konieczna jest również edukacja w zakresie dostępności pomocy społecznej wśród samych beneficjentów tej pomocy zwłaszcza w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych, z wykorzystaniem już istniejących ośrodków edukacyjnych. Szczególnie dotyczy to również środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i przemocą w rodzinie.
- Koniecznym jest aktywny udział samorządu, w tym OPS, organizacji pozarządowych oraz partnerstw publiczno – społecznych i publiczno – prywatnych w aplikowaniu o środki unijne w istniejących programach min. Program Operacyjny Wiedza, Edukacja i Rozwój (POWER), które pozwoliłyby na realizowanie projektów pozwalających efektywnie rozwiązać istniejące problemy społeczne. Ośrodek Pomocy Społecznej winien połączyć swoje siły m.in. z Miejskim Ośrodkiem Kultury, NGO animującymi wolny czas dla młodzieży, Polskim Czerwonym Krzyżem, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją,

Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej oraz Interdyscyplinarnym Zespołem do Spraw Przeciwdziałania Przemocy.

- Należy ciągle tworzyć nowe szanse na uczestnictwo w życiu społecznym grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem m.in. poprzez programy integracyjne z osobami niepełnosprawnymi, alkoholikami, długotrwale bezrobotnymi, subkulturami, osobami przewlekłe chorymi, starszymi, bezradnymi i pomocy dla osób wracających z ośrodków rehabilitacyjnych (neofitów) oraz osób opuszczających zakład karny.

FINANSE

- Rozwiązaniem trudnej sytuacji finansowej sektora pomocy społecznej jest tworzenie tzw. partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych dla realizacji wspólnych projektów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych, w tym przypadku opartych na publicznym sektorze pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i kapitale prywatnym w zakresie tworzenia tzw. umów patronackich, których idea jest stały patronat finansowy nad realizacją konkretnego projektu lub konkretnego przedsięwzięcia związanego z instytucjonalną pomocą społeczną.
- Dotychczasowa polityka Państwa polegająca na zwiększaniu zakresu świadczeń obligatoryjnych z zakresu pomocy społecznej, przy jednoczesnym redukowaniu środków na zadania fakultatywne powoduje powiększanie się niedofinansowanych obszarów problemów społecznych.
- Inną możliwą formą partnerstwa publiczno – prywatnego prowadzącą do zaspokajania potrzeb prowadzenia skutecznej polityki społecznej jest forma oparta na outsourcingu usług pomocy społecznej na rzecz partnera prywatnego przy osiągnięciu wzajemnie oczekiwanych korzyści przez obie strony.
- Innym, równie ważnym sposobem finansowania działań z zakresu pomocy społecznej, sprawdzającym się głównie przy organizacji krótkich, jednorazowych akcji (działań), jest sponsoring, dlatego warto w dalszym ciągu włączać w działania społeczne lokalny biznes opierając się na organizacjach lokalnych przedsiębiorców.
- Dodatkowo w ramach tworzonych partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych istnieje możliwość realizacji wspólnych projektów przy współudziale funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, funduszy społecznych, jak i przy współudziale pozaunijnych funduszy, które dofinansowują projekty z obszaru profilaktyki i edukacji społecznej, nie wyłączając działań inwestycyjnych w tym obszarze.
- Jednym z istotnych źródeł dofinansowania realizacji projektów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych był Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który w swoich założeniach dofinansowywał projekty oparte o partnerstwo publiczno – społeczne obejmujące niemal

wszystkie dziedziny polityki społecznej. Obecnie rolę tę przejął RPO województwa pomorskiego, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) oraz Europejska Współpraca Terytorialna (Południowy Bałtyk).

- Kolejną drogą dla wzmocnienia dostępu do finansów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych jest tworzenie fundacji celowych z udziałem podmiotów gospodarczych, pozarządowych i publicznych. Fundacje takie zarejestrowane jako organizacje pożytku publicznego mają zdecydowanie większe możliwości w pozyskiwaniu środków z zewnątrz, w tym wsparcia ze strony struktur samorządu lokalnego.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

- Istotnym elementem włączenia społeczności lokalnej w proces rozwiązywania problemów społecznych byłoby zintensyfikowanie działań na rzecz promocji wolontariatu wśród młodzieży starszych klas szkół średnich i młodzieży studenckiej.
- Dla wzmocnienia działań sektora pozarządowego warto na terenie gminy wzmocnić płaszczyznę współpracy organizacji pozarządowych poprzez powołanie Centrum Wolontariatu wraz z rozwojem przypisywanych tej instytucji kolejnych narzędzi wymiany informacji (aktywna strona internetowa) oraz wsparcie doradcze oparte o grupy prawników i finansistów angażujących się w rozwiązywanie problemów społecznych gminy.
- Poszczególne grupy lokalnej społeczności, zwłaszcza te, które objęte są ryzykiem wykluczenia mogą być bezpośrednim wnioskodawcą i beneficjentem środków UE. Dlatego koniecznym wydaje się stworzenie systemów szkoleń skierowanych do bezpośrednich odbiorców pomocy finansowej. System szkoleń skierowany do bezpośrednich beneficjentów powinien tworzyć solidne podstawy do samodzielnego ubiegania się o środki finansowe w ramach dostępnych w Polsce dotacji ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych.
- W obszarze społecznym istotną rolę odgrywają placówki oświatowe, które winny być włączone w proces edukacji lokalnej społeczności w zakresie istniejących problemów społecznych, a we współpracy z pedagogami i lekarzami rodzinnymi powinny stać się bazą szerokiej profilaktyki zdrowotnej i uzależnień.
- Baza kulturalna gminy opiera się o Miejski Ośrodek Kultury, świetlice środowiskowe, które pozwalają na organizację przedsięwzięć kulturalnych zgodnych z oczekiwaniami lokalnej społeczności i potrzebami wynikającymi z planowanych działań na rzecz integracji społecznej.
- Na terenie gminy odbywają się imprezy kulturalne, które odgrywają ważną rolę w procesie integracji społecznej mieszkańców gminy Police. Nie mniej ilość i różnorodność oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej skierowanej zwłaszcza w stronę dzieci i młodzieży wymaga formułowania dalszych i zróżnicowanych ofert w tym obszarze.

- Istnienie klubów i organizacji sportowych jest atutem gminy Police. Warto jednak podkreślić, że sport nie powinien ograniczać się do wyczynowych jego form i rywalizacji, ale winien w gminie pełnić także rolę kompensacji i solidaryzmu z grupami społecznymi zagrożonymi wykluczeniem. Dlatego też należy stworzyć warunki do organizowania imprez sportowych o charakterze integracyjnym.

INFRASTRUKTURA

- Pozytywnym elementem w tym obszarze jest funkcjonujący Miejski Ośrodek Kultury oraz działające świetlice środowiskowe.
- Do negatywów w obszarze infrastruktury należy zaliczyć brak ośrodków zapewniających opiekę i wychowanie w stosunku do dzieci niedostosowanych społecznie, z grup patologicznych, a także odczuwalny jest brak placówek resocjalizacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych i rehabilitacyjnych.
- Niedostatek mieszkań chronionych praktycznie zamyka powrót na teren gminy osób zresocjalizowanych i pragnących usamodzielnienia po okresie życia w warunkach braku stabilizacji życiowej. Winno się zwiększać bazę tego typu obiektów poprzez budowę mieszkań komunalnych, uwalniając część obecnie istniejących zasobów lokali socjalnych zamieszkałych przez osoby nieuprawnione.
- Z uwagi na niedostateczną infrastrukturę przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych (bariery architektoniczne) ta grupa społeczna jest nadal zagrożona wykluczeniem społecznym.
- Z uwagi na coroczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie Police należy uznać istniejącą infrastrukturę opieki nad osobami starszymi za niewystarczającą i wymagającą opracowania i wdrożenia szybkich planów jej rozbudowy np. o Dzienny Dom Pobytu dla Osób Starszych.
- Obecna infrastruktura pomocy społecznej wymaga dostosowania do aktualnych potrzeb społecznych m.in. poprzez tworzenie infrastruktury dla Warsztatów Terapii Zajęciowej, Ośrodka Terapii Uzależnień, hospicjum, czy Centrum Rehabilitacji i innych.

CZEŚĆ

STRATEGICZNA

7. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE POLICE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police zakłada zachowanie spójności tego dokumentu z przyjętymi w Unii Europejskiej standardami. Standardy obowiązujące w Unii to przede wszystkim:

- zwiększony nacisk na wzrost znaczenia współpracy samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego (w oparciu o zasadę pomocniczości),
- dowartościowanie wolontariatu,
- podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego,
- wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych,
- dążenie do zrównoważonego rozwoju społecznego,
- działania aktywizujące całe społeczności lokalne,
- ograniczenie redystrybucyjnej funkcji programów socjalnych.
- Na szczeblu krajowym polityka społeczna i integracyjna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Długookresowa Strategia Kraju do roku 2030, czy Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną.
- Dla gminy Police pomoc społeczna stanowi istotny element przezwyciężenia problemów społecznych i integracji lokalnych społeczności oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zasoby infrastruktury społecznej nie w pełni pozwalają na realizację wszystkich form pomocy społecznej. Ważnym celem w tym przypadku jest dalsza rozbudowa infrastruktury publicznej i prywatnej w zakresie poszerzenia oferty tych usług i podniesienia ich jakości.
- Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania w ramach polityki społecznej decyzji strategicznych poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk i problemów społecznych.
- Skuteczna realizacja polityki społecznej w gminie Police musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest m. in. wzrost świadomości społecznej.

8. MISJA

Misja strategii rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Police, odnosząca się do niniejszej *Strategii*, nawiązuje w sposób bezpośredni do określeń sformułowanych w dokumentach opracowanych na szczeblu krajowym, a dotyczących zarówno polityki społecznej, jak i działań na rzecz integracji.

Priorytety Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Police zgodnie z przyjętymi założeniami zostały w części strategicznej powiązane z zapisami *Strategią Rozwoju Gminy Police do roku 2020*.

MISJA

- **SKUTECZNE AKTYWIZOWANIE MIESZKAŃCÓW GMINY POLICE ZAGROŻONYCH LUB DOTKNIĘTYCH MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ORAZ DĄŻENIE DO INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, WSPIERANIA RODZIN, A TAKŻE ZINTEGROWANIA WSZELKICH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE SZEROKO ROZUMIANEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ.**
- **REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ WYNIKAJĄCYCH Z POTRZEB SPOŁECZNYCH NA RZECZ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WINNA BYĆ SKUTECZNA I OPIERAJĄCA SIĘ NA NOWATORSKICH PROJEKTACH OPARTYCH O PARTNERSTWO PUBLICZNO – PRYWATNE I PUBLICZNO – SPOŁECZNE.**

Dla zbudowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Police konieczne jest sformułowanie priorytetów, celów szczegółowych wraz z kierunkami działań opartych na analizie uwarunkowań zewnętrznych otoczenia gminy Police i uwarunkowaniach wewnętrznych gminy.

Część strategiczna niniejszego dokumentu została podzielona na kilka podrozdziałów.

Pierwszą część stanowi zestawienie tabelaryczne odnoszące się do poszczególnych priorytetów rozwoju, celów szczegółowych oraz do kierunków działań (Tabele 59-63). Cele szczegółowe generujące kierunki działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych są bezpośrednio powiązane priorytetami i celami strategicznymi zawartymi w *Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020*

SŁOWNICZEK

W niniejszym opracowaniu zastosowano następującą strukturę planu strategicznego:

Diagnoza przy uwzględnieniu przyjętej misji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Police na lata 2017 - 2026, stała się podstawą podjęcia prac nad częścią strategiczną opracowania i punktem odniesienia przy określaniu priorytetów i celów szczegółowych, które mają przybliżyć realizację misji.

Misja jest elementem, który ma motywować do podejmowania działań. Jednocześnie pełni funkcję integrującą dla różnych, często będących w sprzeczności interesów, środowisk życia gospodarczego i społecznego, skupionych wokół pewnej wiodącej dziedziny.

Priorytety rozwoju są to główne obszary działań, jakie powinny być podjęte w ciągu okresu objętego *Strategią*. Inaczej można powiedzieć, że są to „kamienie milowe”, na bazie których powinna zostać zbudowana sfera działalności na rzecz skutecznej realizacji działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Cele szczegółowe pokazują działania, które odnoszą się do polityki średniookresowej (3-4 lata). Są drogowskazami popartymi narzędziami i sposobami wspierania polityki społecznej w gminie Police.

Kierunki działania wyznaczają sposób realizacji celów szczegółowych stanowiąc podstawę do formułowania konkretnych programów operacyjnych będących podstawą formułowania projektów i zadań z określonej dziedziny zagadnień społecznych i integracyjnych. Dla kierunków działania wyodrębniono wskaźniki produktu i rezultatu, które pozwolą na bieżąco dokonywać oceny i weryfikacji kierunków rozwoju przyjętych do realizacji przez Radę Miejską.

9. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 59. Priorytet EDUKACJA – cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 1. EDUKACJA	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Police do roku 2020 Priorytet III. Poprawa jakości życia mieszkańców.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
<p>1.1. Wzmocnienie struktur oświaty w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 1. Nowoczesna baza edukacyjna</p>	<p>1.1.1. Wydłużanie czasu pracy placówek oświatowych – organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.</p> <p><i>Opis: Kierunek zakłada tworzenie otwartych placówek oświatowych oferujących zajęcia edukacji pozaszkolnej, imprezy kulturalne i integracyjne dla dzieci i młodzieży zwłaszcza w placówkach znajdujących się poza Policami.</i></p>
	<p>1.1.2. Wdrażanie własnych programów edukacyjnych realizowanych na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych z zakresu profilaktyki.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie autorskich programów edukacyjnych z zakresu profilaktyki na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych przez środowisko nauczycieli związanych z placówkami oświatowymi. Programy autorskie, które mogą stać się również podstawą organizacji zajęć pozalekcyjnych.</i></p>
	<p>1.1.3. Zwiększenie udziału pedagogów w działaniach edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej.</p> <p><i>Opis: Kierunek zakłada tworzenie programów edukacyjnych, w tym o charakterze profilaktycznym skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej, realizowanych przy udziale pedagogów.</i></p>
<p>1.2. Tworzenie programów dla wzrostu oferty edukacyjnej dla wszystkich mieszkańców gminy.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 1. Nowoczesna baza edukacyjna</p>	<p>1.2.1. Rozwój oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest rozwój oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji dla zwiększenia dostępności do nauki i rozwoju wszystkim mieszkańcom gminy Police.</i></p>
	<p>1.2.2. Podnoszenie oferty edukacyjnej dla dorosłych na wszystkich poziomach edukacji obejmujących różne grupy wiekowe i zawodowe.</p> <p><i>Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest upowszechnianie edukacji wśród osób dorosłych poprzez stworzenie szerokiej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach, obejmującej swym zakresem różne grupy wiekowe i zawodowe.</i></p>

<p>1.3. Wykorzystać zaangażowanie i kreatywność osób pracujących w obszarze pomocy społecznej.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 1. Nowoczesna baza edukacyjna CEL 5. Wspieranie aktywności lokalnej.</p>	<p>1.3.1. Kojarzenie liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej.</p> <p><i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest zwiększenie efektywności realizacji programów i projektów realizowanych przez sektor publiczny poprzez włączenie w ich zakres realizacyjny liderów NGO pracujących przy rozwiązywaniu podobnych problemów społecznych.</i></p>
	<p>1.3.2. Tworzenie projektów kształcących pracowników pomocy społecznej na liderów lokalnych grup działania.</p> <p><i>Opis: Istotą tego kierunku jest kształcenie pracowników pomocy społecznej sektora publicznego celem ich włączenia w pracę lokalnych grup działania tworzonych samodzielnie dla rozwiązywania lokalnych problemów.</i></p>
	<p>1.3.3. Utworzenie i wprowadzenie systemu motywacji finansowych dla pracowników, chcących poszerzać już posiadaną wiedzę i nabywać nowe umiejętności.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest podniesienie kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych dzięki utworzonemu systemowi motywacji finansowych. System motywacji wpłynąłby na zwiększenie ogólnej liczby pracowników pomocy społecznej o podniesionych kwalifikacjach.</i></p>
<p>1.4. Podnoszenie świadomości społecznej wśród mieszkańców gminy, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 1. Nowoczesna baza edukacyjna CEL 5. Wspieranie aktywności lokalnej.</p>	<p>1.4.1. Organizowanie warsztatów edukacyjnych dla osób dorosłych w oparciu o istniejącą infrastrukturę organizacji i instytucji zajmujących się problematyką społeczną.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest organizowanie warsztatów edukacyjnych dla mieszkańców w oparciu o istniejącą infrastrukturę wraz z zaangażowaniem organizacji społecznych i instytucji zajmujących się problematyką społeczną.</i></p>
	<p>1.4.2. Organizacja cyklicznych szkoleń dla bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest dotarcie z wiedzą o formach pomocy społecznej i sposobach uzyskiwania tej pomocy, warunkach jej przyznawania bezpośrednio do beneficjenta – osoby niepełnosprawnej, osoby starszej, zagrożonej wykluczeniem społecznym i dotkniętej przemocą w rodzinie.</i></p>

1.5. Wspieranie osób bezrobotnych w efektywnym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.

Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:

CEL 5. Wspieranie aktywności lokalnej.

1.5.1 Współpraca z PUP w zakresie organizacji szkoleń z zakresu przekwalifikacji zawodowej na terenie gminy Police w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy.

Opis: Ideą tego kierunku jest współpraca placówek pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Policach w celu organizacji szkoleń z zakresu przekwalifikacji zawodowej dla bezrobotnych mieszkańców gminy Police w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy.

Tabela 60. Priorytet PROBLEMY SPOŁECZNE – cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 2. PROBLEMY SPOŁECZNE	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Police do roku 2020 Priorytet III. Poprawa jakości życia mieszkańców	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>2.1. Skuteczny systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 6. Poprawa bezpieczeństwa. CEL 7. Promocja zdrowia. CEL 8. Rozwój instytucjonalny</p>	<p>2.1.1. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.</p> <p><i>Opis: Głównym zamierzeniem jest usuwanie trudności w codziennym funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych.</i></p>
	<p>2.1.2. Likwidacja barier architektonicznych w placówkach użyteczności publicznej.</p> <p><i>Opis: Głównym założeniem jest przebudowa istniejącej infrastruktury obiektów publicznych oraz dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych.</i></p>
	<p>2.1.3. Współpraca z PUP w zakresie promocji i informacji dotyczących istniejących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych.</p> <p><i>Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest współpraca instytucji pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Policach w zakresie organizacji akcji promocyjno informacyjnych skierowanych do lokalnych pracodawców dla zwiększenia poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych.</i></p>
	<p>2.1.4. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.</p> <p><i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie uzyskania większej samodzielności oraz organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych.</i></p>
	<p>2.1.5. Tworzenie i wdrożenie innowacyjnych projektów integrujących niepełnosprawne dzieci i osoby dorosłe ze społecznością lokalną.</p> <p><i>Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest tworzenie i wdrażanie innowacyjnych projektów opracowanych przez pracowników i instytucje działające na polu rozwiązywania problemów społecznych na rzecz integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych.</i></p>

<p>2.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 4. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu</p>	<p>2.2.1. Profilaktyka i monitoring środowisk podwyższonego ryzyka.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest stały monitoring środowisk podwyższonego ryzyka na terenie gminy Police oraz realizacja projektów o charakterze profilaktycznym z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom wśród tych środowisk</i></p>
	<p>2.2.2. Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest wypracowanie różnych form (projekty o charakterze profilaktycznym) edukacji z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom skierowanych do dzieci i młodzieży uczęszczających do szkoły podstawowej i gimnazjalnej m.in. poprzez realizację programów reedukacyjnych – interwencyjnych.</i></p>
	<p>2.2.3. Realizacja Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień (alkoholizmu i narkomanii) na lata 2017 i dalsze.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez realizowanie zadań zawartych w programie.</i></p>
	<p>2.2.4. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój i wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.</p> <p><i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest tworzenie projektów i programów terapeutycznych dla osób uzależnionych, których celem jest zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji m.in. poprzez utworzenie możliwości dostępności do ośrodka dla dzieci i młodzieży uzależnionej od środków psychoaktywnych.</i></p>
	<p>2.2.5. Wspieranie działalności placówek działających w zakresie zapobiegania i leczenia choroby alkoholowej i narkomanii.</p> <p><i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest podejmowanie działań wspierających funkcjonowanie placówek zajmujących się zapobieganiem i leczeniem uzależnień.</i></p>
<p>2.3. Podnoszenie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Police</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 6. Poprawa bezpieczeństwa.</p>	<p>2.3.1. Rozpoznanie źródeł zjawisk patologicznych wraz ze stałym monitoringiem środowisk patologicznych.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest podejmowanie działań z zakresu identyfikacji źródeł zjawisk patologicznych oraz tworzenia systemu monitoringu środowisk patologicznych, które winny być podstawą tworzenia systemowych rozwiązań przeciwdziałających zjawiskom patologicznym w gminie takich jak Centrum Aktywności Lokalnej.</i></p>

	<p>2.3.2. Stworzenie i wdrożenie sprawnego systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych.</p> <p><i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest sprawna współpraca publicznych instytucji z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia i realizacji programów profilaktycznych wśród środowisk zagrożonych, podwyższających poziom bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy Police.</i></p>
<p>2.4. Sprawne docieranie pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 8. Rozwój instytucjonalny</p>	<p>2.4.1. Podejmowanie działań w kierunku oceny sytuacji, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest sprawne docieranie pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie na terenach objętych Programem Aktywności Lokalnej, poprzez uzyskiwanie informacji o tych osobach ze środowiska.</i></p> <p>2.4.2. Tworzenie systemu asekuracji i wyprzedzania w stosunku do rodzin zagrożonych ubóstwem.</p> <p><i>Opis: Przesłaniem kierunku jest tworzenie projektów z zakresu asekuracji i wyprzedzania, których celem jest zmniejszanie poziomu zjawiska ubóstwa na terenie gminy Police.</i></p> <p>2.4.3. Niwelowanie patologii w rodzinie będącej jedną z bezpośrednich przyczyn ubóstwa.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest tworzenie systemu monitoringu pojawiających się patologii w rodzinie. Monitoring ten winien być podstawą tworzenia systemowych rozwiązań przeciwdziałających tym patologiom.</i></p>
<p>2.5. Sprawne udzielania pomocy społecznej osobom starszym wiekiem.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 4. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu CEL 5. Wspieranie aktywności lokalnej. CEL 7. Promocja zdrowia. CEL 8. Rozwój instytucjonalny.</p>	<p>2.5.1. Działanie na rzecz integracji osób starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie miejsc, płaszczyzn integracji osób starszych ze środowiskiem nauki i kultury.</i></p> <p>2.5.2. Stworzenie osobom starszym wiekiem warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.</p> <p><i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w zakresie uzyskania większej samodzielności i aktywizacji społecznej oraz organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych dla osób starszych.</i></p>

Tabela 61. Priorytet FINANSE – cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 3: FINANSE	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Police do roku 2020 Priorytet III. Poprawa jakości życia mieszkańców.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>3.1. Pozyskanie pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej gminy Police.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 8. Rozwój instytucjonalny</p>	<p>3.1.1. Tworzenie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków UE.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest tworzenie i realizacja projektów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, m.in. w ramach partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych.</i></p>
	<p>3.1.2. Aktywne uczestnictwo sektora publicznego w pracach stowarzyszeń i fundacji dla realizacji długookresowych programów z zakresu pomocy społecznej i rozwiązywania problemów społecznych.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest aktywne uczestniczenie sektora publicznego w pracach fundacji i stowarzyszeń dla realizacji długookresowych programów związanych z rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych. Fundacje i stowarzyszenia mogą ubiegać się o dotacje celowe na realizację swoich założeń statutowych.</i></p>
	<p>3.1.3. Realizowanie zadań w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne i publiczno-społeczne.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest stworzenie tzw. montażu finansowych dla realizacji konkretnych przedsięwzięć rozwiązujących konkretne problemy społeczne w ramach partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych. Montaż finansowy winny opierać się na: środkach własnych sektora publicznego, wkładzie własnym organizacji pozarządowych, środkach z funduszy strukturalnych UE, dotacjach pozaunijnych.</i></p>
<p>3.2. Tworzenie różnych form wolontariatu w celu obniżenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 5. Wspieranie aktywności lokalnej.</p>	<p>3.2.1. Promowanie mody na wolontariat.</p> <p><i>Opis: Głównym zamierzeniem jest propagowanie idei wolontariatu wśród mieszkańców gminy, w tym w szczególności wśród młodzieży i osób starszych dla zmniejszenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej.</i></p>
	<p>3.2.2. Identyfikowanie obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu.</p> <p><i>Opis: Ideą kierunku jest identyfikacja obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu, następnym etapem jest wspieranie wolontariatu na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem promowania jego idei wśród młodzieży.</i></p>

	<p>3.2.3. Organizowanie szkoleń dla wolontariuszy, w tym również pod potrzeby konkretnych placówek pomocy społecznej.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest edukacja wolontariuszy w zakresie problematyki związanej z rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych.</i></p>
<p>3.3. Wspieranie finansowe rodzin.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>1.5. Poprawa poczucia bezpieczeństwa.</p> <p>1.6. Wzrost Świadomości prawnej i obywatelskiej.</p> <p>CEL 5. Wspieranie aktywności lokalnej.</p> <p>CEL 8. Rozwój instytucjonalny</p>	<p>3.3.1. Wsparcie materialne i instytucjonalne dla rodzin</p> <p><i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest organizacja placówek wsparcia dla rodzin, jak również organizacja pomocy materialnej i finansowej, w tym stypendia dla dzieci z rodzin wielodzietnych, organizacja wypoczynku letniego i zimowego.</i></p> <p>3.3.2. Realizacja projektów z zakresu kompensacji i solidaryzmu dla rodzin niepełnych.</p> <p><i>Opis Pojęcie kompensacji i solidaryzmu w pomocy społecznej rozumiane jest jako wypełnienie, skompensowanie w sposób możliwie pełny, braku, niedogodności, ubytku, jaki powstał u beneficjenta pomocy społecznej. W tym przypadku pomoc społeczna w różnych jej formach (programy wsparcia, terapii, edukacji) kompensuje brak, nieobecność jednego z rodziców w procesie wychowawczym. Solidaryzm natomiast wiąże się w przypadku rodzin niepełnych najczęściej ze wsparciem terapeutycznym.</i></p> <p>3.3.3. Wypracowanie i wdrożenie skutecznego systemu wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest organizacja systemu wsparcia materialnego i finansowego osób niepełnosprawnych zamieszkujących teren gminy Police.</i></p>

Tabela 62. Priorytet SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA – cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 4 SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA	
Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Police do roku 2020 Priorytet III. Poprawa jakości życia mieszkańców.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>4.1. Współpraca sektorów: publicznego, społecznego i prywatnego.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 8. Rozwój instytucjonalny.</p> <p>CEL5.Wspieranie aktywności lokalnej</p>	<p>4.1.1. Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi.</p> <p><i>Opis: Istotą tego kierunku jest tworzenie partnerstw publiczno – społecznych, których celem winno stać się wspólne rozwiązywanie problemów społecznych.</i></p>
	<p>4.1.2. Wykorzystanie w sektorze pozarządowym wysokiego zaangażowania i kreatywności osób pracujących w obszarze polityki społecznej.</p> <p><i>Opis: Ideą tego kierunku jest włączenie sprawnie działających liderów organizacji pozarządowych w projekty i programy inicjowane i realizowane przez sektor publiczny dla zwiększenia efektywności działań w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych</i></p>
	<p>4.1.3. Rozwijanie różnych form wolontariatu wspomagającego realizowanie zadań pomocy społecznej.</p> <p><i>Opis: Przesłaniem tego kierunku jest promocja wolontariatu oraz tworzenie płaszczyzn współpracy opartej na wolontariacie z udziałem istniejących organizacji pozarządowych. Istotne dla tego kierunku jest również tworzenie różnych form edukacyjnych propagujących ideę wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.</i></p>
<p>4.2. Wspieranie i inspirowanie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p>CEL 4. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu</p>	<p>4.2.1. Kreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji poprzez eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w różnych projektach gminy.</p> <p><i>Opis: Zamierzeniem tego kierunku jest doprowadzenie do wzrostu tolerancji i wyrozumiałości dla działań związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych, jak i samej istoty tych problemów. Idea ta zakłada eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w realizowanych projektach i programach bez szkody dla wizerunku beneficjenta, a z korzyścią dla świadomości jego otoczenia.</i></p>

4.2.2. Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Opis: Ideą tego kierunku jest propagowanie na wszelkie możliwe i dostępne sposoby potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych a jednocześnie promocja potencjału i możliwości osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie spełniania przez nich funkcji społecznych i gospodarczych.

4.2.3. Działania w kierunku reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zwłaszcza młodzieży trudnej.

Opis: Założeniem tego kierunku jest wypracowanie procedur oraz ujednoczenie form i metod wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności młodzieży trudnej

Tabela 63. Priorytet INFRASTRUKTURA – cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 5: INFRASTRUKTURA	
P Powiązanie ze Strategią Rozwoju Gminy Police do roku 2020 Priorytet III. Poprawa jakości życia mieszkańców.	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
<p>5.1. Tworzenie bazy dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 8. Rozwój instytucjonalny</p>	<p>5.1.1. Kreowanie podstaw do tworzenia zaplecza infrastruktury opieki nad osobami starszymi.</p> <p><i>Opis: Istotą tego przedsięwzięcia jest tworzenie zaplecza infrastruktury opieki nad osobami starszymi na terenie gminy poprzez wdrażanie partnerstwa publiczno – prywatnego i publiczno – społecznego m.in. na utworzenia Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych.</i></p>
	<p>5.1.2. Realizowanie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przemocy domowej.</p> <p><i>Opis: Istotą tego kierunku jest wypracowanie na poziomie gminy Police systemów wsparcia służących rozwiązywaniu problemów społecznych, prowadzeniu działań profilaktycznych i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie np. punkty interwencji kryzysowej powiązane z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, dostęp do hosteli.</i></p>
<p>5.2. Rozwój zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 8. Rozwój instytucjonalny</p> <p>CEL 3. Dostęp do atrakcyjnej oferty sportowo – rekreacyjnej.</p>	<p>5.2.1. Modernizacja istniejących placówek oświatowych, sportowych, rekreacyjnych dla potrzeb ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych.</p> <p><i>Opis: Istotą tego kierunku jest zwiększenie dostępności dla ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych do placówek oświatowych, sportowych obiektów otwartych i zamkniętych dających podstawy do rekreacji, uprawiania sportu i realizacji programów prozdrowotnych typu: zajęcia korekcyjne, aerobik oraz dających szansę na realizację programów rehabilitacyjnych.</i></p>
	<p>5.2.2. Zwiększyć dostępność zaplecza rehabilitacyjnego dla mieszkańców gminy Police.</p> <p><i>Opis: Założeniem tego kierunku jest doposażenie placówek służących lokalnej społeczności w celach rehabilitacyjnych.</i></p>
<p>5.3. Powiększenie bazy mieszkalnictwa socjalnego i mieszkań chronionych.</p> <p>Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020:</p> <p>CEL 6. Poprawa bezpieczeństwa.</p> <p>CEL 8. Rozwój instytucjonalny</p>	<p>5.3.1. Budowa mieszkań komunalnych w oparciu o dostępne pozabudżetowe środki finansowe w porozumieniu z partnerem prywatnym.</p> <p><i>Opis: Ideą jest uwolnienie bazy mieszkalnictwa socjalnego na terenie gminy Police poprzez budowę mieszkań komunalnych dla rodzin spełniających kryteria dochodowe dla ich zasiedlenia poprzez zawarcie stosownych porozumień i umów z partnerami prywatnymi oraz pozyskanie pozabudżetowych środków finansowych na budowę mieszkań komunalnych w ramach programów rządowych i w ramach ppp.</i></p>

	5.3.2. Adaptacja istniejących obiektów komunalnych na mieszkania chronione.
--	--

Opis: Ideą jest tworzenie bazy mieszkań chronionych, które są formą pomocy przygotowującą osoby tam przebywające do samodzielnego życia lub zastępują pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Pobyt tam ma na celu integrację ze społeczeństwem lokalnym.

10. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządu gminnego i podległych jemu jednostkom organizacyjnym bez względu na ich formę prawną,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – społecznym (samorząd – organizacje pozarządowe),
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego (z udziałem prywatnych przedsiębiorców na zasadach ppp lub outsourcingu usług i świadczeń),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno-społeczno – prywatnego (samorząd – organizacje pozarządowe - kapitał prywatny),
- na koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Warunki realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości społecznych, kulturowych beneficjentów pomocy społecznej,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego w procesie rozwiązywania problemów społecznych.

Struktura alokacji środków dla realizacji programów strategicznych.

Środki na realizację priorytetów, zadań i działań określonych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police* podzielono na następujące źródła finansowania:

- Środki własne (budżet gminy),

- Skarb Państwa (środki celowe w poszczególnych ministerstwach, a w szczególności Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, np. PFRON, w tym zarządzane przez te ministerstwa Programy Operacyjne),
- Środki Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne, w tym przede wszystkim poprzez Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój (POWER) oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego),
- Środki własne organizacji pozarządowych i w montażu finansowym z sektorem publicznym (partnerstwo publiczno – społeczne),
- Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego),
- Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).
- W kolejnym rozdziale skupiono się szczególnie na omówieniu dostępnych środków wymienionych w pkt 3.

11. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA, RAMY FINANSOWE

11.1. FUNDUSZE STRUKTURALNE UE NA LATA 2015-2020 DLA POMOCY SPOŁECZNEJ

11.1.1. PROGRAM EDUKACYJNY WIEDZA, EDUKACJA, ROZWÓJ (PO WER)

2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki, Wiedza Edukacja Rozwój.

Partnerstwo na rzecz kształcenia zawodowego. Etap 1: Forum na rzecz partnerów społecznych w ramach działania 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki, w typie projektu Wdrożenie mechanizmów strategicznych współpracy z przedstawicielami partnerów społecznych na rzecz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb zmieniającej się gospodarki

PO WER

2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, Wiedza Edukacja Rozwój.

Konkurs ma na celu wyłonienie projektu w ramach, którego zostanie opracowane i wdrożone narzędzie służące weryfikacji rozwiązań dotyczących deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach.

Wnioskodawcą w projekcie, zgodnie z typem beneficjenta wykazany w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych PO WER, jest:

- administracja rządowa i jej jednostki podległe oraz nadzorowane;

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- stowarzyszenia i związki jednostek samorządu terytorialnego;
- organizacje pozarządowe; podmioty ekonomii społecznej;
- federacje lub związki organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej;
- samorząd gospodarczy i zawodowy;
- partnerzy społeczni, zgodnie z definicją przyjętą w PO WER;
- uczelnie i podmioty uczestniczące w kształceniu na poziomie wyższym;
- jednostki naukowe, w tym instytuty badawcze;
- jednostki badawczo-rozwojowe;
- przedsiębiorcy.

4.1 Innowacje społeczne, Wiedza Edukacja Rozwój

Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji usług świadczonych na rzecz osób z zaburzeniami i chorobami psychicznymi poprzez: opracowanie modelu innowacyjnego oraz zawiązanie optymalnego partnerstwa zdolnego do skutecznego przetestowania opracowanego modelu.

2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych, Wiedza Edukacja Rozwój

Przedmiotem konkursu jest wyłonienie projektu mającego na celu zidentyfikowanie istniejących barier prawnych, administracyjnych, organizacyjnych we wdrażaniu postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w tym opracowanie raportu zawierającego zidentyfikowane bariery prawne, administracyjne, organizacyjne oraz kierunki działań, a także sformułowanie rekomendacji zmian w zakresie dostosowania polityk publicznych do postanowień w/w Konwencji.

1.3.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego, Wiedza Edukacja Rozwój

Przedmiotem konkursu są projekty dotyczące wsparcia indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy).

11.1.2. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO NA LATA 2014-2020

Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014 – 2020 w zakresie finansowania infrastruktury społecznej i projektów społecznych.

PRIORYTET VII - WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Działanie 7.1. Programy na rzecz integracji osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY - 9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie

IX. INFRASTRUKTURA PUBLICZNA

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9a: Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 9b: Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 10a: Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

PRIORYTET INWESTYCYJNY 2c: Wzmocnienie zastosowań TIK dla e- administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

12. MONITORING STRATEGII, PROGNOZA ZMIAN

12.1. WSTĘP

Ocena strategicznych dokumentów zawierających cele z kierunkami działania winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy strategią rozwiązywania problemów społecznych, a obecnymi i przyszłymi programami operacyjnymi. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki społecznej w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy kierowania polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów

strategicznych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityką społeczną regionu.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem kierunku działania na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego sformułowanie, w tym wypadku – Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach. Obowiązek monitorowania poszczególnych zadań, których realizacja na poziomie lokalnego samorządu wynika z obecnie obowiązujących celów i kierunków działania spoczywa na jednostce realizującej dane zadanie.

Misja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa, dlatego należy oceniać stopień realizacji kierunków działania. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z celami i istniejącymi programami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera poniższa tabela. Ich coroczne obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2016 (stan 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną/latem 2017) umożliwi dokonanie w latach 2020 i 2026 oceny realizacji *Strategii* pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Ośrodek Pomocy Społecznej i instytucje zewnętrzne odpowiedzialne za poszczególne zadania dokonywać będą bieżącej i okresowej (2020 r. i 2026) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

1. Źródła pierwotne:

- badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w OPS w Policach,
- otwarte dla wszystkich Forum Internetowe (np. Gminny Portal Pomocy Społecznej), pozwalające na swobodną wypowiedź, wstępną ocenę inicjatyw społecznych, pozwalające znaleźć partnerów dla wspólnej realizacji projektów,
- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej organizowane przez Urząd Miejski w Policach; inne.

2. Źródła wtórne:

- raporty z badań zjawisk społecznych i opinii publicznych dokonywanych przez inne jednostki badawcze i ośrodki badań społecznych,
- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk zajmujących się problematyką społeczną i działaniami na rzecz integracji.
- inne.

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji Strategii będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

12.2. Tabela 64. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
1.	Priorytet 1. Edukacja		
1.1.	Cel 1.1 Wzmocnienie struktur oświaty w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.1.1.	Wydłużanie czasu pracy placówek oświatowych – organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zajęć pozalekcyjnych na terenie gminy prowadzących przez placówki oświatowe 	<ul style="list-style-type: none"> liczba uczniów korzystających z oferty zajęć pozalekcyjnych w placówkach oświatowych na terenie gminy
1.1.2.	Wdrażanie własnych programów edukacyjnych realizowanych na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjalnej z zakresu profilaktyki.	<ul style="list-style-type: none"> liczba wdrożonych profilaktycznych programów edukacyjnych zrealizowanych na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych w ciągu roku wdrożonymi profilaktycznymi programami edukacyjnymi
1.1.3.	Zwiększenie udziału pedagogów w działaniach edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu włączenia pedagogów w działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży szkolnej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych działaniami edukacyjnymi realizowanymi przy udziale pedagogów
1.2.	Cel 1.2. Tworzenie programów dla wzrostu oferty edukacyjnej dla wszystkich mieszkańców gminy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.2.1.	Rozwój oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu utworzenia szerokiej oferty kształcenia na wszystkich poziomach edukacji 	<ul style="list-style-type: none"> liczba placówek oświatowych na terenie gminy
1.2.2.	Podnoszenie oferty edukacyjnej dla dorosłych na wszystkich poziomach edukacji obejmujących różne grupy wiekowe i zawodowe.	<ul style="list-style-type: none"> liczba programów i projektów oferujących różne formy edukacji pozaszkolnej dla dorosłych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób w wieku poprodukcyjnym, korzystających z oferty różnych form edukacji pozaszkolnej

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
1.3.	Cel 1.3. Wykorzystać zaangażowanie i kreatywność osób pracujących w obszarze pomocy społecznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.3.1.	Kojarzenie liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba inicjatyw, których efektem było skojarzenie liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba skojarzonych liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej
1.3.2.	Tworzenie projektów kształcących pracowników pomocy społecznej na liderów lokalnych grup działania.	<ul style="list-style-type: none"> liczba specjalistycznych szkoleń przeznaczonych dla pracowników pomocy społecznej, których celem jest kształcenie na liderów lokalnych grup działania 	<ul style="list-style-type: none"> liczba przeszkolonych pracowników pomocy społecznej każdego roku w gminie Police na liderów lokalnych grup działania liczba pracowników pomocy społecznej będących liderami lokalnych grup działania
1.3.3.	Utworzenie i wprowadzenie systemu motywacji finansowych dla pracowników chcących poszerzać już posiadaną wiedzę i nabywać nowe umiejętności.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu tworzenia systemu motywacji finansowych dla pracowników chcących poszerzać posiadaną wiedzę i nabywać nowe umiejętności 	<ul style="list-style-type: none"> liczba pracowników pomocy społecznej, którzy skorzystali z systemu motywacji finansowych wspierającego rozwój kwalifikacji zawodowych
1.4.	Cel 1.4. Podnoszenie świadomości społecznej wśród mieszkańców gminy, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.4.1.	Organizowanie warsztatów edukacyjnych dla osób dorosłych w oparciu o istniejącą infrastrukturę organizacji i instytucji zajmujących się problematyką społeczną.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych warsztatów edukacyjnych dla osób dorosłych w oparciu o istniejącą infrastrukturę organizacji i instytucji zajmujących się problematyką społeczną 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób dorosłych biorących udział w warsztatach edukacyjnych zorganizowanych w oparciu o istniejącą infrastrukturę organizacji i instytucji zajmujących się problematyką społeczną

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
1.4.2.	Organizacja cyklicznych szkoleń dla bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba szkoleń zorganizowanych na terenie gminy Police skierowanych bezpośrednio do beneficjentów pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba beneficjentów pomocy społecznej uczestniczących w szkoleniach dla nich zorganizowanych
1.5.	Cel 1.5. Wspierania osób bezrobotnych w efektywnym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.5.1.	Współpraca z PUP w zakresie organizacji szkoleń z zakresu przekwalifikacji zawodowej na terenie gminy Police w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> liczba szkoleń zorganizowanych we współpracy z PUP w ramach przekwalifikowania zawodowego osób bezrobotnych w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach, które objęte zostały szkoleniami przekwalifikującymi
2.	PRIORYTET 2. Problemy Społeczne		
2.1.	Cel. 2.1 Skuteczny system pomocy osobom niepełnosprawnym.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.1.1.	Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba utworzonych projektów z zakresu likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych zatrudniania osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych
2.1.2.	Likwidacja barier architektonicznych w placówkach użyteczności publicznej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w placówkach użyteczności publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób niepełnosprawnych korzystających samodzielnie z placówek użyteczności publicznej

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
2.1.3.	Współpraca z PUP w zakresie promocji i informacji dotyczących istniejących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych przy współpracy z PUP kampanii promocyjno-informacyjnych dotyczących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób niepełnosprawnych, które znalazły zatrudnienie dzięki organizowanemu we współpracy z PUP kampaniom promocyjno-informacyjnym w skali roku
2.1.4.	Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy Police, których celem było stworzenie warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym osobom niepełnosprawnym 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób niepełnosprawnych, którzy uzyskali zdolność do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym w skutek realizacji programów specjalnie w tym celu przygotowanych
2.1.5.	Tworzenie i wdrożenie innowacyjnych projektów integrujących niepełnosprawne dzieci i osoby dorosłe ze społecznością lokalną.	<ul style="list-style-type: none"> liczba nowo utworzonych innowacyjnych projektów integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych w społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba wdrożonych innowacyjnych projektów integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych w społeczności lokalnej w ciągu roku
2.2.	Cel 2.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.2.1.	Profilaktyka i monitoring środowisk podwyższonego ryzyka.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu prowadzenia działalności profilaktycznej w środowiskach podwyższonego ryzyka utworzenie systemu monitoringu środowisk podwyższonego ryzyka 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób ze środowisk podwyższonego ryzyka objętych profilaktyką. liczba osób ze środowisk podwyższonego ryzyka objętych systemem monitoringu w skali roku

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
2.2.2.	Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu działalności profilaktycznej opartej o szeroko pojętą edukację na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum 	<ul style="list-style-type: none"> liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych działalnością profilaktyczną – edukacją szkolną na temat skutecznej walki z uzależnieniami
2.2.3.	Realizacja założeń Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017 i dalsze.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów mających na celu przeciwdziałanie chorobie alkoholowej zgodnych z Realizacją Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017 i dalsze. 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób objętych programem przeciwdziałania chorobie alkoholowej
2.2.4.	Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój i wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów realizowanych poprzez rozwój i wspieranie programów terapeutycznych, których celem było zwiększenie dostępności świadczeń dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków 	<ul style="list-style-type: none"> liczba świadczeń z zakresu leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych wykonanych na terenie gminy Police
2.2.5.	Wspieranie działalności placówek działających w zakresie zapobiegania i leczenia choroby alkoholowej i narkomanii.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów wspierających działalność placówek w zakresie zapobiegania i leczenia choroby alkoholowej i narkomanii liczba placówek działających w zakresie zapobiegania i leczenia choroby alkoholowej i narkomanii 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób uzależnionych, które uzyskały pomoc w placówkach zapobiegania i leczenia uzależnień
2.3	Cel 2.3. Podnoszenia bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Police.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.3.1.	Rozpoznanie źródeł zjawisk patologicznych wraz ze stałym monitoringiem środowisk patologicznych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba utworzonych programów z zakresu identyfikacji źródeł zjawisk patologicznych liczba projektów monitorujących środowiska patologiczne liczba wywiadów środowiskowych ukierunkowanych na identyfikację 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zidentyfikowanych źródeł zjawisk patologicznych liczba zidentyfikowanych środowisk patologicznych i ich problemów liczba osób wywodzących się ze środowisk patologicznych objętych pomocą

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
		środowisk patologicznych	
2.3.2.	Stworzenie i wdrożenie sprawnego systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych.	<ul style="list-style-type: none"> utworzenie systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba beneficjentów pomocy społecznej pochodzących ze środowisk zagrożonych, objętych programami profilaktycznymi tworzonymi we współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi
2.4.	Cel 2.4. Sprawne docierania pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.4.1.	Podjąć działania w kierunku oceny sytuacji, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych ukierunkowanych na identyfikację potrzeb osób żyjących w ubóstwie 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób żyjących w ubóstwie objętych pomocą dzięki przeprowadzonym wywiadam środowiskowym
2.4.2.	Tworzenie systemu asekuracji i wyprzedzania w stosunku do rodzin zagrożonych ubóstwem.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu tworzenia systemu asekuracji i wyprzedzania skierowanego do rodzin zagrożonych ubóstwem 	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin zagrożonych ubóstwem objętych systemem asekuracji i wyprzedzania
2.4.3	Niwelowanie patologii w rodzinie będącej jedną z bezpośrednich przyczyn ubóstwa.	<ul style="list-style-type: none"> liczba przeprowadzonych projektów z zakresu niwelowania patologii w rodzinie będącej bezpośrednią przyczyną ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin objętych procesem niwelowania patologii
2.5.	Cel 2.5. Sprawne udzielanie pomocy społecznej osobom starszych wiekiem.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
2.5.1.	Działanie na rzecz integracji osób starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy Police, których celem było zintegrowanie osób starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób starszych uczestniczących w programach mających na celu integrację ze środowiskiem aktywnym społecznie i gospodarczo
2.5.2.	Stworzenie osobom starszym wiekiem warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy Police, których celem było stworzenie osobom starszym warunków do samodzielnego funkcjonowania w rodzinie i środowisku lokalnym 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób starszych, którzy uzyskali zdolność do samodzielnego funkcjonowania w rodzinie i środowisku lokalnym w skutek realizacji programów specjalnie w tym celu przygotowanych w ciągu roku
3	PRIORYTET 3: <i>Finanse</i>		
3.1.	Cel 3.1. Pozyskanie pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej gminy Police.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.1.1.	Tworzenie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków U.E.	<ul style="list-style-type: none"> liczba utworzonych projektów pomocy społecznej kwalifikujących się do dofinansowania ze środków U.E 	<ul style="list-style-type: none"> liczba zrealizowanych projektów pomocy społecznej współfinansowanych ze środków U.E. wartość (w PLN) środków pozyskanych na realizację zadań pomocy społecznej
3.1.2.	Aktywne uczestniczenie sektora publicznego w pracach stowarzyszeń i fundacji dla realizacji długookresowych programów z zakresu pomocy społecznej i rozwiązywania problemów społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba długookresowych programów z zakresu pomocy społecznej realizowanych we współpracy sektora publicznego ze stowarzyszeniami i fundacjami 	<ul style="list-style-type: none"> liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych pomocą społeczną świadczoną w ramach długookresowych programów realizowanych przez sektor publiczny oraz stowarzyszenia i fundacje

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
3.1.3.	Realizowanie zadań w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne i publiczno-społeczne.	<ul style="list-style-type: none"> liczba programów i projektów organizowanych na szczeblu lokalnym przez sektor publiczny i prywatny liczba programów i projektów organizowanych na szczeblu lokalnym przez sektor publiczny i pozarządowy 	<ul style="list-style-type: none"> liczba beneficjentów pomocy społecznej objętej programami pomocy realizowanymi w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego liczba beneficjentów pomocy społecznej objętej programami pomocy realizowanymi w ramach partnerstwa publiczno-społecznego
3.2.	Cel 3.2. Tworzyć różne formy wolontariatu dla obniżenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.2.1.	Promowanie mody na wolontariat.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów promujących wolontariat wśród mieszkańców gminy 	<ul style="list-style-type: none"> liczba wolontariuszy na terenie gminy uczestniczących w projektach pomocy społecznej
3.2.2.	Identyfikowanie obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zidentyfikowanych obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> liczba wolontariuszy uczestniczących w projektach pomocy społecznej
3.2.3.	Organizowanie szkoleń dla wolontariuszy, w tym również pod potrzeby konkretnych placówek pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zorganizowanych szkoleń dla wolontariuszy 	<ul style="list-style-type: none"> liczba przeszkolonych wolontariuszy, w tym pod potrzeby placówek pomocy społecznej
3.3.	Cel 3.3. Wspieranie finansowe rodzin.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.3.1.	Wsparcie materialne i instytucjonalne dla rodzin wielodzietnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów i programów zrealizowanych na terenie gminy Police, których celem jest wsparcie materialne i instytucjonalne rodzin wielodzietnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin wielodzietnych objętych wsparciem materialnym i instytucjonalnym

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
3.3.2.	Realizacja projektów z zakresu kompensacji i solidaryzmu dla rodzin niepełnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zrealizowanych projektów opartych o zasady kompensacji i solidaryzmu i skierowanych do rodzin niepełnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin niepełnych objętych projektami realizowanymi na zasadach kompensacji i solidaryzmu
3.3.3.	Wypracowanie i wdrożenie skutecznego systemu wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem finansowym wartość (w PLN) środków przeznaczonych na wsparcie finansowe osób niepełnosprawnych
4.	PRIORYTET 4: <i>Społeczność lokalna.</i>		
4.1.	Cel 4.1. Współpraca sektorów: publicznego, społecznego i prywatnego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.1.1.	Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zawiązanych partnerstw (sieci współpracy) pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi 	<ul style="list-style-type: none"> liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej w ramach partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi
4.1.2.	Wykorzystanie w sektorze pozarządowym wysokiego zaangażowania i kreatywności osób pracujących w obszarze polityki społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów i programów do których sektor pozarządowy włączył zaangażowane i kreatywne osoby pracujące w obszarze polityki społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej przez sektor pozarządowy z udziałem osób pracujących w obszarze polityki społecznej włączonych do realizacji tych programów
4.1.3.	Rozwijanie różnych form wolontariatu wspomagającego realizowanie zadań pomocy społecznej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zidentyfikowanych obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu liczba zorganizowanych na terenie Gminy Police szkoleń tematycznych dla wolontariuszy 	<ul style="list-style-type: none"> liczba wolontariuszy pracujących dla sektora publicznego i pozarządowego realizujących politykę społeczną na terenie całej gminy Police

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
4.2.	Cel 4.2. Inspirowanie i wspieranie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.2.1.	Kreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji poprzez eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w różnych projektach gminy.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów, których celem jest podwyższenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów społecznych oraz wykreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji z udziałem decydentów i beneficjentów tej pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> liczba mieszkańców gminy Police, do których każdego roku dociera pakiet informacji o problemach społecznych gminy który kreuje postawy wyrozumiałości i tolerancji
4.2.2.	Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów edukujących społeczność lokalne w zakresie wspierania osób starszych i niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba inicjatyw obywatelskich powstałych na terenie miasta podnoszących jakość i komfort życia osób starszych i niepełnosprawnych
4.2.3.	Działania w kierunku reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zwłaszcza młodzieży trudnej	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu reintegracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zwłaszcza młodzieży trudnej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, korzystająca z projektów reintegracji
5.	PRIORYTET 5: <i>Infrastruktura.</i>		
5.1.	Cel 5.1 Tworzenie bazy dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.1.1.	Kreowanie postaw do tworzenia zaplecza infrastruktury opieki nad osobami starszymi.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów z zakresu budowy infrastruktury opieki nad osobami starszymi 	<ul style="list-style-type: none"> liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z usług placówek opieki nad osobami starszymi

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
5.1.2.	Realizowanie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> liczba projektów organizowanych na szczeblu gminy, których celem jest udzielanie pomocy merytorycznej samorządowi lokalnemu w zakresie realizacji lokalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba pracowników samorządowych szczebla gminnego przeszkolonych w zakresie skutecznej realizacji programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej. liczba wspartych programów samorządowych przez instytucje zewnętrzne, których celem były zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnionych
5.2.	Cel 5.2. Rozwój zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.2.1.	Modernizacja istniejących placówek oświatowych, sportowych, rekreacyjnych dla potrzeb ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> liczba zmodernizowanych placówek oświatowych, sportowych, rekreacyjnych dla potrzeb ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób korzystających ze zmodernizowanych placówek oświatowych, sportowych, rekreacyjnych dostępnych dla ogółu mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych
5.2.2.	Zwiększyć dostępność zaplecza rehabilitacyjnego dla mieszkańców Gminy Police.	<ul style="list-style-type: none"> -powierzchnia w m² dostępnego zaplecza rehabilitacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób, beneficjentów pomocy społecznej korzystających z istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego
5.3.	Cel 5.3. Powiększenie bazy mieszkalnictwa socjalnego i mieszkań chronionych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.3.1.	Budowa mieszkań komunalnych w oparciu o dostępne pozabudżetowe środki finansowe w porozumieniu	<ul style="list-style-type: none"> liczba uwolnionych mieszkań socjalnych na terenie gminy dla osób potrzebujących w oparciu budowę 	<ul style="list-style-type: none"> liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z nowo utworzonych mieszkań socjalnych i

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2016 lata oceny: 2020, 2026	
	z partnerem prywatnym.	mieszkań komunalnych i dostępne pozabudżetowe środki finansowe w porozumieniu z partnerem prywatnym	komunalnych na terenie gminy
5.3.2.	Adaptacja istniejących obiektów komunalnych na mieszkania chronione.	<ul style="list-style-type: none"> liczba nowo utworzonych mieszkań chronionych na terenie gminy na bazie istniejących obiektów komunalnych 	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób/rodzin korzystających z nowo utworzonych mieszkań chronionych na terenie gminy

13. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

WYKAZ RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Gmina Police	30
Rysunek 2. Położenie gminy Police w powiecie polickim	31
Rysunek 3. Struktura procentowa gruntów w gminie Police	31
Rysunek 4. Stopa bezrobocia w powiatach województwa zachodniopomorskiego wg stanu na 31.12.2015 r.	38

WYKAZ TABEL:

Tabela 1. Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej.....	9
Tabela 2. Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej – obecnie obowiązujące w Polsce.....	10
Tabela 3. Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Województwie Zachodniopomorskim	20
Tabela 4. Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w gminie Police dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych	25
Tabela 5. Podstawowe dane demograficzne - stan na 31.12.2015 r.	32
Tabela 6. Ruch naturalny ludności w gminie Police w latach 2010-2015.....	36
Tabela 7. Stopy bezrobocia w kraju, województwie zachodniopomorskim i powiecie polickim w latach 2011-2015	37
Tabela 8. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu polickiego	38
Tabela 9. Bezrobotni w gminie Police w latach 2012-2015.....	39
Tabela 10. Bezrobotni zarejestrowani w latach 2012-2015 w gminie Police w rozbiciu na grupy wiekowe	40
Tabela 11. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Police w latach 2012-2015	41
Tabela 12. Wykaz zrealizowanych projektów przez PUP w Policach, w tym dla osób niepełnosprawnych w latach 2012-2016	43
Tabela 13. Podmioty gospodarcze wg form własności w gminie Police wg stanu na 31.12.2015 r.	44
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2015 r., działające na terenie gminy Police	44

Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarczych według grup rodzajów działalności PKD 2007 działających na terenie gminy Police w latach 2012-2015.....	45
Tabela 16. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Police na 1 mieszkańca w latach 2012-2015 na tle powiatu polickiego	46
Tabela 17. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach w budżecie gminy Police w latach 2012-2015.....	48
Tabela 18. Aktualny wykaz niepublicznych placówek opieki nad dziećmi do lat 3 znajdujących się na terenie gminy Police.....	49
Tabela 19. Wykaz placówek wychowania przedszkolnego (publicznych i niepublicznych) znajdujących się na terenie gminy Police.....	50
Tabela 20. Wykaz szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie gminy w latach 2012-2016.....	51
Tabela 21. Edukacja w gminie Police w latach 2012-2015	52
Tabela 22. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne wypłacane przez OPS w Policach za okres 2012-2015.....	55
Tabela 23. Wykaz podmiotów leczniczych oraz aptek / punktów aptecznych funkcjonujących na terenie gminy wg stanu na 31.06.2016 r.....	55
Tabela 24. Osoby niepełnosprawne w gminie Police w latach 2012-2015	60
Tabela 25. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności dla osób zamieszkałych na terenie gminy Police w latach 2012-2015	61
Tabela 26. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka zamieszkałego w gminie Police wypłacony w latach 2012-2015, realizowany w ramach świadczeń rodzinnych	61
Tabela 27. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności, zamieszkałych na terenie gminy Police wypłacony w latach 2012-2015	61
Tabela 28. Udzielone dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach w latach 2012 – 2015 w ramach aktywizacji społecznej.....	62
Tabela 29. Liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w latach 2012-2015 z terenu gminy Police.....	63
Tabela 30. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminie Police w latach 2012-2015	65
Tabela 31. Liczba gospodarstw domowych oraz łączna wartość dodatku mieszkaniowego przyznanego w ramach opieki społecznej w gminie Police w latach 2012-2015	65

Tabela 32. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Police w latach 2012-2015.....	67
Tabela 33. Wskaźnik pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Police w latach 2012-2015.....	67
Tabela 34. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w gminie Police w latach 2012-2015.....	68
Tabela 35. Wybrana statystyka dotycząca wspierania rodziny i pieczy zastępczej w latach 2012-2015 na terenie gminy Police.....	69
Tabela 36. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w gminie Police w latach 2012-2015	72
Tabela 37. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012-2015:.....	73
Tabela 38. Ilość złożonych wniosków o zastosowanie leczenia wobec osób nadużywających alkoholu w latach 2010-2015	73
Tabela 39. Liczba rodzin i osób w rodzinach, które skorzystały z pomocy społecznej z powodu narkomanii w gminie Police w latach 2012-2015.....	75
Tabela 40. Liczba osób objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych w latach 2012-2015.....	79
Tabela 41. Wybrane popełnione przestępstwa wg rodzaju wraz ze wskaźnikiem ich wykrywalności w latach 2012 – 2015 na terenie gminy Police	83
Tabela 42. Dane dotyczące ruchu drogowego w gminie Police w latach 2012-2015	84
Tabela 43. Wykaz jednostek współpracujących z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Policach	91
Tabela 44. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach w latach 2012-2015.....	92
Tabela 45. Powody udzielania pomocy społecznej gminie Police w latach 2012-2015	94
Tabela 46. Struktura rodzin w gminie Police, którym przyznano pomoc wg powodów przyznania pomocy w latach 2011-2015	96
Tabela 47. Liczba interwencji Policji oraz sporządzonych Niebieskich Kart na terenie gminy w latach 2012-2015.....	98
Tabela 48. Realizacja świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w gminie Police w latach 2012 – 2015.....	99
Tabela 49. Realizacja świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej w gminie Police w latach 2012 – 2015.....	100
Tabela 50. Usługi pomocy społecznej udzielone przez OPS w Policach w latach 2012-2015	101

Tabela 51. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Police.....	103
Tabela 52. Wykaz cyklicznych imprez organizowanych na terenie gminy Police.....	104
Tabela 53. Wykaz obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Police.....	106
Tabela 54. Analiza SWOT – obszar edukacja.....	124
Tabela 55. Analiza SWOT – obszar problemy społeczne	125
Tabela 56. Analiza SWOT – obszar finanse.....	126
Tabela 57. Analiza SWOT – obszar społeczność lokalna.....	127
Tabela 58. Analiza SWOT – obszar infrastruktura	128
Tabela 59. Priorytet EDUKACJA – cele szczegółowe i kierunki działania.....	138
Tabela 60. Priorytet PROBLEMY SPOŁECZNE – cele szczegółowe i kierunki działania	141
Tabela 61. Priorytet FINANSE – cele szczegółowe i kierunki działania.....	144
Tabela 62. Priorytet SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA – cele szczegółowe i kierunki działania	146
Tabela 63. Priorytet INFRASTRUKTURA – cele szczegółowe i kierunki działania	148
Tabela 64. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police	155

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1. Struktura procentowa ludności wg płci w gminie Police w latach 2010-2015.....	33
Wykres 2. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w gminie Police w latach 2010-2015.....	34
Wykres 3. Migracje ludności na pobyt stały i przyrost naturalny w gminie Police w latach 2010-2015.....	36
Wykres 4. Stopy bezrobocia w kraju, województwie zachodniopomorskim i powiecie polickim w latach 2011-2015.....	37
Wykres 5. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia w gminie Police latach 2012-2015.....	41
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w 2015 r., działające na terenie gminy Police	45
Wykres 7. Struktura podmiotów gospodarczych wg rodzajów grup działalności PKD 2007 działających na terenie gminy Police wg stanu na 31.12.2015 r.	45
Wykres 8. Dochody i wydatki ogólne budżetu gminy Police na 1 mieszkańca w latach 2012-2015....	46

Wykres 9. Wydatki gminy Police na realizację zadań publicznych w 2014 r.....	47
Wykres 10. Wydatki budżetu gminy Police na realizację pomocy społecznej w 2015 r.	47
Wykres 11. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w latach 2010-2014 w gminie Police.....	57
Wykres 12. Wydatki poniesione na pieczę zastępczą w latach 2012-2015.....	69
Wykres 13. Ilość złożonych wniosków o zastosowanie leczenia wobec osób nadużywających alkoholu w latach 2010-2015	74
Wykres 14. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy Police na tle powiatu polickiego, województwa zachodniopomorskiego i kraju, stan na 31.12.2015 r.....	78
Wykres 15. Statystyka dotycząca wykroczeń odnotowanych na terenie gminy Police w latach 2013-2015.....	85
Wykres 16. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej oraz liczba osób, którym przyznano świadczenie	93
Wykres 17. Powody udzielania pomocy społecznej gminie Police w latach 2012-2015.....	95
Wykres 18. Czytelnicy oraz księgozbiór w bibliotekach na terenie gminy Police	104
Wykres 19. Przedszkola (jakość usług)	112
Wykres 20. Szkoły podstawowe (jakość usług)	112
Wykres 21. Stopa życia mieszkańców	113
Wykres 22. Pomoc społeczna	113
Wykres 23. Opieka zdrowotna	114
Wykres 24. Sieć wodociągowa	115
Wykres 25. Stopień skanalizowania	115
Wykres 26. Stopień zgazyfikowania	116
Wykres 27. Dostęp do szerokopasmowego Internetu	116
Wykres 28. Oferta sportowo-rekreacyjna	117
Wykres 29. Oferta kulturalna	117
Wykres 30. Stopień integracji społeczności lokalnej	118
Wykres 31. Natężenie podanych problemów w poszczególnych obszarach problemowych	118
Wykres 32. Bezrobocie	119

Wykres 33. Bieda/Ubóstwo	119
Wykres 34. Przestępczość młodocianych	120
Wykres 35. Przemoc w rodzinie	120
Wykres 36. Płeć ankietowanych	121